

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

8.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

2015 වසරේ දී, මූල්‍ය අංශය ආර්ථික වර්ධනය හා හිතකර විවෘතභාවය නියාමන ක්‍රියාමාර්ග පිළිබිඹු කරමින් ඉහළ කාර්යසාධනයක් පෙන් වූ අතර, එය රටෙහි මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමට දායක විය. එම වැඩිදියුණු වූ කාර්යසාධනය මූල්‍ය ආයතන, මූල්‍ය වෙළඳපොළ හා ගෙවීම් පියවීම් පද්ධතිවලට අදාළ මූලික දර්ශකවලින් පිළිබිඹු විය.

මූල්‍ය ආයතන පිළිබඳව සලකා බැලූ කල, බැංකු අංශයේ සමස්ත වත්කම් 2014 වසරේ දී ඇති වූ සියයට 17.3 ක් වූ වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී සියයට 15.9 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් වසර අවසානයේ රුපියල් ට්‍රිලියන 8.1 ක් වාර්තා කරන ලද අතර, ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණයන් සියයට 8.1 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් රුපියල් ට්‍රිලියන 3.4 කට ආසන්න විය. ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තැන්පතු මගින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම මූල්‍යනය කරන ලද දේශීය බැංකුවල රුපියල් ණයදීමවල ඉහළ යෑම වත්කම්වල වර්ධනයට ප්‍රධාන හේතුව විය. අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2014 වසරේ පැවති සියයට 4.2 ක සිට 2015 වසර අවසානයේ සියයට 3.2 ක් දක්වා පහළ යෑමෙන් පිළිබිඹු වන පරිදි බැංකු අංශයේ වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය 2015 වසරේ දී තවදුරටත් ඉහළ යන ලදී. මෙහෙයුම් ආදායම් සියයට 10.3 ක වර්ධනයක් දැක් වූ අතර වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය හා හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය මගින් මනිනු ලබන ලාභදායීත්වය පෙර වසරේ පැවති මට්ටම

හා සැසඳිණි. සියයට 33 ක් පමණ වන දේශීය බැංකු අංශයෙහි ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා වත්කම් අනුපාතය, එහි අවම ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවය වන සියයට 20 ට වඩා ඉහළ මට්ටමක් පවත්වා ගන්නා ලදී. සමස්ත වත්කම්වල වර්ධනයත් සමඟ බැංකු අංශයේ සමස්ත අවදානම් මත පදනම් වූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය 2014 වසරේ පැවති සියයට 16.6 සිට 2015 වසරේ අවසානය වන විට සියයට 14.2 දක්වා පහත වැටුණි. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරන සමාගම් අංශයේ සමස්ත වත්කම් සියයට 22.3 ක ශීඝ්‍ර වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් 2015 වසර අවසානයට රුපියල් බිලියන 996 ක් වූ අතරම එමගින් එම අංශයේ වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය ඉහළ යෑම අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2014 වසරේ පැවති සියයට 6.9 සිට සියයට 5.7 දක්වා පහත වැටීමෙන් පිළිබිඹු වේ. එම අංශය 2015 වසර තුළ දී අඩු වෙළඳපොළ අවදානමක් හා යහපත් ද්‍රවශීලතා මට්ටමක මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කරන ලදී. ලාභදායීත්වය පිළිබඳ සලකා බැලූ කල, මෙහෙයුම් පිරිවැයෙහි ශීඝ්‍ර ඉහළ යෑම එම අංශයෙහි වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය හා හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය පිළිවෙලින් සියයට 3.0 ක් හා සියයට 12.3 ක් දක්වා පිළිවෙලින් පදනම් අංක 10 ක් හා පදනම් අංක 170 කින් ආන්තිකව පහළ යෑමට බලපාන ලදී. එම අංශයේ සමස්ත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය 2014 වසරේ පැවති සියයට 13.5 සිට 2015 වසරේ සියයට 11.2 ක්

දක්වා පහත වැටුණි. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ අංශයෙහි සමස්ත වත්කම් සියයට 44.7 ක වර්ධනයක් සමගම ලාභදායීත්වයේ ආන්තික ඉහළ යෑමක් දක්නට ලැබුණි. වෙළඳපොළ පැවති අඩු පොලී අනුපාතික හමුවේ වුවද, සේවක අර්ථසාධක අරමුදල ලැබූ සියයට 11.3 හා සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල ලැබූ සියයට 9.3 ක ආයෝජන මත ප්‍රතිලාභවලින් හෙළිදරව් වන පරිදි ගිවිසුම්ගත ඉතිරිකිරීම් අංශය එහි වර්ධනය තුළින් ප්‍රමාණවත් ව්‍යාපාර ප්‍රතිලාභයක් රඳවා ගැනීමට සමත් විය. අනෙකුත් බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන ද, ව්‍යාපාර වර්ධනයක් වාර්තා කළ ද, ඒවායේ ව්‍යාපාර ආකෘති හා පැවති මූල්‍ය වෙළඳපොළ තත්ත්ව හමුවේ මිශ්‍ර මෙහෙයුම් කාර්යසාධනයක් පෙන්වීය.

ගෝලීය ප්‍රවණතා හේතුවෙන් ඇති වූ මූල්‍යමය හා ගෙවුම් තුළන තත්ත්වයන්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වසර තුළ දේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළ සාපේක්ෂව ඉහළ විචලනයක් සහිතව ක්‍රියාත්මක විය. දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි ක්‍රමික පහත වැටීමක් පිළිබිඹු කරමින් අතිරික්ත රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය 2014 වසරේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 331 සිට 2015 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 105 ක් දක්වා පහත වැටුණු අතර, බර්ත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 5.72-7.68 පරාසයට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී සියයට 5.80-7.00 පරාසය තුළ පැවතුණි. දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ගනුදෙනුවල පරිමාවෙහි පහත වැටීමක් දක්නට ලැබුණු අතර, විදේශ සංචිතවල ආධාරයෙන් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ සිදු කරන ලද මැදිහත්වීම් හරහා එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල මත පැවති අසාමාන්‍ය විචලතාව තරමක් දුරට සමනය කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, එ.ජ.ඩොලරයට පැවති ඉල්ලුම ඉහළ යෑම හා විනිමය අනුපාත නිර්ණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පහසුකම් ඉහළ නමානාවයකින් වෙළඳපොළට ලබා දීම සඳහා 2015 සැප්තැම්බර් මස දී ගනු ලැබූ ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ මගින් එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව රුපියල් සියයට 9.0 කින් පමණ පිරිහීමකට පත් විය. විදේශීය ආයෝජකයන් විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල සිදු කරන ලද ආයෝජනයන්ගෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ආපසු ගැනීම හා 2015 දෙසැම්බර් වන විට ව්‍යවස්ථාපිත ආන්තික අවශ්‍යතාවය පාදකාංක 150 දක්වා ඉහළ යෑම නිසා රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළෙහි 2015 වසර අවසානයේ දී දින 364 ක්ලිප්ටිම් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල එලඳා අනුපාතිකය 2014 වසරට සාපේක්ෂව පාදකාංක 130 කින් ඉහළ යන ලදී. කොළඹ කොටස්

වෙළඳපොළෙහි, වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය 2015 වසර අවසානයට රුපියල් ට්‍රිලියන 2.9 දක්වා සියයට 5.4 කින් පහත වැටුණු අතර, සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය 2014 වසරේ පැවති ඒකක 7,299 සිට 2015 වසර අවසානයට ඒකක 6,894 දක්වා සියයට 5.5 කින් පහත වැටුණි.

ඒ අතරම, විශාල හා සුළු අගයන්ගේ වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනු පියවීම සිදු කෙරෙන ජාතික ගෙවීම් පද්ධතිවල ක්‍රියාකාරීත්වය ස්ථායීතා ගැටළු බාධාවලින් තොරව සිදු වූ අතර, මූල්‍ය අංශයෙහි වර්ධනය හා වෙනස් වන ගෙවීම් අවශ්‍යතා සමග වඩා කාර්යක්ෂමවත්, ආරක්ෂාකාරීවත් සිදු විය. විශාල වටිනාකම් සහිත ගනුදෙනුවල පියවීම සඳහා වන තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හරහා සිදු කරන ලද එවන් ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම 2015 දී සියයට 41.8 කින් රුපියල් ට්‍රිලියන 84.4 දක්වා වර්ධනය වූ අතරම, සුළු වටිනාකම් සහිත

8.1 සංඛ්‍යා සටහන මූල්‍ය අංශයෙහි සමස්ත වත්කම්

	2014 (අ)		2015 (ආ)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය
බැංකු අංශය	8,442	70.3	9,503	69.6
මහ බැංකුව	1,471	12.2	1,426	10.4
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු	5,884	49.0	6,974	51.1
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු	1,087	9.1	1,103	8.1
නැන්පතු භාර ගන්නා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන	857	7.1	1,042	7.6
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්	743	6.2	915	6.7
සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු	103	0.8	116	0.8
සකසුරුවම් හා ණය ගනුදෙනු සමුපකාර සමිති	11	0.1	11	0.1
විශේෂිත මූල්‍ය ආයතන	441	3.7	544	4.0
විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්	72	0.6	81	0.6
ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්	195	1.6	283	2.0
කොටස් තැරැව්කරුවන්	11	0.1	10	0.1
ඒකක භාර / ඒකක භාර කළමනාකරණ සමාගම්	127	1.1	130	1.0
වෙළෙඳපොළ අතරමැදියන් (ඇ)	29	0.2	32	0.2
ව්‍යවසායක ප්‍රාග්ධන සමාගම්	7	0.1	8	0.1
ගිවිසුම්ගත ඉතිරි කිරීම් ආයතන	2,275	18.9	2,573	18.8
රක්ෂණ සමාගම්	414	3.4	454	3.3
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල	1,487	12.4	1,665	12.2
සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල	199	1.7	223	1.6
අනුමත විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල්	134	1.1	185	1.4
රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල	41	0.3	46	0.3
එකතුව	12,015	100.0	13,662	100.0

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) ප්‍රාරක්ෂකයින්, ආයෝජන කළමනාකරුවන් සහ ආන්තික සැපයුම්කරුවන් ඇතුළත් වේ.

ගනුදෙනු පියවීම සඳහා වන සුළු පරිමාණ ගෙවීම් පද්ධතිය මගින් සිදු කරන ලද එවන් ගනුදෙනුවල අගය රුපියල් ට්‍රිලියන 11.1 දක්වා සියයට 13.3 ක වර්ධනයකි.

නව විවක්ෂණ රෙගුලාසි සලකා බැලීමේ දී, මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ අවදානම් කළමනාකරණය ශක්තිමත් කිරීමට හා මහජන විශ්වාසය වැඩිදියුණු කිරීම අරමුණු කරගත් නව විවක්ෂණශීලී රෙගුලාසි හා ප්‍රතිපත්ති ගණනාවක් 2015 වසර තුළ දී හඳුන්වා දෙන ලදී. බාසල් III ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිති යටතේ බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය පිළිබඳ විධාන ක්‍රියාවට නැංවීම, බැංකු, බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් රථවාහන මිලදී ගැනීමට හෝ පරිහරණයට ලබා දෙන ණය සහ අත්තිකාරම් සඳහා වටිනාකම මත වූ අත්තිකාරම් අනුපාතයේ සියයට 70 ක උපරිම සීමාවක් පැනවීම, බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා සහ වෙනත් ව්‍යාපාර ස්ථාන විවෘත කිරීම, වැසීම, ශාඛාවක ස්ථානය වෙනස් කිරීම පිළිබඳ නව නියාමන රාමුවක් ඇති කිරීම, බැංකු හා බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශවලට හඳුන්වා දෙන ලද ප්‍රධාන නියාමන ප්‍රතිපත්ති වේ. නීත්‍යානුකූල ලෙස ප්‍රතිස්ථාපිත රක්ෂණ හිමිකම් දින 60 ක් ඇතුළත එකී අයදුම්කරුවන්ට පියවීමට සියලු රක්ෂණ සමාගම්වලට විධාන නිකුත් කිරීම, අවදානම මත පදනම් වූ නුඛුන්වත් ආන්තික (ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා) නීති හා සියලු රක්ෂණ තැරැව්කරුවන්ට අවම ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන මට්ටමක් පවත්වා ගෙන යෑමේ අවශ්‍යතාවය යනාදිය පනවන ලද අනෙකුත් ප්‍රධාන නියාමන ප්‍රතිපත්ති වේ.

8.2 බැංකු අංශයෙහි කාර්යසාධනය

2015 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විවක්ෂණශීලී විධිවිධාන හේතුවෙන් දේශීය මූල්‍ය අංශයේ පද්ධතිමය වශයෙන් ඉතා වැදගත් ම අංශය වූ බැංකු අංශය සිය වත්කම් පදනම, අවදානම් කළමනාකරණ හැකියාව සහ අවදානම් දරා ගැනීමේ හැකියාව අඛණ්ඩව වර්ධනය කරගනු ලැබීය. බැංකු අංශයේ වත්කම් පදනම 2015 වසර අවසන් වනවිට රුපියල් ට්‍රිලියන 8.1 ක් දක්වා සියයට 15.9 කින් වර්ධනය වුවද, එය 2014 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 17.3 ක වර්ධනයට වඩා අඩු අගයක් ගන්නා ලදී. වත්කම්වල ඉහළ යාම සඳහා මූලික වශයෙන් ණය හා අත්තිකාරම්වල වර්ධනය බලපෑ අතර, එය මුළු වත්කම් කළඹෙහි වර්ධනයෙන් සියයට 74.2 ක් සඳහා දායක විය. වත්කම් වර්ධනය සඳහා මූලික වශයෙන් මුදල් තැන්පතු වල ඉහළ යාම දායක වූ අතර, එය මුළු වගකීම් පදනමෙන් සියයට

66.9 ක් විය. එමෙන්ම, බැංකු අංශයේ මුළු වගකීම්වලින් සියයට 21.8 ක් වූ ණය ගැනීම්, මූලික වශයෙන් විදේශීය මූලාශ්‍ර මගින් ලබාගත් විදේශීය ණයවලින් සමන්විත විය. වසර තුළ දී බැංකු අංශය සිය ද්‍රවශීලතාවය සහ ප්‍රාග්ධනය යහපත් මට්ටමක පවත්වාගත් අතර, වඩා විවක්ෂණශීලී ලෙස ණය අවදානම, වෙළඳපොළ අවදානම, පොලී අනුපාතික අවදානම සහ ද්‍රවශීලතා අවදානම කළමනාකරණය කරන ලදී.

ව්‍යාපාර වර්ධනය

(අ) ව්‍යාප්තිය: 2015 වසර අවසානය වනවිට බැංකු අංශය බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු 25 කින් සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු 7 කින් සමන්විත විය. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු අතර විදේශීය බැංකු ශාඛා 12 ක් ද විය. බැංකු අංශය සිය ශාඛා ජාලය දිවයින පුරා ව්‍යාප්ත

8.2 සංඛ්‍යා සටහන		බැංකු සහ බැංකු ශාඛා ව්‍යාප්තිය	
වර්ගීකරණය	2014	2015	
	අවසානයට (අ)	අවසානයට (ආ)	
බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු			
i. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සංඛ්‍යාව	25	25	
දේශීය බැංකු	13	13	
විදේශීය බැංකු	12	12	
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ඒකක	5,764	5,784	
ශාඛා (අ)	2,893	2,914	
දේශීය බැංකු	2,672	2,694	
විදේශීය බැංකු	221	220	
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක	2,871	2,870	
ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	3,069	3,265	
බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු			
i. මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සංඛ්‍යාව	9	7	
ජාතික මට්ටමේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු	1	1	
ජාතික මට්ටමේ ඉතිරිකිරීමේ බැංකු	1	1	
දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතන	1	0	
නිවාස ණය ආයතන	2	2	
පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීම් සහ සංවර්ධන බැංකු	4	3	
ii. මුළු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු ඒකක	827	799	
ශාඛා (අ)	652	624	
ජාතික මට්ටමේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු	255	255	
ජාතික මට්ටමේ ඉතිරිකිරීමේ බැංකු	219	223	
දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතන	21	0	
නිවාස ණය ආයතන	56	57	
පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීම් සහ සංවර්ධන බැංකු	101	89	
ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක	175	175	
ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර	270	293	
මුළු බැංකු ශාඛා සහ අනෙකුත් සේවා සපයන මධ්‍යස්ථාන සංඛ්‍යාව	6,591	6,583	

(අ) සංශෝධිත
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) ශිෂ්‍ය ඉතුරුම් ඒකක හැර සියලුම බැංකු ඒකක
 මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

කර ගනිමින්, මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා ඇති ප්‍රවේශය වැඩි කර ගනිමින්, අඛණ්ඩව ආර්ථික වර්ධනය වෙනුවෙන් වසර පුරා ආයතන විය. ඒ අනුව, වසර තුළදී නව බැංකු ශාඛා 32 ක් ද (සිසු ඉතුරුම් ඒකක සමග) සහ රට පුරා විවිධ ස්ථාන 79 ක ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 219 ක් ද ස්ථාපනය කරන ලදී. කාර්යක්ෂම බැංකු සේවාවක් ලබාදීම සඳහා 2015 වසර අවසානය වනවිට බැංකු අංශය, බැංකු ශාඛා 6,583 ක් සහ ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 3,558 කින් සමන්විත විය. වසර තුළදී ඩී.එල්.සී.බී. බැංකුව (DFCC Bank) සහ ඩී.එල්.සී.බී. වර්ධන බැංකුව ඒකාබද්ධ වීමෙන් ඩී.එල්.සී.බී. බැංකු (DFCC Bank PLC) නමින් ස්ථාපිත වූ අතර, සීමාසහිත MBSL සේවිනිගේස් බැංකුව (MBSL Savings Bank Ltd) ශ්‍රී ලංකා මර්චන්ට් බැංකු (Sri Lanka Merchant Bank PLC) සහ සීමාසහිත MCSL මූල්‍ය සමාගම (MCSL Finance Services Ltd) සමග ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් මර්චන්ට් බැංකු (Merchant Bank of Sri Lanka & Finance PLC) ස්ථාපිත කරන ලදී. එමෙන්ම, ජපාන බැංකුවක නියෝජිත කාර්යාලයක් ශ්‍රී ලංකාවේ ඇරඹීමට, දේශීය බැංකුවකට ඉන්දියාවේ බෙන්ගලූරු ප්‍රදේශයේ විදේශීය ශාඛාවක් ස්ථාපිත කිරීමට සහ මාලදිවයිනේ ජනරජයේ බැංකු පරිපාලිත සමාගමක් ස්ථාපිත කිරීමට අනුමැතිය දෙන ලදී. තවද, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවක් විසින් මියන්මාරයේ නියෝජිත කාර්යාලයක් අරඹන ලදී.

(ආ) වත්කම්: බැංකු අංශයේ සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය 2015 වසර තුළදී රුපියල් ට්‍රිලියන 8.1 ක් දක්වා අඛණ්ඩව වර්ධනය විය. බැංකු අංශයේ

8.3 සංඛ්‍යා සටහන බැංකු අංශයෙහි වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය

අයිතමය	2014 (අ)		2015 (ආ)		වෙනස (%)	
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතය	2014	2015 (ආ)
වත්කම්						
ණය සහ අත්තිකාරම්	3,895	55.9	4,715	58.4	13.7	21.1
ආයෝජන	1,928	27.6	2,348	29.1	13.7	21.8
වෙනත් (ඇ)	1,149	16.5	1,014	12.5	40.2	-11.8
වගකීම්						
තැන්පතු	4,686	67.2	5,403	66.9	12.4	15.3
ණය ගැනුම්	1,448	20.8	1,758	21.8	42.6	21.4
ප්‍රාග්ධන අරමුදල්	569	8.2	637	7.9	16.1	12.0
වෙනත්	269	3.8	279	3.4	0.7	3.9
මුළු වත්කම්/වගකීම්	6,972	100.0	8,077	100.0	17.3	15.9

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික (ඇ) මුදල් හා බැංකු ගේෂයන්, ස්ථාපනයන්, ප්‍රති විකුණුම් ගිවිසුම් සහ ස්ථාවර වත්කම් ඇතුළත් වේ. මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.4 සංඛ්‍යා සටහන බැංකු අංශයෙහි තැන්පතු සංයුතිය

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2014	2015 (අ)	2014	2015 (අ)
ඉල්ලුම් තැන්පතු	381	446	8.1	8.3
ඉතුරුම් තැන්පතු	1,462	1,730	31.2	32.0
ස්ථාවර තැන්පතු	2,704	3,080	57.7	57.0
වෙනත් තැන්පතු	139	147	3.0	2.7
මුළු තැන්පතු	4,686	5,403	100.0	100.0

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වත්කම්, ණය සහ අත්තිකාරම්වලින් මූලික වශයෙන් සමන්විත වූ අතර, එය බැංකු වත්කම්වලින් සියයට 58.4 ක් විය. ආර්ථිකයේ සියලු ප්‍රධාන අංශවලට ණය සහ අත්තිකාරම් ව්‍යාප්ත වූ අතර, ඉදිකිරීම්, වෙළෙඳ, නිෂ්පාදන, කෘෂිකාර්මික සහ ධීවර යන අංශ වෙත වැඩි දායකත්වයක් පැවතුණි. ලෝක වෙළෙඳපොළෙහි රන් මිල පහළ යාම හේතුවෙන් ගෙන වසර තුළදී උකස් ණයවල අඩුවීමක් වාර්තා විය. මුළු ණය කළඹේ වර්ධනය සඳහා රුපියල් ණය සියයට 85 කින් පමණ දායක විය. 2015 වසර තුළදී මුළු වත්කම් කළඹෙන්, ආයෝජන සියයට 29.1 ක් නියෝජනය කළ අතර එය වසර තුළ දී සියයට 21.8 කින් (රුපියල් බිලියන 420.1 කින්) වර්ධනය විය. කෙසේ වුවද, මුළු වත්කම් කළඹේ ඉහළ යාම සඳහා ණය සහ අත්තිකාරම්වල වර්ධනය මූලික දායකත්වය සැපයූ අතර, 2015 වසරේදී එම වර්ධනය සියයට 21.1 ක් (රුපියල් බිලියන 820.7 ක්) වූ අතර පෙර වර්ෂයේදී එම ඉහළ යාම සියයට 13.7 ක් විය.

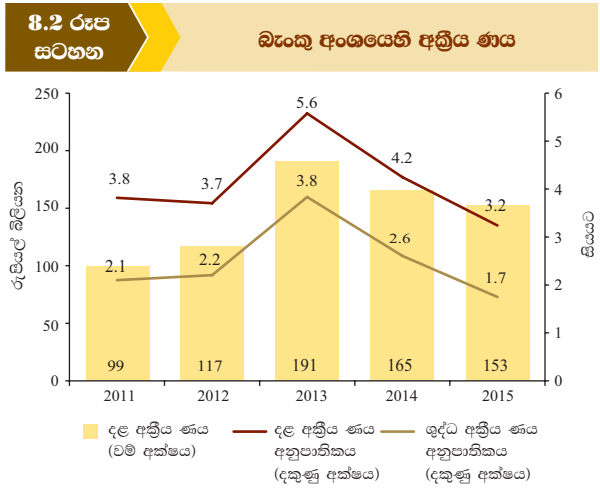
(ආ) වගකීම්: බැංකු අංශයේ අරමුදල් රැස්කිරීමේ ප්‍රධාන මූල්‍ය ප්‍රභවයන් වූයේ තැන්පතු වන අතර, සමස්ත වගකීම්වලට තැන්පතුවල දායකත්වය සියයට 66.9 ක් විය. බැංකු අංශයේ තැන්පතු පදනමේ වර්ධනය සඳහා ජ්‍යෙෂ්ඨ පුරවැසි රුපියල් ස්ථාවර තැන්පතු සඳහා ඉහළ පොලී අනුපාතිකයක් පිරිනැමීම මෙන්ම බැංකු අතර පැවති තරගකාරී පොලී අනුපාතිකයන් ද මූලික වශයෙන් හේතු විය. කෙසේ වුවද, 2015 වසරේ දී මුළු තැන්පතු සඳහා ස්ථාවර තැන්පතු දායකත්වය සියයට 57.7 සිට සියයට 57.0 දක්වා සුළු වශයෙන් පහළ ගියේය. ඒ අතර, 2015 වසරේ දී ඉතිරිකිරීමේ සහ ජංගම තැන්පතු පිළිවෙලින් සියයට 18.3 කින් සහ සියයට 17.2 කින් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය. ස්ථාවර සහ ඉතිරිකිරීමේ තැන්පතු ඉහළ යාම සඳහා ඉහළ දේශීය මූර්ත පොලී අනුපාතිකය ද යම් දායකත්වයක් සැපයීය. ජංගම ගිණුම් සහ ඉතිරිකිරීමේ ගිණුම් අතර අනුපාතය, 2015 වසරේදී මඳ වශයෙන් ඉහළ ගියේය. ණය ගැනීම් මූලික වශයෙන් විදේශීය ප්‍රභවයන්ගෙන් සමන්විත විය. මුළු විදේශීය ණය ගැනීම්

රුපියල් බිලියන 213 කින් ඉහළ ගිය අතර, එය මුළු ණය ගැනීම් සඳහා සියයට 69.0 ක දායකත්වයක් දැරීය. විදේශීය ණය ගැනීම් ඉහළ යාම සඳහා, 2013 වසරේ අයවැය යෝජනාවට අනුව, එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 50 ක් දක්වා වූ විදේශ ණය මුදල් නියාමන මට්ටමෙන් නිදහස් කිරීම මූලික වශයෙන් හේතු විය. රුපියල් ණය ගැනීම් සඳහා ප්‍රතිමිලදී ගැනීම් මූලික වශයෙන් දායක විය.

(අ) ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණ: පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ සියයට 4.5 කට (රුපියල් බිලියන 134 කට) සාපේක්ෂව, 2015 වසරේදී ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණ සියයට 8.1 කින් (රුපියල් බිලියන 251 කින්) රුපියල් බිලියන 3,359 ක් දක්වා වර්ධනය විය. ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණවල වර්ධනය සඳහා මූලික වශයෙන් භාවිතා නොකළ ණය සීමා (සියයට 29.2) විදේශ විනිමය මිලදී ගැනීම් (සියයට 16.9) විදේශ විනිමය විකිණීම් (සියයට 16.3) සහ ඇපකර සහ බැඳුම්කර (සියයට 14.3) දායක වූ අතර, මේවා මුළු ශේෂ පත්‍ර නොවන අනාවරණවලින් සියයට 76.7 ක් විය. ඉතිරි සියයට 23.3 සඳහා ලේඛනණය, ප්‍රතිග්‍රහණ සහ ව්‍යුත්පන්න යනාදිය දායක විය.

බැංකු අංශයෙහි අවදානම්

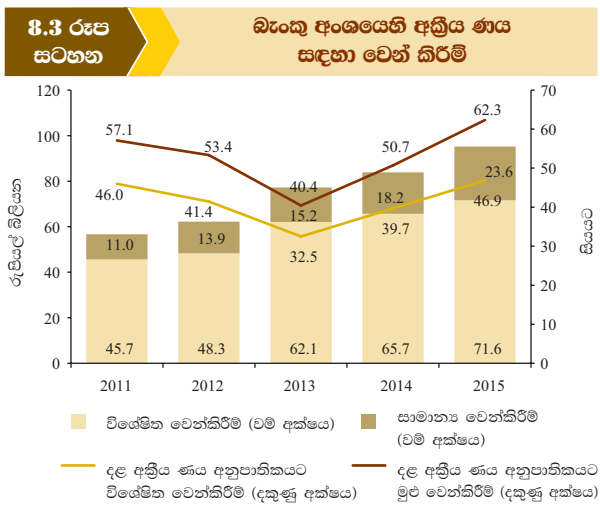
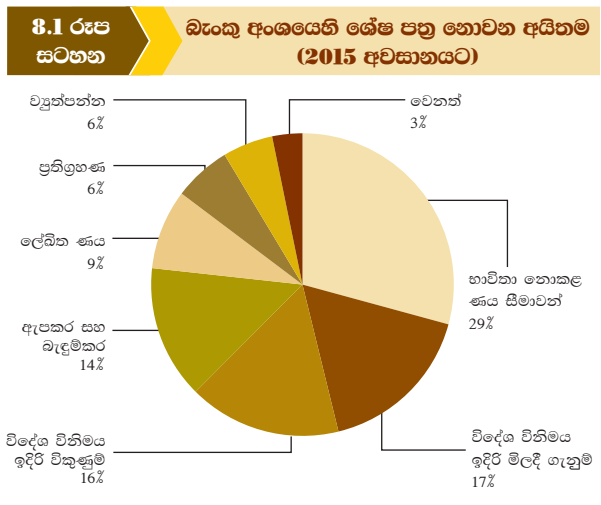
(අ) ණය අවදානම: 2015 වසර තුළ ණය අවදානම සඳහා වන වත්කම් මත බර තැබූ අවදානම, ඉහළ ගිය ණය සහ බැංකුවල ණය කළඹෙහි වූ ප්‍රසාරණය නිසා ඉහළ ගියේය. අක්‍රීය උකස් ණය අයකර ගැනීම් ඇතුළුව බැංකුවල වඩා සක්‍රීය ණය අයකර ගැනීමේ ප්‍රතිපත්ති හේතුවෙන් දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය 2014 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 4.2 සිට 2015 වසර අවසානයේ සියයට 3.2 දක්වා පහළ වැටුණු අතර, සියලුම ප්‍රධාන ආර්ථික ක්ෂේත්‍රවල දළ අක්‍රීය ණය

රුපියල් බිලියන 12.7 කින් පහළ වැටුණි. අක්‍රීය ණය සඳහා වූ විශේෂිත වෙන්කිරීම්වල වර්ධනය හේතුවෙන් අක්‍රීය ණය සඳහා වූ මුළු වෙන්කිරීම් රුපියල් බිලියන 11.3 කින් වර්ධනය වූ අතර, ඒ අනුව අක්‍රීය ණය විශේෂිත වෙන්කිරීම් සඳහා වන ආවරණ අනුපාතය 2015 වසර අවසානයට සියයට 46.9 ක් වූ අතර එයට සාපේක්ෂව 2014 වසර අවසානයට සියයට 39.7 ක් විය.

කෙසේ වුවද, ණය සංකේන්ද්‍රණ අවදානම පහළ මට්ටමක පැවති අතර, ණය ප්‍රධාන වශයෙන් ඉදිකිරීම් (සියයට 16.8), වෙළඳ (සියයට 14.8), නිෂ්පාදන (සියයට 10.7) සහ කෘෂිකර්ම හා ධීවර (සියයට 9.1) යන ක්ෂේත්‍රවලට විසිරී තිබූ අතර, ඒවා මුළු ණය කළඹෙන් සියයට 51.4 කට වැඩි දායකත්වයක් දැක්වීය.

(ආ) වෙළෙඳපොළ අවදානම: වෙළෙඳපොළ අවදානම සඳහා වන අවදානම මත බර තැබූ වත්කම් අගය 2014 වසරේ පැවැති රුපියල් බිලියන 104 ක සිට

විශේෂ සටහන II

බැංකුවල සයිබර් අවදානම් කළමනාකරණය

1. හැඳින්වීම

විසිවන ශතවර්ෂයේ අග භාගයේදී, ස්වයංක්‍රීයකරණය තුළින් කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ දැමීම අරමුණු කරගනිමින්, බැංකු විසින් තොරතුරු තාක්ෂණය බහුලව භාවිතා කිරීමට පෙළඹී ඇත. අන්තර්ජාල සහ සයිබර් තාක්ෂණයන් ඉස්මතු වීම හේතුවෙන් බැංකු සේවා ගනුදෙනුකරුවන් වෙත සම්ප කිරීම පහසු වී ඇති අතර, එය බැංකුවල මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාවයන් තවදුරටත් ඉහළ නැංවීමට රුකුලක් විය. මෙලෙස බැංකු සේවාවන් සැපයීම පිණිස තොරතුරු තාක්ෂණය සහ සයිබර් අවදානම බහුල ලෙස භාවිතා කිරීම හේතුවෙන් සහ ඒවායේ බිඳවැටීම් නිසා ඇති විය හැකි ව්‍යසන තත්වයන් මගහරවා ගැනීම වෙනුවෙන්, සයිබර් අවදානම් විශේෂයෙන් හඳුනා ගැනීමේ සහ කළමනාකරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ඇති වුණි.

2. බැංකු ක්ෂේත්‍රය තුළ තාක්ෂණය භාවිතයට ගත් ප්‍රධාන අවස්ථා කිහිපයක් පහත දක්වා ඇත.

- පරිගණකගත ගනුදෙනු සැකසුම් කිරීම හඳුන්වාදීම තුළින් ලෙජර් පොත්වල ලිඛිතව පවත්වාගෙන යනු ලැබූ ගනුදෙනු පරිගණකගත පද්ධතිවලට ගෙන යාම.
- ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර භාවිතය
- මධ්‍යගත බැංකු පද්ධති භාවිතය තුළින්, සියලු පාරිභෝගික ගනුදෙනු සැකසීම සහ දෛනික ශේෂයන් මූල්‍ය ගිණුම්වලට ඇතුලත් කිරීම.
- තොරතුරු හුවමාරු මධ්‍යස්ථාන පිහිටුවීම තුළින් බැංකු සහ අනෙකුත් ණය දෙන ආයතනවලට විභව ණයගැතියන්ගේ ණය ගෙවීමේ හැකියාව පිළිබඳ පූර්ව අවබෝධයක් ලබාගැනීමට හැකිවීම.
- අන්තර්ජාල හා ජංගම බැංකුකරණ පද්ධති හා ඉලෙක්ට්‍රොනික ගෙවීම් ක්‍රමවේද බිහිවීම හරහා අතරා බැංකුකරණය (Virtual Banking) ඇතිවීම.

3. සයිබර් අවදානම් යනු මොනවාද?

සයිබර් අවදානම් යනු තොරතුරු තාක්ෂණ පද්ධතිවල බිඳවැටීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදුවන මූල්‍යමය අලාභයන්, මෙහෙයුම් කටයුතුවලට සිදුවන බාධාවීම් හෝ ව්‍යාපාරික කීර්තියට සිදුවන හානි ලෙස අර්ථ දැක්විය හැක. තවද, සයිබර් අවදානම් යනු අන්තර්ජාල ක්‍රියාකාරකම්, ඉලෙක්ට්‍රොනික පද්ධති, සන්නිවේදන ජාල සහ ඉලෙක්ට්‍රොනික ලෙස පුද්ගල දත්ත ගබඩාකරණය හා සම්බන්ධිත අවදානම් ලෙස ද හැඳින්විය හැක.

4. ප්‍රධාන සයිබර් තර්ජන වර්ග

- හැකින්/බලාත්ප්‍රවේශ ප්‍රහාර: බලාත්ප්‍රවේශ ප්‍රහාරයක දී, එය ක්‍රියාකරවන්නන් විසින් ආරක්ෂිත පද්ධති/ජාලවලට ඇතුළු වී දත්ත විනාශ කිරීම, විකෘති කිරීම හෝ සොරකම් කිරීම හෝ පාලනයට නතු කරගත් පද්ධතියක් තුළින් අනවසර ගනුදෙනු ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදුවිය හැක.
- බෙදාහරින ලද සේවා ප්‍රතිෂේධන ප්‍රහාර (DDoS): මෙහිදී ඉලක්කගත පද්ධතියක් වෙත ඉල්ලීම් ප්‍රවාහයන් යොමු කිරීම මගින් පද්ධතිය බිඳ දමා එහි නීත්‍යානුකූල පරිශීලකයන්ට පද්ධතියට පිවිසීම අහිමි කිරීම සිදුවේ.
- අහිතකර මෘදුකාංග (Malware): මෙවැනි ප්‍රහාරයකදී, අහිතකර මෘදුකාංගයන් භාවිතා කර ඉලක්කගත පද්ධතියක් පාලනයට නතු කර ගැනීම හෝ එහි ක්‍රියාකාරීත්වය අඩපණ කිරීම සිදුවේ. මෙවැනි අහිතකර මෘදුකාංග වෛරස, වර්ම් (Worm) වැනි බොහෝ ආකාරවලින් පැමිණිය හැකි අතර, විවිධ ක්‍රමවලින් හානි පැමිණිය හැකි වේ.
- සමාජයීය මෙහෙයවීම් (Social Engineering): මනෝවිද්‍යාත්මකව මිනිසුන් රැවටීම තුළින්, කිසියම් ක්‍රියාවක් කර ගැනීම හෝ ඔවුන් සතු රහසිගත තොරතුරු දැන ගැනීම වේ.
- තතුබාන (Phishing) ප්‍රහාර: මෙය ප්‍රමුඛතම සමාජයීය මෙහෙයවීම් ක්‍රමයක් වන අතර, ව්‍යාජ වෙබ් අඩවියක් හෝ විද්‍යුත් තැපැල් ලිපිත භාවිතා කර, සැක නොසිතෙන ලෙස පරිශීලකයකු සතු සංවේදී තොරතුරු සොරා ගැනීම සිදුවේ.

5. සයිබර් අවදානම් බැංකු වලට බලපාන්නේ කෙසේද?

සයිබර් අවදානම් නිසා බැංකු වලට විවිධ ආකාරයේ අලාභවලට මුහුණදීමට සිදුවිය හැක. බලාත්ප්‍රවේශ ප්‍රහාරයන් මගින් ආයතනයේ පරිගණක ජාලයට ඇතුළු වී, අනවසර මුදල් මාරුකිරීම් තුළින් සෘජු මූල්‍ය අලාභයක් ඇති විය හැකි අතර, බලාත්ප්‍රවේශ ප්‍රහාරයක තවත් ප්‍රමුඛ තර්ජනයක් වනුයේ බැංකු සතු ගනුදෙනුකරුවන්ගේ රහස්‍ය තොරතුරු අන්සතු වීමය. බෙදාහරින ලද සේවා ප්‍රතිෂේධන ප්‍රහාරයන් හේතුවෙන්, හෝ අභ්‍යන්තර බිඳවැටීමක් හේතුවෙන් බැංකුවක සියලු තොරතුරු තාක්ෂණ යටිතල පහසුකම් බිඳ වැටීමක් සිදුවිය හැකි අතර, එමගින් සියලු සේවා සැපයුම් නාලිකා අකර්මන්‍ය වනු ඇත. තවද, සමාජ මෙහෙයවීම් වලට එරෙහිව ඵලදායී ප්‍රතික්‍රියාමාර්ග ගත නොහැකි වීම බැංකුවක්

කෙරෙහි ගනුදෙනුකරුවන් තබා ඇති විශ්වාසය දැඩි ලෙස පලුදු වීමට හේතු වනු ඇත.

6. බැංකුවලින් වර්තා වූ ප්‍රධාන සයිබර් අවදානම් සිද්ධි:

- 1973 වසරේ නිව්යෝර්ක්හි යූනියන් ඩයිම් ඉතුරුම් බැංකුවේ වංචාව: බැංකු හා මූල්‍ය සේවා ක්ෂේත්‍රයේ සිදුවූ මුල්ම සයිබර් ආරක්ෂණ සිදුවීමක් වනුයේ, 1973 වසරේදී නිව්යෝර්ක්හි යූනියන් ඩයිම් ඉතුරුම් බැංකුවේ ටෙලර්වරුන්ගේ සුපරීක්ෂකවරයෙකු විසින් බැංකුවේ පරිගණක පද්ධතිවල ගිණුම් දත්ත වෙනස් කිරීමෙන් සිදුකරන ලද එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 1.5 ක වංචාවයි.
- රෝයල් බැන්ක් ඔෆ් ස්කොට්ලන්ඩ් හි තොරතුරු තාක්ෂණ බිඳවැටීම: 2012 වසරේදී, මෙම බැංකු සමූහය අසාර්ථක මෘදුකාංග යාවත්කාලීන කිරීමක් හේතුවෙන්, දින 6 කට වඩා පැවතුනු සම්පූර්ණ තොරතුරු තාක්ෂණ බිඳවැටීමකට මුහුණපාන ලදී. මෙම බිඳවැටීම හේතුවෙන්, මිලියන 6.5 කට අධික ගනුදෙනුකරුවන්ට ඔවුන්ගේ ගිණුම්වලට ප්‍රවේශ වීමට නොහැකි විය. එක්සත් රාජධානියේ මූල්‍ය නියාමකයන් විසින් පසුව මෙම සිද්ධිය සඳහා බ්‍රිතාන්‍ය පවුම් මිලියන 56 ක දඩයක් රෝයල් බැන්ක් ඔෆ් ස්කොට්ලන්ඩ් බැංකු සමූහය වෙත පනවන ලදී.
- ජේපී මෝර්ගන් වෙස් දත්ත සොරකම: සයිබර් ප්‍රහාරයක් හේතුවෙන්, 2014 වසරේදී, ජේපී මෝර්ගන් වෙස් ඇමෙරිකානු බැංකුව දත්ත සොරකමට බඳුන් විය. එය මෙතෙක් ඉතිහාසයේ සිදුවූ විශාලතම දත්ත සොරකමක් ලෙස සැලකෙන අතර, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුම් මිලියන 83 කට අධික ප්‍රමාණයක දත්ත සොරකමට බඳුන් විය.
- කාර්බනැක් (Carbanak) ප්‍රහාරය: 2015 වසරේදී, ජාත්‍යන්තර පොලිසිය සහ කැස්පර්ස්කි ලැබ් ආයතනය (පරිගණක ආරක්ෂක විසඳුම් සඳහා විශේෂීකරණක් දක්වන සමාගමක්) වාර්තා කර සිටියේ රටවල් 30 කට අයත් බැංකු 100 කින් හෝ වැඩි ප්‍රමාණයකින් ඇ.එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1 ක පමණ මුදලක් ජාත්‍යන්තර සයිබර් අපරාධකරුවන් පිරිසක් විසින් කාර්බනැක් ලෙසින් නම් කර ඇති උසස් මට්ටමේ නොනවතින තර්ජනයක් (Advanced Persistent Threat) මගින් සොරාගෙන ඇති බවයි.
- බංග්ලාදේශ මහ බැංකු ප්‍රහාරය: 2016 වසරේ පෙබරවාරි මාසයේදී, බංග්ලාදේශ මහ බැංකුවේ නිලධාරීන් වශයෙන් ව්‍යාජ ලෙස පෙනී සිටි බලාත්ප්‍රවේශකරුවන් පිරිසක් ඇ.එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 101 ක මුදලක් නිව්යෝර්ක් ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුවේ (Federal Reserve Bank of New York) පිහිටි බංග්ලාදේශ මහ බැංකු ගිණුමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ සහ පිලිපීනයේ පිහිටි පුද්ගලික බැංකු ගිණුම් වෙත

මාරු කිරීමට සමත්විය. මෙම බලාත්ප්‍රවේශකරුවන් ඇ.එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 1 ක වටිනාකමකින් යුතු මුදල් මාරු කිරීම් 35 ක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට උත්සාහ දරා තිබුණි.

සයිබර් අවදානම් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලාංකීය බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ අන්දැකීම් ජාත්‍යන්තර අන්දැකීම් හා සමගාමීව පවතී. එසේ වුවද, මහා පරිමාණයෙන් තොරතුරු තාක්ෂණය යොදාගනු ලබන අන්තර්ජාල හා ජංගම බැංකුකරණ අංශයන්හි බරපතල සයිබර් ආරක්ෂණ සිද්ධීන් අතලොස්සකට පමණක් ශ්‍රී ලංකාව මුහුණ දී ඇත. මෙවැනි සිදුවීම් ඇති වී ඇති වාර ගණන සැලකීමේදී, සමාජයීය මෙහෙයවීම් සහ තතුබාන ප්‍රහාර පළමු තැනට පත්වී ඇත.

7. සයිබර් අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධති

තනි තනි බැංකු, රජය සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නිරන්තරයෙන් සයිබර් අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමවේද ක්‍රියාත්මක කරන අතර, මෑතකදී ගනු ලැබූ එවැනි ක්‍රියාමාර්ග පහත පරිදි වේ.

- මූලික ආරක්ෂණ ප්‍රමිතිය: 2014 වසරේදී, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් තොරතුරු ආරක්ෂණ කළමනාකරණය සඳහා වන මූලික ආරක්ෂණ ප්‍රමිතිය, අවදානම් කළමනාකරණ නියෝගයක් ලෙස සියලුම බලපත්‍රලාභී බැංකු වෙත නිකුත් කරන ලදී. මෙම මූලික ආරක්ෂණ ප්‍රමිතිය, තොරතුරු ආරක්ෂාව පිළිබඳ වන ISO-27001 ප්‍රමිතිය මත පදනම්ව ඇති අතර, තොරතුරු ආරක්ෂණ කළමනාකරණ සංවිධානය, තොරතුරු ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිය, තොරතුරු වත්කම් කළමනාකරණය, මෙහෙයුම් ආරක්ෂණය සහ තොරතුරු ආරක්ෂණ සිද්ධි කළමනාකරණය ඇතුළත්ව, තොරතුරු ආරක්ෂණයට අදාළ වසම් 14 ක් ආවරණය කරනු ලබයි.
- පරිගණක ආරක්ෂණ අවස්ථා ප්‍රතිචාර කණ්ඩායම: සිදුවීම්වලට මුහුණ දීම පිණිස, ශ්‍රී ලංකාව සයිබර් අවදානම් වලින් අරක්ෂා කිරීමේ කාර්යභාරය පවරා දෙමින්, ඉහල යන සයිබර් ආරක්ෂණ සිදුවීම් වලට මුහුණ දීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා පරිගණක හදිසි අවස්ථා සූදානම් කණ්ඩායම් සම්බන්ධීකරණ මධ්‍යස්ථානය (SLCERT|CC) ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික පරිගණක හදිසි අවස්ථා සූදානම් කණ්ඩායම (National CERT) ලෙස ස්ථාපනය කරන ලදී. 2014 වසරේදී, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා පරිගණක හදිසි අවස්ථා සූදානම් කණ්ඩායම් සම්බන්ධීකරණ මධ්‍යස්ථානය හා බැංකු අංශය සමඟ ඒකාබද්ධව පිහිටුවන ලද, බැංකු පරිගණක ආරක්ෂණ අවස්ථා ප්‍රතිචාර කණ්ඩායම (BankCSIRT) වර්තමානයේ දී FINCSIRT නමින්

හැඳින්වෙන අතර, බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල සයිබර් අවදානම් කළමනාකරණයට සහය වේ.

8. බැංකු ගනුදෙනුකරුවන්ගේ වගකීම්

සැමවිටම, ලබාගන්නා සියලුම බැංකු පහසුකම් පිළිබඳව සැලකිල්ලෙන් සිටීම ගනුදෙනුකරුවන්ගේ වගකීමකි. අවම වශයෙන් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර කාඩ්පත හා එහි පුද්ගල හඳුනා ගැනීමේ අංකය (PIN) ආරක්ෂිතව තබාගැනීම, ණය පත්‍ර සුරක්ෂිතව තබාගැනීම හා ඒවා සුරක්ෂිත අන්තර්ජාල ගනුදෙනු සඳහා පමණක් භාවිතා කිරීම වැනි මූලික ආරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට ගනුදෙනුකරුවන් විසින් වගබලාගත යුතුය. තවද, අන්තර්ජාල හා විද්‍යුත් තැපැල් බැංකු සේවාවන්

ලබාගැනීමේදී අදාළ බැංකු ආයතනය විසින් සපයන ආරක්ෂක අංග පිළිබඳ විමසිලිමත්වීම සහ පරිශීලකයන් හඳුනාගැනීමේ තොරතුරු සුරක්ෂිතව තබා ගැනීම ගනුදෙනුකරු සතු වගකීමකි.

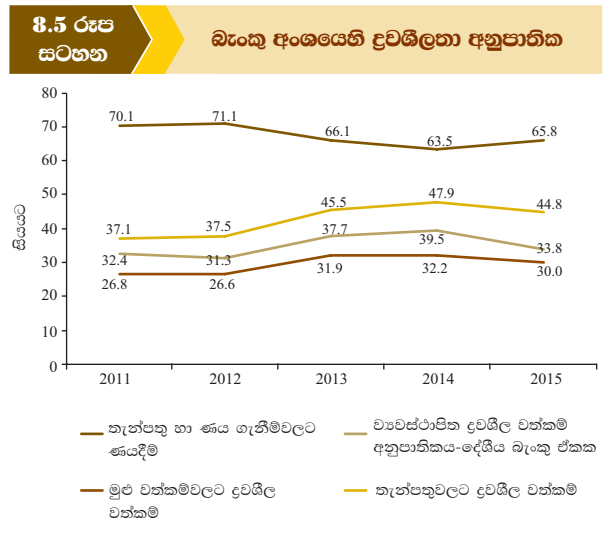
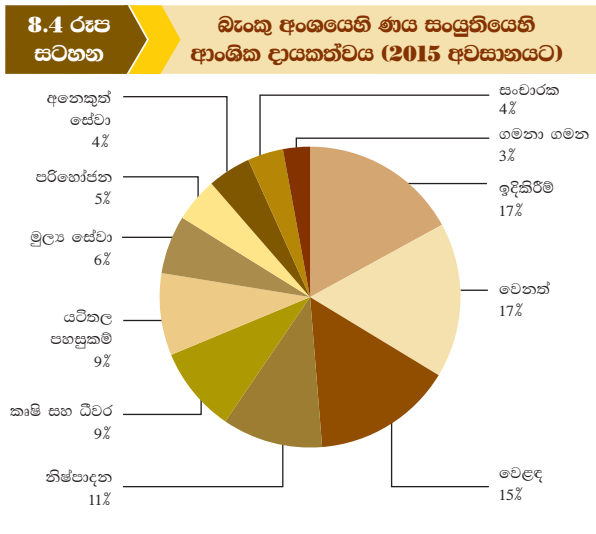
තවද, පරිශීලකයන් හඳුනාගැනීමේ තොරතුරු සොරකම් කිරීම සඳහා විශාල වශයෙන් ව්‍යාජ විද්‍යුත් තැපැල් පණිවුඩ භාවිතා කරන බැවින්, බැංකු ආයතනවලින් ලැබෙන විද්‍යුත් තැපැල් පණිවුඩ තහවුරු කර ගැනීම ද වැදගත් වේ.

මූලාශ්‍ර:

1. <https://www.theirm.org/>
2. <http://www.interpol.int/>

2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 124 ක් දක්වා වර්ධනය වූ අතර, ඒ සඳහා විදේශ විනිමය අවදානම සඳහා වන ප්‍රාග්ධන වෙන්කිරීම්වල ඉහළ යාම හේතු විය. වෙළඳපොළ පොලී අනුපාත වසරේ මැද භාගය දක්වා පහළ වැටුණු අතර, වසර අගදී නැවතත් ඉහළ යාමක් දක්නට ලැබුණි. එමනිසා ඉහළ ගිය බැඳුම්කරවල මිල හේතුවෙන්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර විකිණීමෙන් රුපියල් බිලියන 4 ක ප්‍රාග්ධන ලාභයක් බැංකුවලට වාර්තා කිරීමට හැකි විය. මෙම මධ්‍යස්ථ තත්ත්වය නිසා, බැංකු අංශයේ ප්‍රතිමිලකරණ අවදානම අඩුවීමට හේතු විය. තවද, වර්ෂයක් දක්වා සමුච්චිත අනුපාත සංවේදී පරතරය, එනම් වර්ෂයක් දක්වා බැංකු අංශයේ පොලී අනුපාතිකවලට සංවේදී වත්කම් සහ එවන් වගකීම් අතර පරතරය පොලී අනුපාතිකවලට සංවේදී වත්කම්වලට දක්වන අනුපාතිකය, 2014 වසරේදී පැවති සෘණ සියයට 13.0 සිට 2015 වසර අවසානය

වනවිට සෘණ සියයට 17.5 ක් දක්වා පුළුල් විය. කොටස් වෙළඳපොළේ ලැයිස්තුගත කොටස්වල ආයෝජන වශයෙන් බැංකු අංශයේ කොටස් වෙළඳපොළට ඇති අනාවරණ රුපියල් බිලියන 30.9 ක අවම මට්ටමක පැවතීම නිසා, බැංකු අංශයේ කොටස් වෙළඳපොළ අවදානම පහළ මට්ටමක පැවතුණි. මෙම අනාවරණය බැංකු අංශයේ මුළු ආයෝජන සහ මුළු වත්කම්වලින් පිළිවෙලින් සියයට 6.2 ක් සහ සියයට 1.3 ක් ලෙස වාර්තා විය. බැංකු අංශයේ විදේශීය ප්‍රභවවලින් ලබාගත් ණය වර්ධනය වීම නිසා, වසර තුළ විදේශ විනිමය අවදානම ඉහළ යාමක් දක්නට ලැබුණි. විදේශ විනිමය ණය මුළු ණයවලින් සියයට 61.3 ක් ලෙස 2015 වර්ෂය අගදී වාර්තා වූ අතර, බැංකු අංශය රුපියල් බිලියන 9 ක දිගු විදේශ මුදල් නිරාවරණයක් ද වාර්තා කළේය. 2015 වසර අවසානයේ බැංකු අංශයේ විදේශ විනිමය නිරාවරණය, නියාමන ප්‍රාග්ධනයේ සහ ශේෂ පත්‍ර

8.5 සංඛ්‍යා සටහන

බැංකු අංශයෙහි ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම්වල සංයුතිය

අයිතමය	2014 (අ)		2015 (ආ)		වෙනස (රු. බිලියන)	
	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය	රු. බිලියන	ප්‍රතිශතය	2014	2015 (ආ)
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්	578	25.8	682	28.1	293	104
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර	792	35.3	680	28.1	368	-112
ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර	390	17.4	463	19.1	173	73
මුදල්	97	4.3	116	4.8	24	19
ඉල්ලුම් තැන්පතු	106	4.7	142	5.9	60	35
බැංකු ගිණුම්වල ශේෂයන්	188	8.4	226	9.3	-22	38
වෙනත්	92	4.1	114	4.7	-12	22
ද්‍රවශීල වත්කම්වල එකතුව	2243	100.0	2423	100.0	884	180

(අ) සංශෝධිත
(ආ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස පිළිවෙලින් සියයට 1.4 ක් සහ සියයට 0.1 ක් ලෙස වාර්තා විය. තවද, ඇමෙරිකානු ඩොලරයට සාපේක්ෂව රුපියල අවප්‍රමාණය වීම නිසා බැංකු අංශය 2015 වසර අවසානය වනවිට රුපියල් බිලියන 12 ක ලාභයක් වාර්තා කළේය.

(ඇ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: ණය සඳහා වූ ඉල්ලුම් වර්ධනය මධ්‍යයේ වුවද, බැංකු අංශයේ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය 2014 වසරේ දී මෙන්ම 2015 වසර තුළ දී අඛණ්ඩව පවත්වා ගන්නා ලදී. මූල්‍ය වගකීම් සපුරාලීම සඳහා පවත්වා ගන්නා ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අඛණ්ඩව ඉහළ අගයන්හි පවත්වා ගන්නා ලදී. 2015 වසර අවසානයේ දේශීය බැංකු අංශයේ සහ අක්වෙරළ බැංකු අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 33.8 ක් සහ සියයට 41.1 ක් ලෙස අවම ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීලතා මට්ටම් අනුපාතිකයට වඩා ඉහළ අගයක පවත්වා ගැනීමට හැකි විය. නමුත් දේශීය බැංකු අංශයේ ව්‍යවස්ථාපිත ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතය, ඉහළ ණය දීම හේතුවෙන් වසර තුළ පදනම් අංක 566 කින් පහළ වැටුණි. ඒ අනුව, ණය සහ තැන්පතු අතර අනුපාතය, 2014 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 83.1 සිට 2015 වසරේ දී සියයට 87.3 ක් දක්වා වර්ධනය විය. ද්‍රවශීල වත්කම් සහ මුළු වත්කම් අතර අනුපාතය පදනම් අංක 217 කින් අඩු වූ අතර, ද්‍රවශීල වත්කම් සහ තැන්පතු අතර අනුපාතය වසර තුළ පදනම් අංක 301 කින් පහළ ගියේය. මුළු ද්‍රවශීල වත්කම් රුපියල් ට්‍රිලියන 2.4 ක් වූ අතර, ඒවා ප්‍රධාන වශයෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර, විදේශ බැංකු ගිණුම්වල ශේෂ හා ඉල්ලුම් තැන්පතුවලින් සමන්විත වූ අතර, ඒවා මුළු ද්‍රවශීල වත්කම්වලින් සියයට 90.5 ක ආයකත්වයක් දැක්වීය.

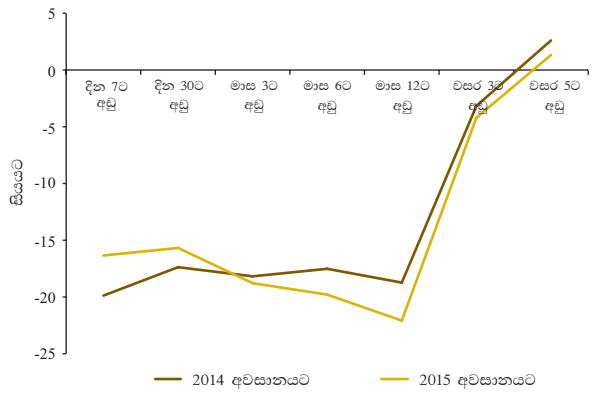
සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස සමුච්චිත පරිණත පරතරය දින 30 ට අඩු සියලුම පරිණත කාල සඳහා අඩු වූ අතර, මාස 3 ට වැඩි පරිණත කාලයන් සඳහා ඉහළ ගියේය.

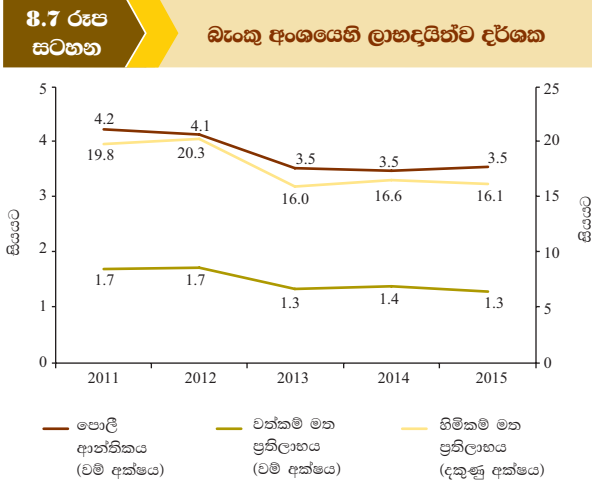
රුපියල් ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතා සහ සියලු විනිමය අවශ්‍යතා සඳහා බැංකු අංශයේ ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතයන් පිළිවෙලින් සියයට 237.1 ක් සහ සියයට 157.0 ක් ලෙස 2015 වසර අවසානයේ වාර්තා වූ අතර, ඒවා අවම ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතාවය වන සියයට 60 ට වඩා ඉතා ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි.

ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධනය

(අ) ලාභදායීත්වය: බැංකු අංශය විසින් 2014 වසරට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී වැඩි ලාභදායීත්වයක් වාර්තා කරන ලදී. ඒ අනුව, මෙම අංශයේ බදු පසු ලාභය 2014 වසරේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 88.0

8.6 රූප සටහන **සමුච්චිත පරිණත කාලය බැංකු අංශයෙහි සමුච්චිත වගකීම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස**

සිට 2015 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 97.0 ක් දක්වා සියයට 10.3 කින් වර්ධනය වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, වසර තුළදී ලාභදායීත්ව අනුපාත සුළු වශයෙන් පහළ වැටුණු අතර, ඒ සඳහා අවම නියාමන අවශ්‍යතාවයන් හා අනුකූල වීමට බැංකු අංශයේ සම්පත් පදනමේ හා ප්‍රාග්ධන පදනමේ ඉහළ වර්ධනය හේතු පාදක විය. ඒ අනුව, වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 1.4 සිට සියයට 1.3 ක් දක්වා පදනම් අංක 10 කින් පහත වැටුණු අතර හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතය 2014 වසරේදී පැවති සියයට 16.6 සිට සියයට 16.1 ක් දක්වා පදනම් අංක 50 කින් පහත වැටුණි. 2015 දී තැන්පතු මත වූ පොලී වියදම් පහළ යාම හේතුවෙන් සියයට 4.5 ක ප්‍රතිශතයකින් අඩු වූ පොලී වියදම්, බැංකු අංශයේ ශුද්ධ පොලී ආදායම සියයට 20.1 කින් ඉහළ යාම සඳහා හේතු පාදක වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, සාමාන්‍ය වත්කම්හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ශුද්ධ පොලී ආදායම 2015 වර්ෂය තුළ දී නොවෙනස්ව පැවතුණි.

8.6 සංඛ්‍යා සටහන බැංකු අංශයෙහි ලාභදායීත්වය

අයිතමය	2014 (අ)		2015 (ආ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස	වටිනාකම (රු. බිලියන)	සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස
පොලී ආදායම	561	8.8	591	7.9
පොලී වියදම	340	5.4	325	4.3
ශුද්ධ පොලී ආදායම	221	3.5	266	3.5
පොලී නොවන ආදායම	98	1.5	97	1.3
විදේශීය හුවමාරු ආදායම	19	0.3	27	0.4
පොලී නොවන වියදම	160	2.5	178	2.4
සේවක පිරිවැය	77	1.2	89	1.2
අක්‍රීය ණය මත වෙන් කිරීම්	13	0.2	19	0.3
බදු පෙර ලාභය (එකතු කළ අගය මත බදු අඩු කළ පසු)	126	2.0	140	1.9
සාංගමික බදු පසු ලාභය	88	1.4	97	1.3

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

2015 වර්ෂය තුළ පොලී නොවන ආදායම් ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකින් පහළ වැටුණු අතර, 2014 වර්ෂයේදී වාර්තා වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මත වූ ඉහළ ප්‍රතිලාභ, මෙයට හේතු පාදක වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඉහළ ගිය සේවක පිරිවැය හේතුවෙන් පොලී නොවන වියදම් 2015 වසරේ දී සියයට 11.3 ක සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගොස් ඇත. පොලී නොවන වියදම් මෙන්ම සේවක පිරිවැය ඉහළ ගිය නමුත්, කාර්යක්ෂමතා අනුපාතය පදනම් අංක 50 කින් වර්ධනය වී ඇත.

(ආ) ප්‍රාග්ධනය: අහිතකර කම්පනයන්ගෙන් ඇතිවිය හැකි අවදානම් අවශෝෂණය කර ගැනීමේ හැකියාව ඉහළ නංවමින් බැංකු අංශයේ සමස්ත ප්‍රාග්ධන අරමුදල් ප්‍රමාණය 2015 වසර තුළ දී වර්ධනය වන ලදී. බැංකුවල ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතයන්, අවම නියාමන අවශ්‍යතා මට්ටමට ඉහළින් පවත්වාගෙන ගොස් ඇත. 2015 වර්ෂය සඳහා තක්සේරු කරන ලද ලාභය ද ඇතුළත් කිරීමෙන් පසු සහ පසුගිය ලාභාංශ ගෙවීමේ රටාවන් සැලකිල්ලට ගත්විට, මූලික ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය (CAR) සහ මුළු ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතය 2015 දෙසැම්බර් මස අවසානය වනවිට පිළිවෙලින් සියයට 11.9 ක් හා සියයට 14.2 ක් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් හා දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් සමන්විත වන නියාමන ප්‍රාග්ධනයෙහි සියයට 83.8 කට ආසන්නව දැක්වූයේ පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනයයි. පළමු පෙළ ප්‍රාග්ධනය, මූලික වශයෙන් කොටස් ප්‍රාග්ධනය, නොබෙදූ ලාභ සහ පොදු හා අනෙකුත් සංචිතවලින් සමන්විත වේ. දෙවන පෙළ ප්‍රාග්ධනයෙන් උපකාරක ණය හා ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත පිළිවෙලින් සියයට 81.5 හා සියයට 14.2 කින් පමණ සමන්විත වේ. 2015 වසර තුළ ක්‍රියාකාරී ලෙස නව කොටස් හා බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමෙනුත්, අභ්‍යන්තරව උපයාගත් ආදායමින් කොටසක් නොබෙදා රඳවා ගැනීමෙනුත් නියාමන අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූලව ප්‍රාග්ධනය තිරසාර මට්ටමක රඳවා ගැනීම නිසා බැංකු අංශය තවදුරටත් ශක්තිමත් විය.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන කටයුතුවල ප්‍රගතිය

බැංකු අංශයේ සුරක්ෂිත බව, ශක්තිමත් බව හා අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධති වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අධීක්ෂණ හා නියාමන රාමුව තවදුරටත් ශක්තිමත් කරන ලදී. ඒ අනුව බාසල් III ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිතීන්ට අනුව ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතයන්ට අදාළ විධානයන් බැංකුවලට නිකුත් කළ අතර, බැංකු විසින් ඉදිරි ලීන් දින 30 ක් සඳහා තක්සේරුගත ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහ ගලායෑම්වලට අනුව සියයට 60 ක අවම ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතයක්

1. හැඳින්වීම

බැංකු නියාමන අධිකාරීන් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය හරහා බැංකුවල සහ බැංකු පද්ධතියෙහි සුරක්ෂිතභාවය සහ ශක්තිමත්භාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබයි. ආර්ථික වශයෙන් සමෘද්ධිමත් කාලපරිච්ඡේදයන්හිදී අවදානම් සහ සංකේන්ද්‍රණයවීම් ගොඩනැගීමත්, ආර්ථික වර්ධනය අඩාල වන කාලපරිච්ඡේදයන්හි දී එවැනි ගොඩනැගීම්වලින් පසුකාලීනව පැන නැගිය හැකි ප්‍රතිඵලක් සැලකිල්ලට ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය, ලෝක මූල්‍ය අර්බුදයෙන් සහ පසුකාලීන යුරෝපීය අර්බුදයෙන් පසුව වඩාත් අවධාරණය කෙරිණි. මූල්‍ය ආයතන, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල් සහ මූර්ත ආර්ථිකය අතර ඇති අන්තර් සම්බන්ධතා හේතුවෙන් එවැනි ප්‍රතිඵලවල බලපෑම් තීව්‍ර විය. වෙළෙඳපොළ අධීක්ෂණයට හෝ සුක්ෂ්ම විවක්ෂණශීලී අධීක්ෂණයට හෝ, අධික ලෙස අවදානම් භාරගැනීම හෝ මූල්‍ය ආයතන සහ වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ඇතිවන අන්තර් සම්බන්ධතා හෝ පාලනය කිරීමට නොහැකි විය. වෙන් වෙන්ව පවතින නියාමන ව්‍යුහයන්, අන්තර්ජාතික සහ දේශීය වශයෙන් තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් පවතින නීතිමය බාධා සහ නියාමන ව්‍යුහයෙහි පවතින විෂමතා තුළින් පැන නගින ගැටළු මේ සඳහා බලපාන ලදී. නව බැංකු ව්‍යාපාර ආකෘතීන් හඳුන්වාදීමෙන් සහ තොරතුරු සහ සන්නිවේදන තාක්ෂණය විශාල ලෙස භාවිතයට ගැනීම හේතුවෙන් ද නියාමන අභියෝග වර්ධනය වී ඇත.

මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, රටවල් වැඩි වශයෙන්, සාර්ව විවක්ෂණශීලී අධීක්ෂණය, ව්‍යාපාර ආකෘති මත පදනම් වූ අවදානම් කෙරෙහි සංවේදී සහ අනාගතවාදී නියාමනයන් සහ අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයන්, අර්බුදවලට සූදානම්වීම සහ නිවාරණ සැලසුම් ශක්තිමත් කිරීම පිළිබඳ ක්‍රියාමාර්ග සහ අධීක්ෂණ සහයෝගිතාවය පිළිබඳ ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දෙමින් සිටී.

2. සුක්ෂ්ම විවක්ෂණශීලී අධීක්ෂණයෙහි සිට සාර්ව විවක්ෂණශීලී ප්‍රවේශයක් වෙත යොමුවීම

(අ) මූල්‍ය පද්ධතියෙහි පවතින පද්ධතිමය අවදානම්වලට පිළියම් සෙවීම

තනි තනි මූල්‍ය ආයතනවල අවදානම් සහ අනාවරණය වීම් වලට අමතරව, මූල්‍ය ආයතන, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල්, මූල්‍ය යටිතල ව්‍යුහයන් සහ මූර්ත ආර්ථිකය අතර ඇති අන්තර් සම්බන්ධතා හේතුවෙන් ද මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ අසමතුලිතතා සහ සංකේන්ද්‍රණය වීම් ගොඩනැගිය හැක. එමනිසා, අවදානම් පැතිරයාම නිසා ඇති වන බලපෑම් සහ ප්‍රතිපෝෂණ බලපෑම් සැලකිල්ලට නොගනිමින්,

තනි තනි ආයතනවල අවදානම් පමණක් සැලකිල්ලට ගනු ලබන සුක්ෂ්ම විවක්ෂණශීලී ප්‍රවේශයක් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා යොදාගැනීම, මූල්‍ය පද්ධති ස්ථාවරභාවය පවත්වාගෙන යාම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවේ.

(ආ) සාර්ව විවක්ෂණශීලී අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදය හඳුන්වාදීම

ඒ අනුව, පද්ධතිමය අවදානම අවම කිරීම සඳහා, සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය පද්ධතියෙහි ශක්තිමත්භාවය පිළිබඳ අවධාරණය කරනු ලබන සාර්ව විවක්ෂණශීලී ක්‍රමවේදයක් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා අනුගමනය කළ යුතු වේ. මෑතකාලීන මූල්‍ය අර්බුදයෙන් පසුව හඳුන්වාදුන් බාසල් III වැනි නියාමන ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් ද සාර්ව විවක්ෂණශීලී සහ සුක්ෂ්ම විවක්ෂණශීලී ප්‍රවේශ අතර අන්තර් සම්බන්ධතාවයන් අවධාරණය කර ඇත.

- පද්ධතිමය අවදානමෙහි කාල දෘෂ්ඨිකෝණය (Time Dimension) සැලකිල්ලට ගෙන හඳුන්වා දෙනු ලබන මෙවලම්වලට උදාහරණ ලෙස තෝලන අනුපාතය, ආර්ථික චක්‍රයට ප්‍රතිවිරුද්ධව ගොඩනැගිය යුතු ප්‍රාග්ධන ස්වාරක්ෂකය (Counter-Cyclical Capital Buffer) වැනි කාලානුරූපීව වෙනස්වන ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවයන්, බාසල් III යටතට ගැනෙන ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය සහ ශුද්ධ ස්ථායී අරමුදල් අනුපාතය වැනි ද්‍රවශීලතා ස්වාරක්ෂක සහ වටිනාකම් මත ණය අනුපාත සහ ආන්තික අවශ්‍යතා වැනි අවස්ථානුරූපීව පනවනු ලබන නියාමන අවශ්‍යතා සහ කොන්දේසි සැලකිය හැක.
- අවදානම් සංකේන්ද්‍රණය වීම් සහ අන්තර් සම්බන්ධතා ඇසුරෙන් පැන නගින පද්ධතිමය අවදානමෙහි හරස්කඩ දෘෂ්ඨිකෝණය (Cross Section Dimension) සීමා කරන මෙවලම්වලට උදාහරණ ලෙස, ඉහළ අවදානමක් ඇති කළ හැකි ක්‍රියාකාරකම් සඳහා දැඩි ප්‍රාග්ධන නියමයන් පැනවීම, මූල්‍ය ආයතනවල අවසරලත් ක්‍රියාකාරකම්වල විෂය පථය සීමා කිරීම සැලකිය හැක. උදා:- එක්සත් රාජධානියෙහි සර් ජෝන් විකර්ස් විසින් 2012 වසරේදී ඉදිරිපත් කරන ලද “විකර්ස් යෝජනාවලිය” මගින්, ආයෝජන බැංකු කටයුතු, සාමාන්‍ය පාරිභෝගික බැංකු කටයුතුවලින් වෙන්කොට පවත්වාගෙන යා යුතු යැයි යෝජනා කරන ලදී.
- අධීක්ෂණ සහ නියාමන කටයුතු දැඩි කිරීම තුළින්, සහ ඉහළ ප්‍රාග්ධන මට්ටම් පවත්වාගෙන යන

ලෙස නියම කිරීම තුළින් නියාමන අධිකාරීන් විසින් පද්ධතිමය වැදගත්කමක් ඇති බැංකු සම්බන්ධයෙන් යොමු කරන අවධානය ඉහළ නංවා ඇත.

- මූල්‍ය පද්ධතියෙහි විවිධ කොටස් අතර පවතින අන්තර් සම්බන්ධතා නිරූපණය කිරීම සඳහා ජාල විශ්ලේෂණය සහ සමාකරණ අභ්‍යාස, නියාමන අධිකාරීන් විසින් යොදාගැනීමට පටන්ගෙන ඇති අතර, බැංකුවල මූල්‍යමය ශක්තිමත්භාවය නිර්ණය කිරීම සඳහා ආතති පරීක්ෂණ අභ්‍යාස ද සිදුකරනු ලැබේ.

3. බැංකුවල අවදානම් ව්‍යුහයෙහි වෙනස්වීම් සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීම

(අ) නව අවදානම් මානයන් මතුවීම

අවදානම් පිළිබඳ මතවාදී වෙනස්වීම්, නව නියාමන රාමු සහ සංවර්ධිත රටවල දිගින් දිගටම පැවති අඩු පොලී අනුපාත වැනි කරුණු මගින් බැංකුවල පශ්චාත්-අර්බුද හැසිරීම සහ ව්‍යාපාර ආකෘතිවල ස්වභාවය තීරණය කර ඇත. එමනිසා, බැංකුවල අවදානම් ව්‍යුහයන්හි සැලකිය යුතු වෙනස්වීම් සිදුවී ඇති අතර, මෙතෙක් සැඟව පැවති නව අවදානම් ක්ෂේත්‍ර ඉස්මතු වී, වැඩි අවධානයක් දිනාගෙන ඇත.

- සීඝ්‍රයෙන් හීනවන ලාභ ආන්තික සමඟ ලාභදායීත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා එල්ලවන ඉහළ පීඩනය හේතුවෙන් උපාය මාර්ගික අවදානමෙහි වැදගත්කම ඉහළ ගොස් ඇත.
- එමෙන්ම, නිරන්තරයෙන් පරිණාමනයවන සුළු ස්වභාවයක් පවතින සයිබර් අවදානම කළමනාකරණය කිරීමේදී ද බැංකුවලට අභියෝගවලට මුහුණ දීමට සිදුවී ඇත. මේ වනතෙක් සයිබර් ප්‍රහාර හේතුවෙන් සිදුවී ඇති හානි සීමිත වුවත්, එමගින් දිගුකාලීන අභියෝග ඉස්මතුවීමට ඇති සම්භාවිතාවය ඉහළය.
- ආකෘති අවදානම, මුදල් විශුද්ධීකරණ අවදානම, වෙළෙඳපොළ භාවිතාව පිළිබඳ අවදානම සහ තෛතික සහ අනුකූලතා අවදානම වැනි අංශවල වැදගත්කම ද ඉහළ ගොස් ඇත.

(ආ) වඩා අවදානම් සංවේදී වන පරිදි සහ ව්‍යාපාර ආකෘති මත පදනම් වන පරිදි අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදය ශක්තිමත් කිරීම

මූල්‍ය පද්ධතිය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා, නිසි පරිදි පාලනය වන ආයතනවල ස්වයං විනය ප්‍රමාණවත්ය යන පූර්ව නිගමනය මත පදනම්ව සිදුකරන ලද, ලිහිල් සහ පසුගිය සිදුවීම් මත පදනම් වූ අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයෙන් මේ වනවිට අධීක්ෂණ අධිකාරීන් බැහැර වී ඇත.

- අධීක්ෂණ සම්පත් කාර්යක්ෂම ලෙස කළමනාකරණය කිරීම වැඩි දියුණු කිරීමේ

අපේක්ෂාවෙන් සහ සුදුසු පූර්ව අධීක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙන්, අනුකූලතාවය පදනම් කරගත් ක්‍රමවේදයෙන් බැහැරව අවදානම් මත පදනම් වූ ක්‍රමවේදයක් ක්‍රියාවට නැංවීමට නියාමන අධිකාරීන් කටයුතු කරමින් සිටී.

- මූල්‍ය ආයතන, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ තිරසාර පැවැත්මකින් යුතුව පවත්වාගෙන යන බව තහවුරු කිරීම සඳහා, නියාමන ක්‍රමවේදයන්හි දුරදර්ශී බව, දැඩි බව සහ ගතික බව වැඩි දියුණු කරන ලද අතර, බැංකුවල අවදානම් ව්‍යුහය සහ ව්‍යාපාර ආකෘතිය මත පදනම්ව, එකිනෙක බැංකුවට ආවේනික අධීක්ෂණ ක්‍රියාවලියක් සිදුකිරීම සඳහා එම ක්‍රමවේද ප්‍රතිනිර්මාණය කරන ලදී.

4. නියාමන අධිකාරීන් අතර සහයෝගිතාවය වර්ධනය කිරීම

දැවැන්ත ගෝලීය මූල්‍ය ආයතන සමූහ බිහිවීම සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ විවිධ අංශ අතර ඇති අන්තර් සම්බන්ධතා හේතුවෙන්, දේශීයව සහ ජාත්‍යන්තර වශයෙන්, අන්තර්-නියාමන සහයෝගිතාව වර්ධනය කිරීමට නියාමන අධිකාරීන් ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත.

(අ) කේවල අධීක්ෂණ ව්‍යුහය සහ බහුවිධ අධීක්ෂණ ව්‍යුහය

මූල්‍ය ආයතනවල අවදානම් නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාවයට සැබෑ හෝ විභව බලපෑම් එල්ල කළ හැකි අනතුරුවලට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා, කේවල අධීක්ෂණ ව්‍යුහය වඩා එලදායී බව ඇතැම් රටවල්වල විශ්වාසය වේ. උදාහරණයක් ලෙස, එක්සත් රාජධානිය, ජර්මනිය, අයර්ලන්තය, චීනය සහ භූතානය වැනි රටවල් කේවල අධීක්ෂණ ව්‍යුහයක් පිහිටුවා ඇත.

- මූල්‍ය ආයතන සමූහවල ඒකාබද්ධ අධීක්ෂණ කටයුතු සිදුකිරීමේදී සහ නියාමන ව්‍යුහයන්හි පවතින විෂමතා තුළින් පැන නගින ගැටළු අවම කිරීමේදී, මෙවැනි ක්‍රමවේදවල සාපේක්ෂ එලදායීතාවය ඉහළය.

- එසේ වුවද, විවිධ මූල්‍ය අතරමැදි ආයතනවලට ආවේණික ලක්ෂණ හඳුනාගැනීමේදී සහ එයට අදාළ සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේදී කේවල අධීක්ෂණ ආයතනයකට වඩා අදාළ අංශය පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුමක් පවතින ආයතන වඩා සුදුසු බව බහුවිධ අධීක්ෂණ ව්‍යුහයක් අනුමත කරන විද්වතුන්ගේ මතය වේ.

- බහුවිධ නියාමන ව්‍යුහයක් පිහිටුවා ඇති බොහෝ රටවල්, නියාමන අධිකාරීන් අතර සන්නිවේදනය සහ ප්‍රතිපත්තිමය සහයෝගිතාවය තහවුරු කිරීම සඳහා එලදායී යාන්ත්‍රණ ඇති කරමින් සිටී. මෙවැනි පියවර අතර, එක් එක් අධීක්ෂණ ආයතනවල නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත අන්තර්-නියාමන සංවිධාන පිහිටුවීම, පොදු කරුණු සඳහා ක්‍රියාකාරී

කණ්ඩායම් ඇති කිරීම, තොරතුරු හුවමාරු කිරීම පිළිබඳ අවබෝධතා ගිවිසුම්වලට එළැඹීම ආදිය වේ.

(ආ) මෘතකාලීන මූල්‍ය අර්බුදවලට පසුව අධීක්ෂණ සහයෝගිතාවය වර්ධනය කිරීම

- යුරෝපා සංගමය: විශේෂයෙන්ම මුදල් සංගමයක් තුළ, එක් රටක මූල්‍ය අංශයෙහි පවතින ගැටළු තවත් රටක් කෙරෙහි කෙතරම් වේගයෙන් සහ ප්‍රබල ලෙස පැතිර යන්නේ ද යන්න පිළිබඳව, යුරෝපා අර්බුදයෙන් පසුව සිදුකළ අධ්‍යයනයන්හිදී හෙළි විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, යුරෝපා මහ බැංකුව සහ සහභාගි වන යුරෝපීය රටවල්වල ජාතික අධීක්ෂණ ආයතනවලින් සමන්විත කේවල අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් 2014 නොවැම්බර් මසදී පිහිටුවන ලදී.
- එක්සත් රාජධානිය: මෙයට පෙර පැවති මූල්‍ය සේවා අධිකාරිය, මූල්‍ය භාවිතාව පිළිබඳ අධිකාරිය සහ විවක්ෂණශීලී නියාමන අධිකාරිය යන නව නියාමන ආයතන ද්විත්වයෙන් ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලදී. එංගලන්ත මහ බැංකුවෙහි පූර්ණ හිමිකම සහිත පාලිත සමාගමක් වන විවක්ෂණශීලී නියාමන අධිකාරිය මූල්‍ය අතරමැදිකරුවන් පිළිබඳ විවක්ෂණශීලී නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සිදුකරන අතර, මූල්‍ය භාවිතාව පිළිබඳ අධිකාරිය පාරිභෝගික ආරක්ෂණය සහ වෙළෙඳපොළ භාවිතාව පිළිබඳ කරුණු සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන ස්වාධීන ආයතනයකි. පද්ධතිමය අවදානම් හඳුනා ගැනීමට, නිරීක්ෂණය කිරීමට සහ ඒ පිළිබඳ නිසි පියවර ගැනීමට එංගලන්ත මහ බැංකුව යටතේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කමිටුව පිහිටුවන ලදී.

(ඇ) අන්තර් දේශසීමා තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම සහ මව් රටෙහි සහ විදේශ රටෙහි නියාමන ආයතන අතර ඇති සම්බන්ධතා

- බැංකු සමූහයන්ගේ සීඝ්‍ර භූගෝලීය ව්‍යාප්තිය හේතුවෙන්, අන්තර් දේශසීමා බැංකු සමූහ අධීක්ෂණය කිරීමේ සහ අර්බුද අවස්ථාවන්හි දී නිවාරණ ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාවට නැංවීමේ සංකීර්ණතාවය ඉහළ ගොස් ඇත.
- බැංකු සමූහවල එලදායී අධීක්ෂණය වෙනුවෙන් තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම හා සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීම මගින් ද, අර්බුද අවස්ථාවන් එලදායී ලෙස හැසිරවීම මගින්, මව් රටෙහි සහ විදේශ රටෙහි නියාමන ආයතන අතර සම්බන්ධතා වර්ධනය කිරීම සඳහා අධීක්ෂණ අධිකාරීන් යොමු වී ඇත. රහසිගත තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම

සඳහා අවිධිමත් හෝ විධිමත් (උදා:- අවබෝධතා ගිවිසුම්) ක්‍රමවේදයන් ද මේ වනවිට ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී.

- නියාමන විද්‍යාල බිහිකිරීම: ප්‍රමාණාත්මක ලෙස අන්තර් දේශසීමා මෙහෙයුම් කටයුතු සිදුකරන බැංකු සමූහයන් කාර්යක්ෂමව අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා, මව් රටෙහි නියාමන අධිකාරීන් විසින් එකිනෙක බැංකුවලට වෙන් වූ විශේෂිත නියාමන විද්‍යාල බිහි කරයි. එම බැංකු සමූහවලට අදාළ විදේශ රටවල අධීක්ෂණ අධිකාරීන් එම නියාමන විද්‍යාලවලට ඇතුළත් කරගනු ලැබේ. එමනිසා, නියාමන කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කරනු ලබන මාධ්‍යයක් ලෙස නියාමන විද්‍යාල ක්‍රියාත්මක වේ. (උදා:- ඡ 20 රටවල්, යුරෝපා සංගමය, ඉන්දියාව හා සිංගප්පූරුව)

5. අර්බුදවලට සූදානම්වීම සහ නිවාරණ ක්‍රමවේද

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදය සමයේදී මහජන විශ්වාසය හීනවීමට පිළියමක් ලෙස, බොහෝ රටවල් තැන්පතු රක්ෂණ ක්‍රම සහ ප්‍රතිසාධන හා නිවාරණ ක්‍රියාමාර්ග වැනි මූල්‍ය සුරක්ෂිතතා ක්‍රමවේද ශක්තිමත් කොට ඇති අතර, බැංකුවලට අර්බුදවලට සූදානම් වීමේ විස්තරාත්මක සැලසුම් සකස් කිරීමට අනුබල ලබාදී ඇත.

- ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය, එක්සත් රාජධානිය, හොංකොං, ජර්මනිය, මැලේසියාව සහ සිංගප්පූරුව වැනි රටවල් මෙම ගෝලීය ප්‍රතිසංස්කරණ හමුවේ තම තැන්පතු රක්ෂණ ආවරණ ඉහළ නංවා ඇත.
- හදිසි ද්‍රවශීලතා සහාය ලබාදීම, මූල්‍ය ආයතන බිඳවැටීම් නිවාරණය කිරීම, තැන්පතුකරුවන් සහ ආයෝජකයන් ආරක්ෂා කිරීම සහ විධිමත් අවිනිශ්චිතතා සැලසුම් වැනි කාලීන නියාමන නිවැරදි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව අවධානය යොමු කරමින්, රටවල් වැඩි සංඛ්‍යාවක් අර්බුද සමාකරණ අභ්‍යාස (Crisis Simulation Exercises) සිදුකරයි.
- 2012 වසරේදී, බැංකු අධීක්ෂණය පිළිබඳ බාසල් කමිටුව විසින් එලදායී බැංකු අධීක්ෂණයක් සඳහා වන පූර්ව කොන්දේසියක් ලෙස ප්‍රතිසාධන සහ නිවාරණ සැලසුම් හඳුනාගෙන ඇත. එමනිසා, අර්බුද තත්ත්වයන්ට අනුරූපීව විවිධ ප්‍රතිසාධන සහ නිවාරණ ක්‍රියාමාර්ග සකස් කිරීමට සහ භාවිතයට ගැනීමට නියාමන අධිකාරීන් යොමු වී ඇත.

6. පාරිභෝගික ආරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් සහ මූල්‍ය ආයතනවල වෙළෙඳපොළ භාවිතය වැඩි දියුණු කිරීම

ගෝලීය මූල්‍ය අර්බුදයෙන් සහ ප්‍රසිද්ධියට පත්වූ වෙළෙඳපොළ අවභාවිතයන් කිහිපයකින් අනතුරුව, නියාමන අධිකාරීන් විසින් පාරිභෝගික ආරක්ෂණ නීති දැඩි කරන ලදී. මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල් පාරිභෝගිකයන්ට වඩා සුරක්ෂිත කිරීමේ අරමුණින්, නියාමන අධිකාරීන්

විසින් නව ආයතනික ව්‍යුහයන් හඳුන්වා දෙන ලද අතර, මෙයට උදාහරණ ලෙස, එක්සත් රාජධානියෙහි මූල්‍ය භාවිතාව පිළිබඳ අධිකාරිය සහ ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ පාරිභෝගික මූල්‍ය ආරක්ෂණ කාර්යාංශය දැක්විය හැක. ඉන්දියාව, මැලේසියාව හා සිංගප්පූරුව යන කලාපීය රටවල ද මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල විනිවිදභාවය සහ සුපිළිපත්භාවය, සාධාරණව සැලකීම, හෙළිදරව් කිරීම් සහ මූල්‍ය අධ්‍යාපනය යනාදිය පිළිබඳ නියාමන රාමු ශක්තිමත් කර ඇත.

7. ශ්‍රී ලංකාව තුළ නියාමන අධිකාරීන්හි භූමිකාවේ විකාශනය

- අධීක්ෂණ සම්බන්ධීකරණය සහ තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීම: ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අංශය නියාමන අධිකාරීන් කිහිපයක් විසින් නියාමනය කරනු ලබන අතර, මෙම විවිධ නියාමන ආයතන අතර සම්බන්ධීකරණය වැඩි දියුණු කිරීමට බොහෝ ප්‍රයත්න දරා ඇත. උදාහරණයක් ලෙස, මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රමවත් සංවර්ධනය හා මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාවය ශක්තිමත් කිරීමට අදාළ සුදුසු ප්‍රතිපත්තිමය විධානයන් පැවතීම තහවුරු කර ගැනීම සඳහා 2007 වසරේදී, මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රධාන නියාමන අධිකාරීන්ගේ සහභාගිත්වයෙන්, අන්තර් නියාමන ආයතනික සභාව, මූල්‍ය අංශ අධීක්ෂණ කමිටුව ලෙස නැවත පිහිටුවන ලදී. මේ සඳහා පහසුකම් සැලසීමට, මූල්‍ය අංශයේ නියාමන අධිකාරීන් අතර තොරතුරු හුවමාරු කිරීම පිළිබඳ යෝජනා පනත කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද අතර, මේ වනවිට කෙටුම්පත් කරමින් පවතී. 2015 වසරේ දී, මූල්‍ය අංශය පිළිබඳ අධීක්ෂණ කාර්යභාරය වෙත මූලිකත්වයක් දෙමින්, අන්තර් නියාමන ආයතනික සභාව නැවත පිහිටුවන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මේ වනවිට, පාකිස්තානු සහ ඉන්දිය මහ බැංකු, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය සහ ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් සහ විනිමය කොමිෂන් සභාව සමග අවබෝධතා ගිවිසුම්වලට එළැඹී ඇත.
- සාර්ව විචක්ෂණශීලී අධීක්ෂණය ශක්තිමත් කිරීම: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින්, පද්ධතිමය අවදානම් කල්තියා හඳුනා ගැනීම සහ ඇගයීම සඳහා බැංකු අංශයේ සහ මූල්‍ය අංශයේ ශක්තිමත්භාවය පිළිබඳ දර්ශක, මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ස්ථායීතා දර්ශක සහ සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතා දර්ශක සංවර්ධනය කරන ලදී. තවද, දැඩි එහෙත් සිදුවිය හැකි සාර්ව ආර්ථික කම්පනවලට ඔරොත්තු දීමට මූල්‍ය පද්ධතියට ඇති හැකියාව ඇගයීම සඳහා සාර්ව ආතති පරීක්ෂාවන් පවත්වන ලදී. පද්ධතිය තුළ ගොඩනැගෙන

අවදානම්වලට පූර්ව ප්‍රතිචාර දක්වමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් කලින් කලට, වටිනාකම මත ණය අනුපාත, උපරිම ණය වර්ධන සීමාවන්, ආනයන මත ආන්තික අවශ්‍යතාවයන් පැනවීම යනාදී සාර්ව විචක්ෂණශීලී ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වා දී ඇත.

- බාසල් III ප්‍රාග්ධන හා ද්‍රවශීලතා ප්‍රමිති ක්‍රියාවට නැංවීම: වත්මන් නියාමන වර්ධනයන්ට අනුකූලව, බාසල් III යටතේ ද්‍රවශීලතා ආවරණ අනුපාතය 2015 වසරේදී ක්‍රියාවට නංවන ලද අතර, බාසල් III ප්‍රාග්ධන ප්‍රමිතීන් අන්තර්ජාතික කාල රාමුවලට අනුකූලව හඳුන්වාදීමට නියමිතය.
- නියාමන රාමුව වැඩි දියුණු කිරීම: 2015 වසර තුළදී, බැංකු හා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවලට අදාළව පවත්නා නියාමන ප්‍රවේශය තවදුරටත් අවදානම් කෙරෙහි සංවේදී සහ පූර්ව ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ආකාරයට වැඩි දියුණු කරන ලදී. ඉදිරිය මත පදනම් වූ නව ක්‍රමවේදය බැංකුවල ව්‍යාපාර ව්‍යුහය වෙත අවධානය යොමුකොට බැංකුවල කාර්යක්ෂමතාව හා තිරසාර බවට බලපෑම් කළ හැකි අවදානම් හඳුනා ගැනීමට යොමු වී ඇත. මෙම සමයේදී, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නියාමනයේදී හඳුනාගත් ගැටළු නිරාකරණය කිරීම සඳහා බැංකු අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල සහ අධ්‍යක්ෂවරුන්ගෙන් සමන්විත උප කමිටු සක්‍රීයව දායක කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කරන ලදී.

ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව බැංකු පද්ධතියේ ශක්තිමත්භාවය සහ සුරක්ෂිතභාවය තහවුරු කිරීම සඳහා, බැංකු සඳහා පවතින නියාමන සහ අධීක්ෂණ රාමුව නිරතුරුවම අන්තර්ජාතික වර්ධනයන් සහ මූල්‍ය අංශයේ හා මූර්ත ආර්ථිකයේ වෙනස්වන අවශ්‍යතාවලට අනුරූපව ඇගයීමට, සමාලෝචනය කිරීමට සහ වැඩි දියුණු කිරීමට කටයුතු කරනු ඇත.

මූලාශ්‍ර:

Caruana, J (2015), Financial reform and the role of regulators: Evolving markets, evolving risks, evolving regulation

Kawai, M and Prasad, E, (2013), New Paradigms for Financial Regulation: Emerging Market Perspectives

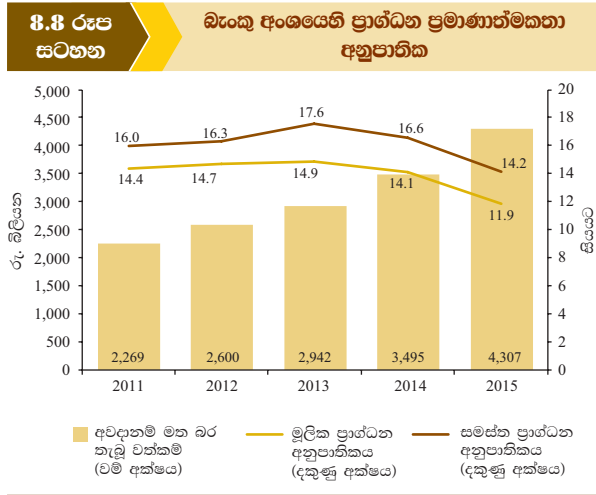
Prudential Regulation Authority, (2013), The Prudential Regulation Authority's approach to banking supervision

World Bank, (2014), Global Survey on Consumer Protection and Financial Literacy: Oversight Frameworks and Practices in 114 Economies

Basel Committee on Banking Supervision

2015 අප්‍රේල් මස 01 වන දින සිට පවත්වාගත යුතු වේ. මෙම අනුපාතය 2019 ජනවාරි මස 01 වන දින වනවිට සියයට 100 ක ප්‍රතිශතයක් දක්වා ක්‍රමානුකූලව ඉහළ නැංවිය යුතුය. තවද, බාසල් III අවම

ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය හා තෝලන අනුපාතය ක්‍රියාවට නැංවීම පිළිබඳ තොරතුරු විමසීමේ පත්‍රිකාවක් බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට නිකුත් කරන ලද අතර අවසාන විධානයන් ඉදිරියේදී නිකුත් කිරීමට නියමිතය. අපනයන

ආදායම් ලැබීම් ප්‍රමාද වීමෙන් බැංකු පද්ධතියට විය හැකි බලපෑම් සැලකිල්ලට ගෙන අපනයනකරුවන්ට ලබාදෙන ණය සඳහා පියවීම් ප්‍රමාදවීම වෙනුවෙන් දඩ පොලිය අය කිරීම නැවත ආරම්භ කරන ලද අතර, එම දඩ පොලිය නව චක්‍රලේඛය මගින් සියයට 10 සිට සියයට 5 දක්වා අඩු කරන ලදී. බැංකුවල විවිධාංගීකරණය වූ ණය කළඹක් පවත්වා ගෙන යෑම සඳහා මෝටර් රථ මිලට ගැනීමට හෝ භාවිතයට බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ලබාදෙන අත්තිකාරම් එහි වත්කම් වටිනාකමින් සියයට 70 ක උපරිම අනුපාතයකට 2015 දෙසැම්බර් මස 1 දින සිට යටත් කරන ලදී. 2015 අතුරු අයවැයෙහි යෝජනාවන් අනුව බැංකුමය කටයුතුවලට ඇති ප්‍රවේශය වැඩි කිරීම සඳහා, දුෂ්කර

8.7 සංඛ්‍යා සටහන **බැංකු අංශයෙහි නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය**

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2014 (අ)	2015 (ආ)	2014 (අ)	2015 (ආ)
ප්‍රථම ස්ථරය	512	512	100.0	100.0
කොටස් ප්‍රාග්ධනය	166	166	32.3	32.4
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	29	35	5.7	6.8
නොබෙදු ලාභ	196	170	38.3	33.3
පොදු හා අනෙකුත් සංචිත	146	148	28.5	28.9
වෙනත්	0	18	0.0	3.4
නියාමක ගැලපීම්	-25	-25	-4.8	-4.8
දෙවන ස්ථරය	88	99	100.0	100.0
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	13	14	14.6	14.2
උපකාරක ණය	77	80	87.6	81.5
පොදු වෙන්කිරීම් සහ වෙනත්	15	20	17.2	20.5
නියාමක ගැලපීම්	-17	-16	-19.4	-16.2
සමස්ත ප්‍රාග්ධන පදනම	600	611	100.0	100.0

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

ප්‍රදේශවල ශාඛා ඇති කිරීමටත්, සියලුම රටවැසියන්ට බැංකු ගිණුම් ආරම්භ කිරීමට උත්සාහ දැරීමටත්, ණය කටයුතු ලෙහෙසි කිරීමටත් බලපත්‍රලාභී බැංකුවලට උපදෙස් දෙන ලදී.

8.3 බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවල කාර්යසාධනය
බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය

ආර්ථික කටයුතුවල පැතිරීම, යෝග්‍ය ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වාදීම් සහ හිතකර නියාමන හා අධීක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග පැවතීම පිළිබිඹු කරමින් ව්‍යාපාර කටයුතුවල ප්‍රමාණයෙහි හා ව්‍යාප්තියෙහි වර්ධනය සැලකීමේ දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය 2015 වසර තුළ දී ශක්තිමත්ව පැවතුනි.

ව්‍යාපාර ප්‍රසාරණය

(අ) **ව්‍යාප්තිය:** 2015 වසර අවසානයට මෙම අංශය බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් 46 කින් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් 07 කින් සමන්විත විය. බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත ප්‍රදේශයන්ට වැඩි අවධානය යොමු කරමින්, 2015 වසර තුළ දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ ශාඛා ජාලය, ශාඛා 1,216 දක්වා ශාඛා 84 කින් තවදුරටත් ප්‍රසාරණය විය. බස්නාහිර පළාතෙන් පිටත ප්‍රදේශ සඳහා වැඩි ව්‍යාප්තියක් පෙන්වුම් කරමින් මෙම අනුපාතය දළ වශයෙන් 1:2 අනුපාත තත්ත්වයක පැවතිණි.

(ආ) **වත්කම්:** 2015 වසරේ දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්/විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය වැඩි වේගයකින් වර්ධනය විය. මෙම අංශයේ සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය, 2014 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 19.0 ක හෙවත් රුපියල් බිලියන 130.0 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී සියයට 22.3 කින් හෙවත් රුපියල් බිලියන 181.6 කින් වර්ධනය විය. වත්කම්වල වර්ධනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් ණය ගැනීම්වල සියයට 44.6 ක හෙවත් රුපියල් බිලියන 96.9 ක වර්ධනය සහ තැන්පතුවල සියයට 16.1 ක හෙවත් රුපියල් බිලියන 66.5 ක වර්ධනය ආයතන විය. රැස් කරන ලද අරමුදල් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ණය සහ අත්තිකාරම් ලබා දීම සඳහා යොදවන ලදී. 2015 වර්ෂය මුළුල්ලෙහි වාහන සඳහා මූල්‍ය කල්බදු පහසුකම් හා වෙනත් සුරැකුම් ණය හා අත්තිකාරම් සඳහා මෙම අංශය තුළ දැඩි ඉල්ලුමක් පැවතිණි. වෙනත් සුරැකුම් ණය හා අත්තිකාරම් සහ මූල්‍ය කල්බදුවල ඉහළ වර්ධනය හේතුවෙන් ණය සහ අත්තිකාරම් ප්‍රමාණය,

2014 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 15.8 ක හෙවත් රුපියල් බිලියන 82.4 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2015 වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 795.8 දක්වා සියයට 31.8 ක හෙවත් රුපියල් බිලියන 192.1 ක සැලකිය යුතු ශීඝ්‍ර වර්ධනයක් වාර්තා කරන ලදී. කොටස්, ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ ණය උපකරණ, රජයේ සුරැකුම්පත් සහ ආයෝජන දේපළවල ආයෝජනවලින් සමන්විත ආයෝජන කළඹ, 2014 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 111.9 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී සියයට 9.2 ක හෙවත් රුපියල් බිලියන 10.1 ක සාමාන්‍යමය වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. මුදල්, බැංකු හා මූල්‍ය ආයතනවල පවත්වාගෙන යනු ලබන ශේෂයන්, වෙළඳ තොග සහ ස්ථාවර වත්කම්වලින් ප්‍රධාන වශයෙන් සමන්විත වෙනත් වත්කම් 2015 වසර තුළ දී සුළු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය.

(අ) වගකීම්: සමස්ත අරමුදල් ප්‍රමාණයේ මූලාශ්‍රයක් වන තැන්පතු ප්‍රමාණය 2014 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 50.8 සිට 2015 දී සියයට 48.2 දක්වා අඩු වීමක් වාර්තා කළේය. කෙසේ වෙතත්, බැංකුවලට සාපේක්ෂව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විසින් ලබා දෙන ඉහළ පොලී අනුපාත භුක්ති විඳීමට යොමු වන තැන්පත්කරුවන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම හේතුවෙන් මෙම අංශයේ තැන්පතුවල ස්ථාවර වර්ධනයක් තවදුරටත් වාර්තා විය. සමස්ත තැන්පතු ප්‍රමාණය 2014 දී වාර්තා වූ සියයට 22.8 ක වර්ධනයට සාපේක්ෂව, 2015 දී රුපියල් බිලියන 480.6 දක්වා සියයට 16.1 ක හෙවත් රුපියල් බිලියන 66.5 ක ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය විය. තැන්පතු රැස් කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන්ම සමස්ත තැන්පතුවලින්

3.8 සංඛ්‍යා සටහන		බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා ව්‍යාප්තිය - පළාත් අනුව	
පළාත	2014 දෙසැම්බර් අවසානයට	2015 දෙසැම්බර් අවසානයට (අ)	
බස්නාහිර	369	394	
දකුණ	125	134	
සබරගමුව	83	92	
වයඹ	118	129	
මධ්‍යම	128	139	
ඌව	60	61	
උතුරුමැද	86	89	
නැගෙනහිර	88	98	
උතුර	75	80	
එකතුව	1,132	1,216	

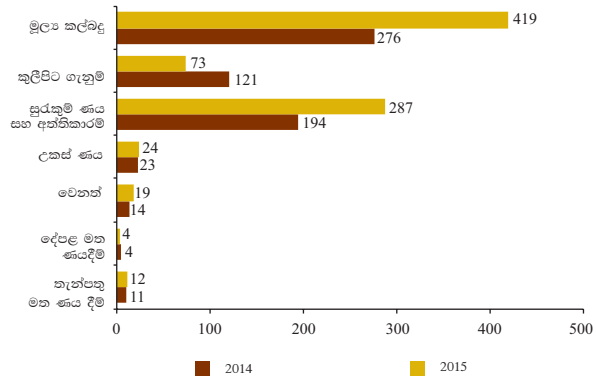
(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

සියයට 95 ක් වන කාලීන තැන්පතුවලින් සමන්විත වූ අතර ඉතුරුම් තැන්පතුවල ද සුළු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. සමස්ත ණය ගැනීම් ප්‍රමාණය, 2014 වසරේ දී වාර්තා වූ සියයට 12.6 ක වර්ධනය හා සැසඳීමේ දී 2015 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 314.3 දක්වා සියයට 44.6 ක නැතහොත් රුපියල් බිලියන 96.9 ක සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කළ අතර සමස්ත වගකීම්වලින් ණය ගැනීම් ප්‍රමාණය 2014 දී පැවති 26.7 ක ප්‍රමාණය සිට 2015 දී සියයට 31.6 දක්වා වර්ධනය විය. ණය ගැනීම්වල ඉහළ වර්ධනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් බැංකු පද්ධතියෙන් හා ණයකර නිකුතුවලින් අරමුදල් ලබා ගැනීම හේතු විය. ප්‍රධාන වශයෙන් වර්ෂය තුළ දී ආයතන විසින් අභ්‍යන්තරව උත්පාදනය කරන ලද ලාභ හේතුවෙන්, 2015 වසර අවසානය වන විට මෙම

3.9 සංඛ්‍යා සටහන		බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයෙහි වත්කම් සහ වගකීම් සංයුතිය					
අයිතමය	2014 (අ)		2015 (ආ)		වෙනස (%)		
	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතයක් ලෙස	රුපියල් බිලියන	ප්‍රතිශතයක් ලෙස	2014 (අ)	2015 (ආ)	
වත්කම්							
ණය සහ අත්තිකාරම්	604	74.1	796	79.9	15.8	31.8	
ආයෝජන	110	13.5	100	10.0	111.9	-9.2	
වෙනත්	101	12.4	101	10.1	-9.3	-0.4	
වගකීම්							
සමස්ත තැන්පතු	414	50.8	481	48.2	22.8	16.1	
සමස්ත ණය ගැනීම්	217	26.7	314	31.6	12.9	44.8	
ප්‍රාග්ධන මූලිකාංග	117	14.3	123	12.4	20.3	5.1	
සමස්ත අරමුදල් වෙනත්	748	91.8	918	92.2	19.3	22.7	
	67	8.2	78	7.8	14.9	17.9	
සමස්ත වත්කම්/වගකීම් (ශුද්ධ)	815	100.0	996	100.0	19.0	22.3	

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

8.9 රූප සටහන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයෙහි සේවාවන් අනුව සපයන ලද සමස්ත ණය පහසුකම්

අංශයේ ප්‍රාග්ධන මූලිකාංගවල රුපියල් බිලියන 123.1 දක්වා සියයට 5.4 ක සුළු වර්ධනයක් වාර්තා විය.

බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයෙහි අවදානම්

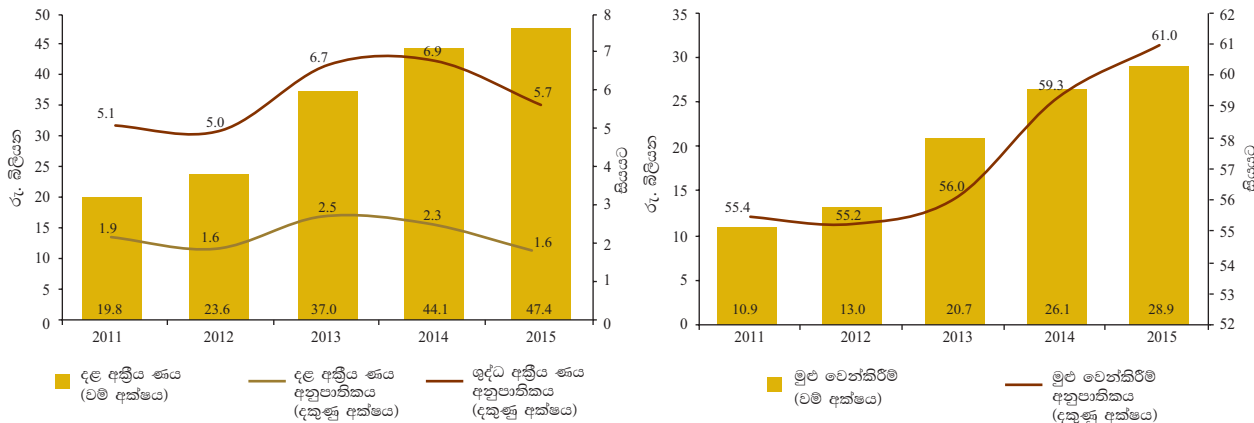
(අ) ණය අවදානම: අඩු වූ අක්‍රීය ණය අනුපාතික සහ වෙන්කිරීම් ආවරණ අනුපාතිකවලින් පිළිබිඹු වන පරිදි 2014 වසරට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයේ වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවය ඉහළ ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ණය කළඹෙහි ඉහළ වර්ධනය හේතුවෙන් දළ අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය හා ශුද්ධ අක්‍රීය ණය අනුපාතිකය පිළිවෙලින් 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 6.9 සහ සියයට 2.3 සමඟ සැසඳීමේ දී 2015 වසරේ දී සියයට 5.7 සහ සියයට 1.6 දක්වා පහත වැටුණි. 2014 තුළ දී අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණය රුපියල්

බිලියන 7.1 කින් ඉහළ යෑම හා සසඳන කල 2015 තුළ දී අක්‍රීය ණය වටිනාකම රුපියල් බිලියන 3.3 කින් ඉහළ යෑම, සැලකිය යුතු තත්ත්වයක් නොවිණි.

(ආ) වෙළඳපොළ අවදානම: වෙළඳ කළඹ සහ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සඳහා නිරාවරණය වීම අඩු වීම හේතුවෙන් බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය තවදුරටත් අවම වෙළඳපොළ අවදානමක් අත්දකින ලදී. වසර තුළ පැවති පහළ පොලී අනුපාතික වාතාවරණය තුළ පොලී අනුපාතික අවදානම ද අඩු විය. මේ හේතුවෙන්, මෙම අංශයේ පොලී උපයන වත්කම් හා සසඳන කල පොලී සහිත වගකීම්වල පරිණත කාල පරතරය සෘණ වීම හේතුවෙන් මෙම අංශයේ පොලී ආන්තික වර්ධනය විය.

(ඇ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: වසර තුළ දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශය අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවකින් යුක්තව ක්‍රියාත්මක විය. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයෙහි 2015 වසර අවසානයේ දී පැවති සමස්ත ද්‍රවශීල වත්කම් ප්‍රමාණය අවම නියාමන අවශ්‍යතාව වන රුපියල් බිලියන 65.7 ට වඩා රුපියල් බිලියන 13.7 ක අතිරික්තයක් වාර්තා කරන ලදී. තවද, තැන්පතු වලට ද්‍රවශීල වත්කම් දක්වන අනුපාතය, කාලීන තැන්පතු සඳහා වන සියයට 10 සහ ඉතුරුම් තැන්පතු සඳහා වන සියයට 15 වන අවම ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රමාණයන්ට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. අංශයේ ශක්තිමත් ණය වර්ධනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සමස්ත වත්කම්වලට ද්‍රවශීල වත්කම් දක්වන අනුපාතය 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 9.6 සිට 2015 වසරේ දී සියයට 7.6 දක්වා අඩු විය.

8.10 රූප සටහන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයෙහි අක්‍රීය ණය පහසුකම් සහ වෙන්කිරීම් ආවරණයන්

8 මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

ලාභදායීත්වය සහ ප්‍රාග්ධන සම්පත්

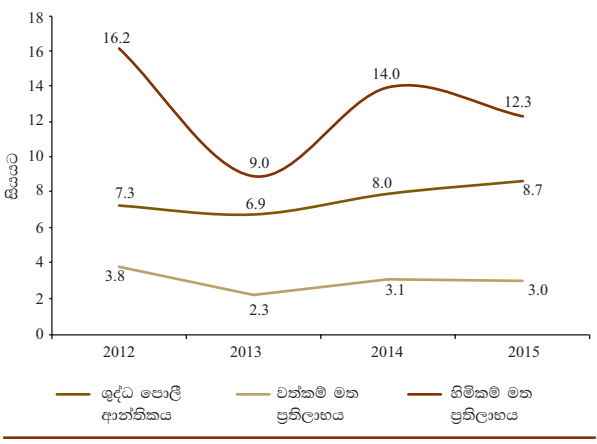
(අ) **ලාභදායීත්වය:** 2014 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 14.8 ක බදු පසු ලාභය හා සැසඳීමේ දී, 2015 වසර තුළ දී බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් හා විශේෂිත කල්බදු සමූලාකරණ සමාගම් අංශය රුපියල් බිලියන 15.2 ක බදු පසු ලාභයක් වාර්තා කරන ලදී. මූලික ව්‍යාපාර මෙහෙයුම්වල වර්ධන මධ්‍යයේ වුවද මෙහෙයුම් වියදම්වල ශීඝ්‍ර ඉහළ යෑම, ලාභය අඩු වේගයකින් වර්ධනය වීම කෙරෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවන ලදී. විශේෂයෙන්ම, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය සහ මූල්‍ය කල්බදු කළඹ මගින් ලැබෙන ඉපැයීම් ඉහළ යෑම හේතුවෙන් ණය කළඹ ප්‍රසාරණය වීම, ශුද්ධ පොලී ආදායම රුපියල් බිලියන 82 දක්වා සියයට 32 කින් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වීම සඳහා හේතු විය. 2014 දී සියයට 8.0 ක් ව පැවති ශුද්ධ පොලී ආන්තිකය 2015 දී සියයට 8.7 දක්වා ඉහළ යෑමට මෙය හේතු විය. පැහැර හැරීමේ ගාස්තු සහ සේවා ගාස්තු ආදායම් ඉහළ යෑම 2015 වර්ෂයේ දී පොලී නොවන ආදායම් සුළු වශයෙන් ඉහළ යෑම සඳහා හේතු විය. ආයෝජනවල වෙළඳපොළ වටිනාකම පහළ යෑම වෙනුවෙන් කරන ලද වෙන්කිරීම් හා සේවක වියදම් ඉහළ යෑම, පොලී නොවන වියදම් ඉහළ යෑමේ ප්‍රධාන හේතූන් අතර විය. 2014 වසරේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 11.0 හා සැසඳීමේ දී අක්‍රීය ණය වෙනුවෙන් කරන ලද ණය අලාභ සඳහා වූ වෙන්කිරීම් ප්‍රමාණය 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1.5 කින් අඩු විය. මෙම අංශයේ ලාභදායීත්ව දර්ශක වන වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය හා හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය පිළිවෙළින් 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 3.1 සහ සියයට 14.0 සිට 2015 වසරේ දී සියයට 3.0 සහ සියයට 12.3 දක්වා පහළ යන ලදී.

(ආ) **ප්‍රාග්ධනය:** ප්‍රධාන වශයෙන්ම ලාභ රඳවා ගැනීම් හේතුවෙන් වර්ෂය තුළ මුළු නියාමන ප්‍රාග්ධනය රුපියල් බිලියන 92.8 දක්වා සියයට 5.8 කින් වර්ධනය විය. සමස්ත ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතය 2014 වසර අවසානයේ දී පැවති සියයට 13.5 සිට 2015 වසර අවසානයේ දී සියයට 11.2 දක්වා අඩු වූ අතර මූලික ප්‍රාග්ධන අනුපාතිකය 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 12.8 සිට 2015 වසරේ දී සියයට 10.5 දක්වා අඩු විය. ප්‍රාග්ධන අනුපාතික අඩු වීමට ප්‍රධාන වශයෙන්ම බලපෑ හේතුව වූයේ අවදානම් මත බර තැබූ වත්කම් වර්ධනය වීමය. කෙසේ වෙතත් එම අනුපාතික දෙකම අවශ්‍ය අවම මට්ටම්වලට වඩා ඉහළින් පැවතිණි.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන සංවර්ධනයන්

(අ) **නව රෙගුලාසි:** ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් 2015 වසරේ දී වාහන කල්බදු සඳහා වන ණය ඉල්ලුමෙහි

8.11 රූප සටහන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයෙහි ලාභදායීත්ව දර්ශක

වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබිණි. සමස්ත මූල්‍ය අංශයටම බලපාන අවදානමක් ලෙස වර්ධනය විය හැකි මෙම නැඹුරුව වැලැක්වීම සඳහා රච වාහන මිලදී ගැනීමේ හෝ භාවිතා කිරීමේ අරමුණු සඳහා බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්/විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් විසින් ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය සහ අත්තිකාරම්හි උපරිම ප්‍රමාණය මුළු වටිනාකමින් සියයට 70 ක් වන ලෙසට සීමා වන පරිදි වටිනාකම මත ණය අනුපාතයක් මහ බැංකුව විසින් පනවන ලදී. තවද, බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්/විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම්වල ශාඛා සහ වෙනත් ව්‍යාපාර ස්ථාන විවෘත කිරීම, වැසීම සහ ස්ථානය වෙනස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් පවත්නා ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ගයන් ශක්තිමත් කිරීමට සහ අනුකූල කිරීමට අදාළ නව නියාමන රාමුවක් සැලසුම් කරන ලදී.

8.10 සංඛ්‍යා සටහන බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයෙහි ආදායම් සහ වියදම් සංයුතිය

අයිතමය	2014 (අ)		2015 (ආ)	
	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය*	වටිනාකම (රු. බිලියන)	ප්‍රතිශතය*
පොලී ආදායම	131.2	16.9	150.4	15.9
පොලී වියදම	69.1	8.9	68.2	7.2
ශුද්ධ පොලී ආදායම	62.1	8.0	82.2	8.7
පොලී නොවන ආදායම	20.4	2.6	22.8	2.4
පොලී නොවන වියදම	47.6	6.1	67.0	7.1
අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන් කිරීම් (ශුද්ධ)	11.0	1.4	9.5	1.0
බදු පෙර ලාභය	23.9	3.1	28.5	3.0
බදු පසු ලාභය	14.8	1.9	15.2	1.6

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික
 * සාමාන්‍ය වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස

8.11 සංඛ්‍යා සටහන **බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් අංශයෙහි නියාමන ප්‍රාග්ධන සංයුතිය**

අයිතමය	වටිනාකම (රු. බිලියන)		සංයුතිය (%)	
	2014 (අ)	2015 (ආ)	2014 (අ)	2015 (ආ)
ප්‍රථම ස්ථරය: මූලික ප්‍රාග්ධනය	85	88	100.0	100.0
නිකුත්කළ සහ වෛනිමි සාමාන්‍ය කොටස්/මහජන කොටස් (මුදල්)	65	61	76.4	69.0
අසමුච්චිත, නිදහස්කළ නොහැකි වරණීය කොටස්	0	0	0.1	0.1
කොටස් අධිමිල	0	0	0.3	0.2
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අරමුදල්	10	12	12.0	13.3
සාමාන්‍ය සහ අනෙකුත් නිදහස් සංචිත වෙනත්	21	23	24.9	25.6
	-12	-7	-13.7	-8.2
දෙවන ස්ථරය: අතිරේක ප්‍රාග්ධනය	9	15	100.0	100.0
යෝග්‍ය ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	2	2	24.5	14.4
පොදු වෙන් කිරීම්	0	0	2.5	0.8
යෝග්‍ය අනුමත සුරැකුම් රහිත උපකාරක ණය	7	13	73.5	85.0
වෙනත්	0	0	-0.6	-0.3
නියාමක ගැලපීම්	-6	-10		
මුළු නියාමන ප්‍රාග්ධන පදනම	88	93		

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
(ආ) තාවකාලික

(ආ) අවසර නොමැතිව මුදල් ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යෑමට එරෙහිව ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ග: අවසර නොමැතිව මුදල් ව්‍යාපාරවල නිරත වූ බවට චෝදනා ලද ආයතන සම්බන්ධව මහ බැංකුව විසින් අධීක්ෂණයන් විමර්ශන කටයුතු සිදු කළ අතර, අධිකරණවල විභාග වෙමින් පවතින නඩු සම්බන්ධයෙන් ද අවශ්‍ය සහාය දක්වන ලදී. දීප ව්‍යාප්ත සම්මන්ත්‍රණ/වැඩමුළු සහ ගුවන් විදුලි දැන්වීම්, පෝස්ටර්, දැන්වීම් පත්‍රිකා සහ භාෂා තුනෙන්ම මුද්‍රිත හා විද්‍යුත් මාධ්‍යවල පළ කරන ලද දැන්වීම් හරහා අනවසර මුදල් ව්‍යාපාරවල ආයෝජනය කිරීමේ ඇති අවදානම සම්බන්ධයෙන් මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සිදු කරන ලදී.

රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වූ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්

2015 වසර අවසානය වන විට ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අංශය, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල ප්‍රාථමික අලෙවිකරු ඒකක 8 කින් සහ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට අයත් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් 2 ක් ද ඇතුළුව බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් 8 කින් සමන්විත විය. 2015 වසර තුළ දී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අංශය වත්කම් වර්ධනය හා ලාභදායීත්වය යන අංශ තුළින් ශක්තිමත් මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කළේ වුවද, 2015 හතරවන කාර්තුවේ දී එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවෙක් මුහුණ දුන් ද්‍රවශීලතා ගැටලු හේතුවෙන් එම ආයතනයේ ව්‍යාපාර කටයුතු

සඳහා නියාමන මැදිහත්වීම් සිදුකිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට සිදු විය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගන්නා ලද විසඳුම් ක්‍රියාමාර්ග හේතුවෙන් මෙම අංශය පිළිබඳව ආයෝජකයන්ගේ විශ්වාසය යළි ගොඩනැගුණු අතර රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළෙහි මෙහෙයුම් කටයුතු බාධාවකින් තොරව සිදු කළ හැකි විය.

වත්කම් සහ වගකීම්

ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අංශයේ සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය 2015 වසරේ දී සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. 2014 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 195.3 ක් වූ ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අංශයේ සමස්ත වත්කම් 2015 වසර අවසානයට රුපියල් බිලියන 282.6 ක් දක්වා සියයට 44.7 කින් ඉහළ යන ලදී. ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 98.4 ක් රජයේ සුරැකුම්පත් වේ. වෙළඳ කළඹ, අලෙවිය සඳහා පවතින කළඹ, ආයෝජන කළඹ සහ ප්‍රතිවිකුණුම් සුරැකුම්පත්වලින් සමන්විත වන සමස්ත රජයේ සුරැකුම්පත් කළඹ, 2014 වසර සමඟ සැසඳීමේ දී 2015 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 278.1 ක් දක්වා සියයට 44.4 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. ආයෝජන කළඹෙහි සහ වෙළඳාම සඳහා පවතින කළඹෙහි සිදු වූ වැඩිවීම් සමස්ත රජයේ සුරැකුම්පත් කළඹ වැඩි වීම සඳහා බලපෑ ප්‍රධානතම සාධකය විය. වෙළඳාම සඳහා වූ කළඹ 2014 වසර අවසානයේ වූ රුපියල් බිලියන 119.0 සිට 2015 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 132.8 දක්වා වැඩි විය. ආයෝජන කළඹ 2014 අවසානයේ වූ රුපියල් බිලියන 30.0 සිට 2015 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 47.8 දක්වා සියයට 59.4 කින් වැඩි විය. ප්‍රතිවිකුණුම් යටතේ වූ ණය දීම 2014 අවසානයේ පැවැති කළඹ හා සසඳන කළ 2015 වසරේ දී සියයට 8.3 කින් වැඩි විය. ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ප්‍රධාන අරමුදල් මූලාශ්‍රය වූ ප්‍රතිමිලදී ගැණුම් යටතේ වූ ණය ගැනීම් 2014 අවසානයේ වූ රුපියල් බිලියන 123.9 සිට 2015 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 179.3 දක්වා සියයට 44.8 කින් වැඩි විය.

ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ අංශයෙහි අවදානම්

(අ) වෙළඳපොළ අවදානම: වෙළඳාම සඳහා පවතින සුරැකුම්පත්, ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අංශයේ ප්‍රධාන වෙළඳපොළ අවදානම් මූලාශ්‍රය වශයෙන් පැවතුණි. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රාථමික අලෙවිකරු කර්මාන්තයේ ඉහළ වත්කම් පදනම හා සැසඳීමේ දී වෙළඳ කළඹ සමස්ත කළඹට දක්වන අනුපාතිකය 2014 අවසානයේ වූ සියයට 61.8 සිට 2015 අවසානය වන විට සියයට 47.8 දක්වා අඩු වීම හිතකර වර්ධනයකි.

(ආ) ද්‍රවශීලතා අවදානම: 2015 අවසානය වන විට වත්කම් සහ වගකීම් කල්පිරීමේ ආකෘතියෙහි දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් සහ වගකීම්වල සාණාත්මක නොගැලපීම්වල ඉහළ යෑම නිසා ප්‍රාථමික අලෙවිකරු කර්මාන්තයේ සමස්ත ද්‍රවශීලතා අවදානමට නිරාවරණය වීම ඉහළ යන ලදී. දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වත්කම් සහ වගකීම්වල සාණාත්මක නොගැලපීම් දිනක් ඇතුළත කල්පිරෙන වගකීම්වලින් ප්‍රතිශතයක් ලෙස 2014 අවසානයේ වූ රුපියල් මිලියන 23.3 හෝ සියයට 0.4 සිට 2015 අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 7.1 ක් හෝ සියයට 37.2 ක් දක්වා සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යන ලදී. කෙසේ වුවද, අවදානම් රහිත රජයේ සුරැකුම්පත් විශාල ප්‍රමාණයක් රඳවා ගැනීම් සහ එවැනි රජයේ සුරැකුම්පත් අනපේක්ෂිත ද්‍රවශීලතා පරතරයන් පියවා ගැනීමට අරමුදල් සපයා ගැනීමට ඇපකර ලෙස යොදා ගැනීමට ඇති හැකියාව නිසා, 2015 අවසාන කාර්තුවේ සිට ද්‍රවශීලතා ගැටලුවකට මුහුණ දුන් එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකුගේ හැර අනෙක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ද්‍රවශීලතා අවදානම් කළඹ වසර පුරා පහළ මට්ටමක පැවතුණි. තවද, මෙම අංශයෙන් සියයට 75 කට වඩා නිරූපනය කරන ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ආයතන 16 න් 8 හි හිමිකම් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු මගින් මුළුමනින්ම දරන ලදී. එවැනි

ඒකක සඳහා අදාළ බැංකුවලින් කොන්දේසිවලින් තොරව ද්‍රවශීලතා සහාය ලබා දෙනු දක්නට ලදී. තවද, අනපේක්ෂිත ද්‍රවශීලතා පරතරයන් පියවා ගැනීම සඳහා බැංකු නොවන අනෙකුත් ප්‍රාථමික අලෙවිකාර සමාගම් 8 සතුව බැංකු අංශය සමඟ පෙර සුදානම් කරගත් හදිසි අරමුදල් සැකසුම් තිබිණි.

ලාභදායීත්වය හා ප්‍රාග්ධන සමීපත්

ඉහළ ප්‍රමිතියකින් යුතු ප්‍රාග්ධන හා ද්‍රවශීල වත්කම් අනුපාතික ඇතුළුව දැඩි විවේචනශීලී නියාමන අවශ්‍යතාවයන්ට යටත් වෙමින් 2015 වසරේ දී අඛණ්ඩව වැඩි ලාභදායීත්වයක් වාර්තා කළ බැංකු, මවු සමාගම් වශයෙන් පැවතීම හේතුවෙන්, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවලට අයත් ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ඒකකවල ප්‍රාග්ධනය හා ලාභදායීත්වය පිළිබඳව ගැටලුවක් පැන නොනැගිණි. රඳවාගත් ලාභ ඉහළ යෑමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස අනෙකුත් බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ඒකක 8 හි සමස්ත වත්කම් පදනම 2014 වසර අවසානයෙහි පැවති රුපියල් බිලියන 9.2 සිට 2015 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 13 ක් දක්වා ඉහළ යන ලදී. ඒ අනුව, මෙම ප්‍රාථමික අලෙවිකාර ඒකක අටෙහි අවදානම මත බර තැබූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා අනුපාතිකය පසුගිය වසර අවසානයෙහි පැවති සියයට 21.8 සිට 2015 වසර අවසානය වන විට සියයට 25.5 දක්වා වර්ධනය වන ලදී. මේ අතරම, එම සමාගම් විසින් ඉතා ඉහළ හා තවදුරටත් වර්ධනය වන ලාභදායීත්වයෙහි ඉහළ යෑමක් 2015 වසරේ දී වාර්තා කරන ලදී. මෙම ප්‍රවණතාව වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය හා හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය, පිළිවෙළින්, 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 4.4 සහ සියයට 39.4 සමඟ සැසඳීමේ දී 2015 වසර තුළ දී සියයට 3.7 ක් සහ 46.1 ක් වීම මගින් පිළිබිඹු වේ.

වෙළඳපොළ සහභාගීත්වය: 2015 වසරේ දී බැංකු ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි සඳහා සියයට 70.7 ක ඉහළ සහභාගීත්වයක් වාර්තා කරන ලදී. 2015 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වෙන්දේසි සඳහා බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සහ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සහභාගීත්වය පිළිවෙළින් සියයට 28.4 ක් සහ සියයට 0.9 ක් විය. වසර තුළ සමස්ත නිකුතුවෙන් සියයට 38.8 ක් ලෙස භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ප්‍රාථමික වෙන්දේසිවල දී ද බැංකු ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් ප්‍රධාන ලෙස සහභාගී විය. රජයේ සුරැකුම්පත්වල ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනු 2014 වසරේ දී වාර්තා වූ රුපියල් බිලියන 12,063.2 හා සසඳන කල 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 15,413.6 ක් දක්වා සියයට 27.8 කින් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යන ලද

අයිතමය	ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය		රු. බිලියන	
	2014 (අ)	2015 (ආ)	වාර්ෂික වර්ධනය (%)	
			2014 (අ)	2015 (ආ)
සමස්ත වත්කම්	195.3	282.6	-8.2	44.7
සමස්ත කළඹ	192.5	278.1	-8.7	44.4
වෙළඳ සුරැකුම්	119.0	132.8	-17.0	11.6
ආයෝජන සුරැකුම්	30.0	47.8	-38.7	59.4
ප්‍රතිචක්‍රණී	40.7	44.1	143.0	8.3
විකිණීම සඳහා පවතින	2.8	53.4	37.4	1,776.3
හිමිකම් සහ වගකීම්	195.3	282.6	-8.2	44.7
සමස්ත ප්‍රාග්ධනය (ඇ)	9.2	13.5	39.3	46.3
ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	123.9	179.3	-2.0	44.8
බදු පෙර ලාභය	8.7	8.8	0.9	2.0
බදු පසු ලාභය	7.8	8.4	-2.1	7.8
වත්කම් ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය (%)	4.4	3.7	0.4	-0.8
හිමිකම් ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය (%) (ඇ)	39.4	46.1	11.0	6.6
අවදානම් මත බරතැබූ ප්‍රාග්ධන				
අවශ්‍යතා අනුපාතය (%) (ඇ)	21.8	25.5	3.4	3.7
තෝලන කාලය (ඇ)	7.2	4.8	-0.2	-2.5
ගනුදෙනු	14,045.7	17,873.1	-3.5	27.2
ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ				
ගනුදෙනු	1,982.4	2,459.5	-12.0	24.1
ද්විතීයික වෙළඳපොළ				
ගනුදෙනු	12,063.3	15,413.6	-1.9	27.8

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) තාවකාලික
 (ඇ) බැංකු නොවන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් පමණි.

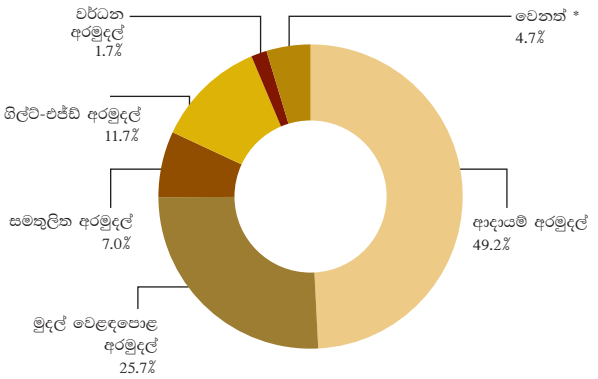
අතර, එයින් 2015 වසරේ දී ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් ගනුදෙනු, සමස්ත ද්විතීයික වෙළඳපොළ ගනුදෙනුවලින් සියයට 76.6 ක් ලෙස සටහන් විය.

ඒකක භාර

2015 වසර අවසානයේ දී සඳහන් වූ පරිදි නව අරමුදල් 11 ක් ආරම්භ කිරීම, දළ වත්කම් අගය ඉහළ යෑම මෙන්ම මුළු ආයෝජකයන්ගේ සංඛ්‍යාව හා පැවති ඒකක සංඛ්‍යාව වර්ධනය වීම හරහා ඒකක භාර අංශය අඛණ්ඩව ප්‍රසාරණය විය. මෙම අංශයේ සමස්ත ඒකක භාර සංඛ්‍යාව 74 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, 2014 අවසානයේ දී එම සංඛ්‍යාව 63 ක් විය. මෙම ඒකක භාර 74 අතුරින් 71 ක් විවෘත අරමුදල් වූ අතර, 2 ක් සංවෘත ලැයිස්තුගත කොටස් වර්ධන අරමුදලක් මෙන්ම 1 ක් ඩොලර් බැඳුම්කර අරමුදලක් විය. මාදිලි 9 ක් වූ ඒකක භාරවල ආයෝජන ස්වරූපය අනුව 2015 වසර අවසානයට ආදායම් අරමුදල් 19 ක් ද, ගිල්වි එජ් (Gilt Edged) අරමුදල් 15 ක් ද, මුදල් වෙළඳපොළ අරමුදල් 13 ක් ද, සමතුලිත අරමුදල් 11 ද, වර්ධන අරමුදල් 8 ක් ද, කොටස් අරමුදල් 6 ක් ද, දර්ශක අරමුදල් 2 ක් ද, මූලික හිමිකම් නිකුතු (IPO) අරමුදල් 2 ක් ද හා ඩොලර් බැඳුම්කර අරමුදල් 1 ක් ද විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය: 2014 අවසානයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන 126.5 හා සැසඳීමේ දී 2015 දෙසැම්බර් අවසානයට රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන (රුපියල් බිලියන 29.4) සහ කොටස්වල ආයෝජන (රුපියල් බිලියන 14.4) ඇතුළත්ව මෙම අංශය යටතේ පැවති සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 130.3 දක්වා රුපියල් බිලියන 3.8 කින් ඉහළ යන ලදී. නව අරමුදල් 11 ද ක් ස්ථාපිත කිරීම, අඩු පොලී අනුපාතික තත්ත්වයන් යටතේ කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ තුළ ආයෝජනයන් ඉහළ නැංවීම, මෙම අංශයේ ධනාත්මක

8.12 රජය සටහන **ශුද්ධ වත්කම් වටිනාකම අනුව ඒකක භාර අංශයෙහි අරමුදල් වර්ගීකරණය**

* කොටස් අරමුදල් 3.19%, දර්ශක අරමුදල් 0.16%, මූලික හිමිකම් නිකුතු අරමුදල් 0.01%, සංගම්ක ණය අරමුදල් 0.01% කොටස් වර්ධන අරමුදල් 1.05% සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර අරමුදල් 0.27%

ක්‍රියාකාරීත්වයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු විය. සමස්ත ඒකක හිමියන් සංඛ්‍යාව 2014 අවසානයට වූ 32,584 සිට 2015 අවසානයට 38,008 දක්වා ඉහළ යන ලදී.

ආයෝජනය: 2015 වසරේ දී ඒකක භාරයන් විසින් රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදු කළ ආයෝජනය (භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ රජයේ සුරැකුම්පත් ප්‍රතිවිකුණුම්) පහළ වැටුණු අතර කොටස්වල සිදු කළ ආයෝජනය ඉහළ යන ලදී. රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදු කළ ආයෝජනයෙහි වටිනාකම 2014 දෙසැම්බර් අවසානයේ දී වූ සියයට 44.4 සිට 2015 අවසානයට සියයට 22.6 දක්වා පහළ බසින ලදී. නව ඒකක භාර විසින් කොටස්වල සාපේක්ෂව ඉහළ ආයෝජනයක් කිරීමට ඇති කැමැත්ත නිසා, ආයෝජන කළඹ තුළ ඒකක භාර විසින් කොටස්වල සිදු කළ ආයෝජනය, 2014 වසරේ දී වූ සියයට 10.8 සිට 2015 අවසානයට සියයට 11.1 දක්වා ඉහළ යන ලදී.

රක්ෂණ අංශය

රක්ෂණ අංශය, සැලකිය යුතු විචක්ෂණ ගැටලුවලින් තොරව වර්ධනයේ ගමන්කාමයක් පවත්වා ගැනුන ද, සමස්ත මූල්‍ය අංශයේ වත්කම්වලින්, රක්ෂණ අංශයේ සාපේක්ෂ අගය 2014 වසර අවසානයේ පැවති සියයට 3.4 සිට 2015 අවසානයේ දී සියයට 3.3 දක්වා පහත වැටීමක් වාර්තා විය. ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය යටතේ ලියාපදිංචි රක්ෂණ සමාගම් 28 ක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාර කටයුතු සිදු කරනු ලැබීය. මෙම රක්ෂණ සමාගම් 28 අතුරින් සමාගම් 3 ක් දිගු කාලීන සහ සාමාන්‍ය යන රක්ෂණ ව්‍යාපාර දෙකම පවත්වාගෙන ගිය අතර, සමාගම් 13 ක්

8.13 සංඛ්‍යා සටහන **ඒකක භාර අංශයෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය**

අයිතමය	2014 (අ)	2015 (ආ)
ඒකක භාර සංඛ්‍යාව	63	74
සමස්ත ඒකක හිමියන්ගේ සංඛ්‍යාව	32,584	38,008
ඒකක නිකුතුව ගණන (මිලියන)	9,382	8,766
සමස්ත වත්කම් (රු. මිලියන)	126,531	130,302
ශුද්ධ වත්කම් අගය (රු. මිලියන)	125,985	129,398
කොටස්වල ආයෝජන (රු. මිලියන)	13,575	14,407
සමස්ත ශුද්ධ වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	10.8	11.1
රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය (රු. මිලියන)	56,146	29,405
සමස්ත වත්කම්වල ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	44.4	22.6

(අ) සංශෝධිත (ආ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා ඒකක භාර සංගමය

සාමාන්‍ය රක්ෂණ ව්‍යාපාරවල පමණක් ද, සමාගම් 12 ක් දිගුකාලීන රක්ෂණ ව්‍යාපාරවල පමණක් ද නිරත විය. සලකා බලනු ලබන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී රක්ෂණ ව්‍යාපාරයේ නිරතව සිටි රක්ෂණ තැරැවිකාර සමාගම් සංඛ්‍යාව 57 ක් වූ අතර, ඉන් වැඩි පිරිසක් සාමාන්‍ය රක්ෂණ කටයුතුවල නිරත වන ලදී.

විනිවිද යෑමේ සහ සහතිකයේ ආන්තික වර්ධනයෙන් පිළිබිඹු වන පරිදි 2015 වසරේ දී රක්ෂණ අංශයේ ව්‍යාප්තිය තවදුරටත් සාපේක්ෂව පහළ මට්ටමක පැවතුණි. දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයට රක්ෂණ වාරික ආදායමෙහි ප්‍රතිශතය මගින් දක්වන රක්ෂණ අංශයේ විනිවිද යෑමේ ප්‍රමාණය 2015 වසර අවසානයේ දී සියයට 1.0 ක අඩුකිරීමක් පහළ මට්ටමක පැවතුණි. 2015 වසරේ දී රක්ෂණ ව්‍යාප්තිය, දිගු කාලීන රක්ෂණය සඳහා සියයට 0.5 ක් ද, සාමාන්‍ය රක්ෂණය සඳහා සියයට 0.6 ක් වූ අතර 2014 අවසානයේ දී එම අගයන් පිළිවෙලින් දිගු කාලීන රක්ෂණය සඳහා සියයට 0.4 ක් ද, සාමාන්‍ය රක්ෂණය සඳහා සියයට 0.5 ක් ද විය. රක්ෂණ අංශයේ අඩු විනිවිද යෑමේ ප්‍රමාණය කෙරෙහි රක්ෂණ ක්ෂේත්‍රය සහ එහි ප්‍රතිලාභ පිළිබඳව මහජනතාවගේ දැනුවත් බව අඩු වීම හා ප්‍රතිපත්ති කළමනාකරණයෙහි පැවති අකාර්යක්ෂමතාවය යනාදිය බලපා ඇත. රක්ෂණ සහතිකය සැසඳීමේ දී එය 2015 අවසානය වන විට පුද්ගලයෙකුට රුපියල් 5,768 ක් හා 2014 වසර අවසානය වන විට පුද්ගලයෙකුට රුපියල් 4,808 ක් විය.

ව්‍යාපාර වර්ධනය: 2015 වසර අවසානයට සියයට 9.7 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරමින්, රක්ෂණ සමාගම්වල සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 453.6 ක් ලෙස වාර්තා කරන ලද අතර, 2014 වසරේ දී එය සියයට 13.4 කින් රුපියල් බිලියන 413.6ක් දක්වා වර්ධනය විය. දිගු කාලීන රක්ෂණ ව්‍යාපාරවල සමස්ත වත්කම් ප්‍රමාණය, 2015 වසර අවසානයට රුපියල් බිලියන 305.4 ක් ලෙස ඉහළ ගිය අතර එය රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 67.3 ක් විය. 2014 වසරේ වසර අවසානයේ දී එම වටිනාකම රුපියල් බිලියන 249.8 ක් වූ අතර එය රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් සියයට 60.3 ක් විය. කෙසේ වෙතත්, රක්ෂණ අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ වත්කම් ප්‍රමාණය 2015 වසර අවසානයට සියයට 32.6 දක්වා පහළ ගියේය. මෝටර් රථ හා නාවුක රක්ෂණ අංශයෙහි සිදු වූ සැලකිය යුතු වර්ධනය නිසාවෙන් 2015 වසරේ දී රක්ෂණ අංශයෙහි දළ ලියාහල වාරික ආදායම රුපියල් බිලියන 120.9 වූ අතර එය 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 5.1 ක වර්ධනයට වඩා සියයට 21.1 ක වැඩිවීමකි. 2015 වසර අවසානය වන විට සාමාන්‍ය

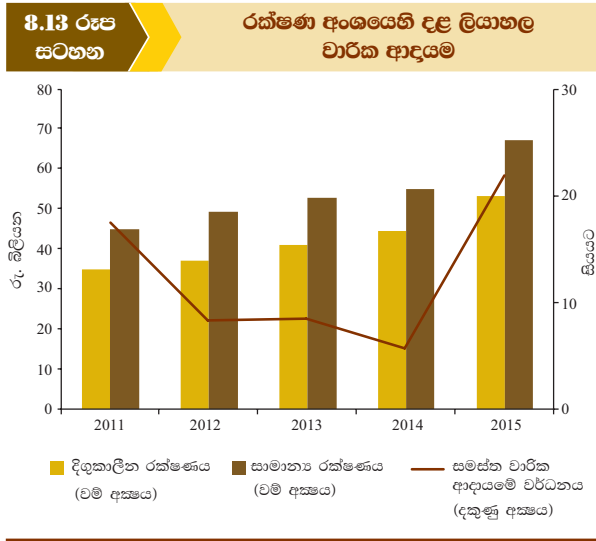
8.14 සංඛ්‍යා සටහන රක්ෂණ අංශයෙහි ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	2014 (අ)	2015 (ආ)
සමස්ත වත්කම්	413.7	453.6
රජයේ සුරැකුම්පත්	137.7	167.5
සාමාන්‍ය කොටස්	55.1	53.4
අතැති මුදල් හා තැන්පතු	62.8	58.9
සමස්ත ආදායම	134.2	152.1
වාරික ආදායම	99.9	120.9
අයෝජන ආදායම	34.3	31.2
බදු පෙර ලාභය	8.2	12.9
නුඩුන්වත් ආන්තික අනුපාතිකය		
- ජීවිත රක්ෂණය	9.7	7.6
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	2.4	2.3
රඳවා ගැනීම් අනුපාතිකය (%)		
- ජීවිත රක්ෂණය	97.1	96.2
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	83.3	80.0
හිමිකම් අනුපාතිකය (%)		
- ජීවිත රක්ෂණය	48.4	40.7
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	65.4	65.7
එකාබද්ධ මෙහෙයුම් අනුපාතිකය (%)		
- ජීවිත රක්ෂණය	100.1	86.5
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	109.7	105.9
වත්කම් මත ප්‍රතිලාභය (%)		
- ජීවිත රක්ෂණය	1.9	2.7
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	2.4	3.5
හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභය (%)		
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	4.1	5.7
ප්‍රාග්ධන අනුපාතිකය (%)		
- සාමාන්‍ය රක්ෂණය	13.3	16.4

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය
(ආ) තාවකාලික

රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහල වාරික ආදායම සියයට 21.9 කින් රුපියල් බිලියන 67.3 දක්වා ඉහළ ගිය අතර එය මුළු දළ ලියාහල වාරික ආදායමෙන් සියයට 55.7 විය. එසේම දිගු කාලීන රක්ෂණ අංශයේ දළ ලියාහල වාරික ආදායමෙහි සියයට 20.1 ක වර්ධනයක් වාර්තා වූ අතර එහි අගය රුපියල් බිලියන 53.6 ක් විය. එය, වර්ෂයේ මුළු දළ ලියාහල වාරික ආදායමෙන් සියයට 44.3 ක් විය. 2015 වසරේ දී අවසානයේ දී සමස්ත දළ ලියාහල වාරික ආදායමින් සියයට 63.7 ක් වන මෝටර් රථ රක්ෂණයේ දළ ලියාහල වාරික ආදායම සියයට 22.7 කින් ඉහළ ගිය අතර, 2014 වසර හා සැසඳීමේ දී එය සියයට 5.4 ක වර්ධනයක් වාර්තා කළේය.

ඉපැයුම්: දිගුකාලීන රක්ෂණ ක්ෂේත්‍රයේ ආයෝජන ආදායමේ සහ ප්‍රාග්ධන ලාභවල සිදුවූ තීව්‍ර ඉහළ යෑම, 2015 වසරේ දී සමස්ත රක්ෂණ ක්ෂේත්‍රයේ මුළු ඉපැයුම් ලාභය ඉහළ යෑමට හේතු විය. එම නිසා 2015 වසරේ දී රක්ෂණ සමාගම්වල සමස්ත ආයෝජන ආදායම රුපියල් බිලියන 31.2 ක් දක්වා සියයට 9.0 කින් පහත වැටුණු අතර, 2014 වසරේ දී එය සියයට

18.3 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. ඒ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ වෙළඳපොළෙහි පැවති අඩු පොලී අනුපාතිකයන්ය. අනෙක් අතට දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයෙහි හිමිකම්පෑම් 2015 වසර අවසානයේ දී, රුපියල් බිලියන 20.8 දක්වා සියයට 0.7 කින් වර්ධනය වූ අතරම සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයෙහි එම අගය රුපියල් බිලියන 28.9 දක්වා සියයට 12.3 කින් වර්ධනය වන ලදී. සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයෙහි ප්‍රාරක්ෂණ ලාභය 2014 දී පැවති රුපියල් බිලියන 5.9 හා සැසඳීමේ දී, 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 8.1 දක්වා සියයට 37.9 කින් ඉහළ ගියේය. ඒ අනුව, 2015 වසරේ දී සමස්ත ලාභය සියයට 55.4 කින් රුපියල් බිලියන 12.9 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර 2014 වසරේ දී එම වටිනාකම රුපියල් බිලියන 8.3 ක් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වසර තුළ දී සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ හිමිකම් මත ප්‍රතිලාභ (ROE) සහ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ (ROA) අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 5.7 ක් සහ සියයට 3.5 ක් දක්වා ඉහළ අතර, 2014 වසරේ දී එම අනුපාතික පිළිවෙලින් සියයට 4.1 ක් සහ සියයට 2.4 ක් විය. 2015 වසර අවසානය වන විට දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශය සඳහා වූ වත්කම් මත ප්‍රතිලාභ අනුපාතිකය 2014 වසරේ පැවැති සියයට 1.9 ට සාපේක්ෂව සියයට 2.7 ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

ප්‍රාග්ධනය සහ ආයෝජන: 2015 වසර අවසානයේ දී සියලුම සාමාන්‍ය හා දිගුකාලීන රක්ෂණ සමාගම් සිය ව්‍යවස්ථාපිත නුඛන්වත් ආන්තික අවශ්‍යතාවයන් අවශ්‍ය මට්ටමට ළඟා කර ගන්නා ලදී. කෙසේ වෙතත්, ප්‍රාග්ධන/මුළු වත්කම් අනුපාතිකය 2015 වසර අවසානයට සියයට 55.0 දක්වා වර්ධනය වූ අතර එය 2014 වසර අවසානයට සියයට 60.0 ක අගයක් ගන්නා ලදී. එමෙන්ම 2015 වසරේ දී

සාමාන්‍ය හා දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශයන් සඳහා නුඛන්වත් ආන්තික අනුපාතිකය පිළිවෙලින් වාර 2.3 හා වාර 7.6 දක්වා පහළ ගිය අතර 2014 සැප්තැම්බර් හි දී එම අගයන් පිළිවෙලින් වාර 2.4 හා වාර 9.7 විය. ඒ අනුව 2015 වසර අවසානයට රජයේ සුරැකුම්පත්වල දිගු කාලීන රක්ෂණ අංශයේ වත්කම්වලින් සියයට 44.8 ක් ද, සාමාන්‍ය රක්ෂණ අංශයේ වත්කම් සියයට 20.7 ක් ද ආයෝජනය කර තිබිණ. සාමාන්‍ය රක්ෂණයෙහි සමස්ත ආයෝජන කළඹින් කොටස්වල කරන ලද ආයෝජනය 2015 වසරේ දී සියයට 20.4 දක්වා පහළ වැටුණු අතර 2014 වසරේ දී සියයට 20.6 විය. 2015 වසර අවසානයට සාමාන්‍ය රක්ෂණයන් විසින් සිය ආයෝජනවලින් සාංගමික ණය සුරැකුම්පත්වල සිදු කරන ලද ආයෝජන ප්‍රමාණය සියයට 8.1 ක් වූ අතර 2014 දී එය සියයට 6.6 ක් විය.

අධීක්ෂණ සහ නියාමන සංවර්ධනයන්: හිමිකම්පාත්තන්ගේ සුරක්ෂිතභාවය හා ආරක්ෂණය, රක්ෂණ සමාගම්වල සුරක්ෂිතභාවය හා ස්ථායීතාවය මෙන්ම රක්ෂණ තැරැව්කරුවන්ගේ නුඛන්වත්භාවය ඉහළ නැංවීම හා රක්ෂණ නියෝජිතයන් විසින් සිදු කරනු ලබන ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනයන් සංවිධිත කිරීම සඳහා 2015 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් නියාමන ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. එම නිසා හිමිකම්පාත්තන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ හේතුව තහවුරු කර ගැනීමට යටත් වූ හිමිකම් ඒවා අයදුම් කරන දින සිට දින 60 ක් ඇතුළත අදාළ හිමිකම්පාත්තා වෙත පියවීම අවශ්‍ය බව නියෝග කරමින් ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් විධිවිධානයන් නිකුත් කරන ලදී. තවද සියලුම රක්ෂණ තැරැව්කාර සමාගම් විසින් 2015 සැප්තැම්බර් 30 දින සිට අවම වශයෙන් රුපියල් මිලියන 1.125 ක ශුද්ධ ප්‍රාග්ධනයක් පවත්වා ගත යුතු අතර, එය 2016 සැප්තැම්බර් 30 දින සිට රුපියල් මිලියන 2.5 ක් විය යුතු බවට ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් සියලුම රක්ෂණ තැරැව්කාර සමාගම් වෙත නිවේදනය කරන ලදී. එසේම රක්ෂණ නියෝජිතයන් විසින් දිගුකාලීන සහ සාමාන්‍ය යන රක්ෂණයන් දෙකටම රක්ෂණ ව්‍යාපාර ලබා ගැනීම සඳහා කටයුතු කිරීමට ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් දැඩි අනුකූලතාවයන්ට යටත්ව අවසර ලබා දෙන ලදී. 2016 ජනවාරි මස 01 වෙනි දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි, ශ්‍රී ලංකා රක්ෂණ මණ්ඩලය විසින් නුඛන්වත් ආන්තික අවශ්‍යතා (අවදානම් මත පදනම් වූ ප්‍රාග්ධන) පනවන ලදී.

විශ්‍රාම අරමුදල්

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල සහ රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල යන රාජ්‍ය කළමනාකාරිත්වයෙන්

යුත් අරමුදල් තුනකින් ද, කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතියට සහ අධීක්ෂණයට යටත් වන පෞද්ගලික කළමනාකාරීත්වයෙන් යුතු විශ්‍රාම සහ අර්ථසාධක අරමුදල් 155 කින් ද මෙම අංශය සමන්විත වේ. 2015 වසර තුළ දී විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ සමස්ත වත්කම් රුපියල් බිලියන 2,120 ක් දක්වා සියයට 13.9 කින් වර්ධනය වූ අතර, එම වත්කම් ප්‍රමාණය සමස්ත මූල්‍ය අංශයේ වත්කම්වලින් සියයට 15.7 ක් විය. 2014 වසරේ දී එම අගය සියයට 15.5 ක් පමණ විය.

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල

සේවක අර්ථසාධක අරමුදල, ශ්‍රී ලංකාවේ පෞද්ගලික අංශයේ සේවා නියුක්තයන්ට පවත්නා විශාලතම විශ්‍රාම අරමුදල වේ. 1958 අංක 15 දරණ සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනත යටතේ සේවක අර්ථසාධක අරමුදලෙහි භාරකාරීත්වය මුදල් මණ්ඩලයට පවරන ලද අතර, අරමුදලේ සාමාන්‍ය පරිපාලනය කම්කරු කොමසාරිස් වෙත පවරන ලදී. 2015 වසර අවසානයේ අරමුදලේ මුළු වටිනාකම සියයට 12.0 ක වර්ධනයක් වාර්තා කරමින් රුපියල් බිලියන 1,664.9 ක් වූ අතර, එය 2014 වසර අවසාන වන විට රුපියල් බිලියන 1,486.9 ක් විය. විශ්‍රාම අරමුදල් අංශයේ සමස්ත වත්කම්වලින් සේවක අර්ථසාධක අරමුදලෙහි වත්කම් 2015 වසරේ දී සියයට 78.5 ක් වූ අතර, එම අගය 2014 වසරේ දී සියයට 80 ක් විය. මෙම වර්ධනයට හේතු වූයේ සාමාජික ශුද්ධ ධායක මුදල් ලැබීම්හි (ධායක මුදල් ලැබීම්වලින් ප්‍රතිලාභ ගෙවීම අඩු කළ පසු) වර්ධනය සහ ඵලදායී හා විවක්ෂණශීලී අරමුදල් කළමනාකරණය තුළින් උපයාගත් ආදායම් ය. සාමාජික ශේෂ සඳහා පොලිය ද ඇතුළත්ව, සාමාජිකයන් සඳහා මුළු වගකීම 2015 වසර අග වනවිට රුපියල් බිලියන 1,625.5 ක් වූ අතර, එය 2014 වසර අග පැවති රුපියල් බිලියන 1,445.5 ට සාපේක්ෂව සියයට 12.5 ක වර්ධනයකි. පෙර වසරේ රුපියල් බිලියන 24.9 ක් වූ ශුද්ධ ධායක මුදල් ලැබීම් හා සසඳන කල 2015 වර්ෂයේ එය රුපියල් බිලියන 24.7 ක් දක්වා අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරයි. 2015 වර්ෂයේ සාමාජිකයන්ට හා ඔවුන්ගේ නීතිමය උරුමකරුවන්ට කළ මුළු ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 77.8 ක් වූ අතර, එය 2014 වර්ෂයට සාපේක්ෂව සියයට 19.5 ක වර්ධනයකි. 2015 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක කරන ලද සාමාජික ශේෂයෙන් සියයට 30 ක් ලබා ගැනීමේ පහසුකම මෙම වර්ධනයට මූලිකවම හේතු විය.

අරමුදලේ ශුද්ධ ආදායම රුපියල් බිලියන 156.9 ක් වූ අතර, එය පෙර වසරේ රුපියල් බිලියන 150.7 හා සසඳන විට සියයට 4.1 ක වර්ධනයකි. අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන ආදායම 2015 වසරේ දී රුපියල්

බිලියන 171.5 ක් ලෙස සටහන් වූ අතර, එය 2014 වසරේ උපයන ලද සමස්ත ආයෝජන ආදායම හා සැසඳීමේ දී සියයට 5.1 ක වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරන ලදී. පොලී ආදායම අරමුදලේ ප්‍රධාන ආදායම් ප්‍රභවය විය (එය ආදායමෙන් සියයට 83.4 කි). 2015 වසරේ පොලී ආදායම රුපියල් බිලියන 143.1 ක් වූ අතර, එය 2014 වසරේ උපයන ලද රුපියල් බිලියන 127.5 හා සැසඳීමේ දී සියයට 12.2 ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. රජයේ සුරැකුම්පත්හි ආයෝජනයන්ගෙන් ලද ප්‍රාග්ධන ලාභ 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1.2 ක් වූ අතර, එය 2014 වසරේ ඉපැයූ රුපියල් බිලියන 4.1 ට සාපේක්ෂව පහත වැටීමක් පෙන්නුම් කරයි. තවද, 2015 වර්ෂයේ දී සමාගම් කොටස්වල ආයෝජනය කිරීම තුළින් ලද ප්‍රාග්ධන ලාභ රුපියල් බිලියන 0.6 ක් වූ අතර, එය 2014 වර්ෂයේ දී රුපියල් බිලියන 2.3 සමඟ සැසඳීමේ දී අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරයි. 2015 වර්ෂයේ ලාභාංශ ආදායම රුපියල් බිලියන 3.5 ක් වූ අතර, එය සියයට 5.8 ක වර්ධනයකි. අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන කළඹෙහි වටිනාකම (පොත් අගය) 2014 වසර අවසානයේ පැවති රුපියල් බිලියන 1,437.7 සිට 2015 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 1,604.2 ක් දක්වා සියයට 11.6 කින් වර්ධනය විය. අරමුදලේ සුරක්ෂිතභාවය ආරක්ෂා කර ගනිමින්, ප්‍රතිලාභ ගෙවීම් සිදු කිරීමට හා අනෙකුත් වියදම් සපුරා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් පරිදි ද්‍රවශීලතාවයක් පවත්වා ගනිමින්, අරමුදලේ සාමාජිකයන් වෙත දිගුකාලීන ධන මූර්ත ප්‍රතිලාභයක් ලබා දීම ඉලක්ක කොට ගත් අරමුදලේ

8.15 සංඛ්‍යා සටහන සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ සහ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ ක්‍රියාකාරීත්වය

අයිතමය	සේවක අර්ථසාධක අරමුදල		සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල	
	2014 (අ)	2015 (ආ)	2014 (අ)	2015 (ආ)
සමස්ත වත්කම් (රු. බිලියන)	1,486.9	1,664.9	199.1	223.5
සමස්ත නොපියවූ සාමාජික ගිණුම් ශේෂ (රු. බිලියන)	1,445.5	1,625.5	193.9	200.5
සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	15.8	16.0	12.0	12.5
ක්‍රියාකාරී සාමාජික ගිණුම් සංඛ්‍යාව (මිලියන)	2.4	2.4	2.4	2.4
ධායකවත්තා වූ සේවාදායකයින් සංඛ්‍යාව	69,683	72,917	74,276	76,674
සමස්ත ධායකත්වය (රු. බිලියන)	90.0	102.5	15.9	18.1
සමස්ත ප්‍රතිගෙවුම් (රු. බිලියන)	65.1	77.8	13.9	11.5
සමස්ත ආයෝජන කළඹ (රු. බිලියන)	1,437.7	1,604.2	185.9	210.7
එයින් රජයේ සුරැකුම්පත් (%)	89.6	92.7	90.4	91.1
දළ ආදායම (රු. බිලියන)	163.9	171.9	18.8	19.9
බෙදාහැරීම සඳහා පවත්නා ලාභය (රු. බිලියන)	150.8	157.2	17.7	19.1
ආයෝජනය මත ප්‍රතිලාභය (%)	12.1	11.3	10.0	9.3
සාමාජික ගිණුම් සඳහා ගෙවූ පොලී අනුපාතිකය (%)	10.5	10.5	10.0	9.0

(අ) සංශෝධිත මූලාශ්‍රයන්: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව (ආ) තාවකාලික සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

ආයෝජන ප්‍රතිපත්තිය අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒ අනුව, අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජනයන්ගේ සියයට 92.7 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්හි ආයෝජනය කර තිබූ අතර, සමාගම් කොටස්වල හා සාංගමික ණය කර, වාණිජ පත්‍රිකා සහ භාරකාර සහතිකපත් සඳහා පිළිවෙලින් සියයට 5.5 ක් සහ සියයට 1.6 ක් ආයෝජනය කර තිබුණි. ඉතිරි සියයට 0.2 අරමුදලේ දෛනික ද්‍රවශීලතා අවශ්‍යතාවයන් කළමනාකරණය කර ගැනීම සඳහා ප්‍රතිවිකුණුම් ගිවිසුම් වැනි ඉහළ ද්‍රවශීලතාවයන් සහිත වත්කම්වල ආයෝජනය කර ඇත.

සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල

සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල 2015 වසර තුළ දී යහපත් කාර්යසාධනයක් පෙන්වීය. ජාතික ප්‍රතිපත්ති හා ආර්ථික කටයුතු අමාත්‍යාංශය යටතේ සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල් මණ්ඩලය විසින් මෙම අරමුදල පරිපාලනය කරනු ලබයි. 2015 වසර තුළ දී අරමුදලෙහි මෙහෙයුම් කටයුතු ඵලදායීව සිදු කෙරිණි. සාමාජිකයන්ට ඉහළ ප්‍රතිලාභ ලබා දීමේ හැකියාව වැඩි කරමින් වත්කම් පදනම, ආදායම සහ ආයෝජනවල ඉහළ යෑම මගින් මෙම මෙහෙයුම් ඵලදායීතාව නිරූපණය වන ලදී. මිලියන 2.4 ක ක්‍රියාකාරී සාමාජික ගිණුම් ද ඇතුළත්ව සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදල සතුව 2015 වසර අවසානයට සාමාජික ගිණුම් මිලියන 12.5 ක් පමණ පැවතුණි. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ නොගෙවූ සාමාජික ශේෂයන්ගේ වටිනාකම, 2014 වසර අවසානයට වූ රුපියල් බිලියන 193.9 සිට 2015 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 200.5 ක් දක්වා සියයට 3.4 කින් වර්ධනය විය. අරමුදලට ශුද්ධ ධනාත්මක දායකත්වයක් ලබා දෙමින් අරමුදලේ සමස්ත දායකත්ව ලැබීම්, පෙර වසරේ පැවැති රුපියල් බිලියන 15.9 සිට මෙම වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 18.1 ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර, 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 11.5 ක් ප්‍රතිලාභ ලෙස සාමාජිකයන්ට ආපසු ගෙවන ලදී. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ සමස්ත වත්කම්වල වටිනාකම 2014 වසරට සාපේක්ෂව 2015 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 223.5 දක්වා සියයට 12.3 කින් වර්ධනය විය. සමස්ත වත්කම්වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් නියෝජනය කරනුයේ රජයේ සුරැකුම්පත්වල සිදු කර තිබෙන ආයෝජනයයි. 2015 වසර අවසානය වන විට අරමුදලේ සමස්ත ආයෝජන කළඹ රුපියල් බිලියන 210.7 ක් දක්වා සියයට 13.3 කින් වර්ධනය වූ අතර එම ආයෝජනවලින් සියයට 91.1 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබුණි. සමස්ත ආයෝජනවලින් කොටස්වල සිදු කළ ආයෝජන හා සංගමික ස්ථාවර ඉපැයුම් සුරැකුම්පත්වල සිදු කළ

ආයෝජන පිළිවෙලින් සියයට 5.4 ක් සියයට 0.9 ක් විය. සේවා නියුක්තයන්ගේ භාර අරමුදලේ සාමාජික ගිණුම් ශේෂ මත වන ඵලදායී පොලී අනුපාතිකය 2014 වසරේ දී පැවති සියයට 10.0 සමඟ සැසඳීමේ දී 2015 වසරේ දී සියයට 9.3 ක් දක්වා අඩු විය.

අනෙකුත් විශ්‍රාම අරමුදල්

රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදල සහ අනුමත අර්ථසාධක අරමුදල්වලින් අනෙකුත් විශ්‍රාම අරමුදල් අංශය සමන්විත විය. රාජ්‍ය සේවා අර්ථසාධක අරමුදලෙහි ක්‍රියාකාරී ගිණුම් ප්‍රමාණය, 2014 වසරේ දී පැවති 230,837 සිට 232,793 දක්වා 2015 වසර අවසානය වන විට වර්ධනය විය. අරමුදලේ සමස්ත දායකත්ව මුදල් ප්‍රමාණය 2014 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 1,493 ක් වූ අතර 2015 වසරේ දී එහි වටිනාකම රුපියල් මිලියන 2,470 ක් දක්වා සියයට 65.4 කින් වර්ධනය විය. අරමුදල විසින් සාමාජිකයන්ට ආපසු ගෙවනු ලැබූ ප්‍රතිලාභවල වටිනාකම ද වසර තුළ දී රුපියල් මිලියන 734 ක් දක්වා සියයට 92.7 කින් ඉහළ ගිය ද, අරමුදලේ ශුද්ධ දායකත්ව ප්‍රමාණය 2014 වසරේ දී පැවති රුපියල් මිලියන 1,111 ට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 1,736 ක් දක්වා සියයට 56.1 කින් වර්ධනය විය. තවද, අරමුදලේ සමස්ත වත්කම්වල වටිනාකම 2014 වසර අවසානයට පැවති රුපියල් බිලියන 41 සිට 2015 වසර අවසානය වන විට රුපියල් බිලියන 46 ක් දක්වා සියයට 10 කින් වර්ධනය විය. 2015 වසර අවසානය වන විට අරමුදලේ ආයෝජනවලින් සියයට 99.7 ක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කර තිබුණි.

කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් අධීක්ෂණය කරනු ලබන සහ පෞද්ගලික කළමනාකාරිත්වයෙන් යුතු අනුමත අර්ථසාධක හා විශ්‍රාම අරමුදල් 155 ක් 2015 වසර අවසානය වන විට පැවති අතර එහි මුළු සාමාජිකයින් ගණන 168,840 ක් විය. 2015 වසර අවසානයට මෙම අරමුදල් සතු වත්කම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 185 ක් දක්වා සියයට 37.8 කින් ඉහළ ගිය ද, 2015 වසර තුළ දී ආයෝජන කළඹ, රුපියල් බිලියන 103 ක් දක්වා සියයට 14.2 කින් පහළ යන ලදී.

3.4 මූල්‍ය වෙළඳපොළවල කාර්යසාධනය

මුදල් වෙළඳපොළ

දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ 2014 වසරේ දී සැලකිය යුතු ඉහළ මට්ටමක පැවති අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය 2015 වසරේ දී පහත වැටිණි. දේශීය අන්තර් බැංකු වෙළඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවය 2015 වසර ආරම්භයේ දී පැවති රුපියල් බිලියන

331 සිට වසර අවසානයේ දී රුපියල් බිලියන 105 දක්වා පහත වැටිණි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම් සිදු කළ ද, 2014 දෙසැම්බර් ආරම්භයේ සිට පෙන්නුම් කළ ද්‍රවශීලතාවයේ අඩු වීමේ නැඹුරුව 2015 පෙබරවාරි මස අවසානය තෙක් පැවතුණි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළට විදේශ විනිමය සැපයීම සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් කල්පිරීම හේතුවෙන් අතිරික්ත සංචිත මට්ටම්වල ශීඝ්‍ර පහත වැටීමක් නිරීක්ෂණය විය. ඉන්පසු අතිරික්ත සංචිත මට්ටම ඉහළ ගිය මුත් පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව පහළ මට්ටමක පැවතුණි. කෙසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මිලදී ගැනීම් මගින් ලැබුණු විදේශ විනිමය, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළෙහි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විදේශ විනිමය සැපයීම සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා ශ්‍රී ලංකා ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර මිලදී ගැනීම්වල කොටසක් මගින් ලැබුණු විදේශ විනිමය හේතුවෙන් 2015 දෙවන භාගය තුළ වෙළඳපොළ අතිරික්ත ද්‍රවශීලතාවයේ විටින් විට විචලනයන් දක්නට ලැබිණි.

බරිත සාමාන්‍ය ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය 2015 වසරේ දී වරින්වර යම් වැඩිවීම් පෙන්නුම් කළ ද සාපේක්ෂ වශයෙන් ස්ථාවර මට්ටමක පැවතුණි. 2015 ජනවාරි ආරම්භයේ සිට අප්‍රේල් මැද දක්වා බරිත සාමාන්‍ය ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය යම් විචලනයක් පෙන්වීය. 2014 සැප්තැම්බර් මස සියයට 5 ක විශේෂ නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය හඳුන්වා දීමෙන් පසු මුදල් වෙළඳපොළේ දක්නට ලැබූ ප්‍රවණතාවය, එනම්, මාසයේ මුල් දින කිහිපය තුළ දී ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය ඉහළ ගොස් මාසයේ ඉදිරි දිනවල දී පහළ යෑමක් දක්නට ලැබුණි. මෙම සැකසුම යටතේ, මෙතෙක් පැවැති සියයට 6.50 ක නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් භාවිතා කිරීම, ලීන් මාසයකට උපරිම වශයෙන් අවස්ථා තුනකට පමණක් සීමා කළ අතර, එසේම එම අවස්ථා තුන ඉක්මවා යන අවස්ථාවල දී විවිධ වෙළඳ කටයුතුවල සහභාගිත්ව ආයතනවල නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් සලසන ලද්දේ වසරකට සියයට 5.00 ක් වූ අඩු අනුපාතිකයක් යටතේය. දෛනික පොලී අනුපාතික, පොලී අනුපාතික කොරිඩෝව තුළ ස්ථාවරව පවත්වා ගැනීම සඳහා විශේෂ නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් 2015 මාර්තු මාසයේ දී ඉවත් කරන ලදී. මේ අනුව, 2015 අප්‍රේල් මස මැද භාගයේ දී ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික පදනම් අංක 50 කින් අඩු කරන තෙක් බරිත ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය ඉහළ ගොස් සියයට 6.70 ක පමණ මට්ටමක ස්ථාවරව පැවතුණි. ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයේ අඩු කිරීමත් සමඟ බරිත ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය එම පදනම් අංක ප්‍රමාණයෙන්

පහළ වැටී පසුව සියයට 6.10 ත් සියයට 6.20 ත් අතර පැවතුණි. නමුත් වසරේ දෙවන භාගයේ දී වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාව පහළ වැටීමත් සමඟම බරිත සාමාන්‍ය ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවයක් ඇති විය. වසර අවසානයේ බරිත සාමාන්‍ය ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය නිත්‍ය පහසුකම් කොරිඩෝවේ පහළ සීමාව ආසන්නයේ ස්ථාවරව පැවතුණි. කෙසේ වුවද, 2015 දෙසැම්බර් වන විට බරිත සාමාන්‍ය ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකයේ ඉහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවයක් දක්නට ලැබුණි.

2015 වසරේ දී බරිත සාමාන්‍ය ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය පටු පරාසයක් තුළ විචලනය විය. බරිත සාමාන්‍ය ඒකීෂණ මුදල් අනුපාතිකය සියයට 5.8 ත් සියයට 7.0 ත් අතර පැවතුණ අතර, ඒකීෂණ මුදල් වෙළඳපොළ ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 0.3 ත් රුපියල් බිලියන 31.5 ත් අතර විය. බැංකු කිහිපයක් ගනුදෙනුකරුවන් වෙත ණය ලබා දීම මූල්‍යනය කිරීමේ ප්‍රභවයක් ලෙස අන්තර් බැංකු වෙළඳපොළෙන් නිරන්තරයෙන් ණය ගැනීම සිදු කරන ලදී. ඒකීෂණ ගනුදෙනුවල ප්‍රමාණ ව්‍යාප්තිය සැලකූ විට, මුළු ණය ගැනීම්වලින් සියයට 63 ක ප්‍රමාණයක් බැංකු තුනක් විසින් සිදු කළ අතර, මුළු ණය දීම වටිනාකමින් සියයට 45.2 ක ප්‍රමාණයක් වැඩිම ණය දුන් බැංකු තුන විසින් සිදු කරන ලදී. ඒකීෂණ වෙළඳපොළ භාවිතා කිරීමේ සංඛ්‍යාතය, එනම් සියලු බැංකු විසින් ඒකීෂණ වෙළඳපොළේ ගනුදෙනු දිනයන්හි සමස්තය සැලකූ විට ණය ලබා ගැනීමේ දිනයන්හි සියයට 49.1 ක ප්‍රමාණයක් වැඩිම දින ගණනක් ණය ලබාගත් බැංකු තුන විසින් ලබා ගන්නා ලදී. තවද සියලු බැංකුවල මුළු ණය දීමේ ගණනින් සියයට 24.6 ක ප්‍රමාණයක් වැඩිම දින ගණනක් එම බැංකු තුන විසින් ලබා දෙන ලදී. ඒකීෂණ මුදල් පොලී අනුපාතිකය අනුව වෙනස් වන වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් පොලී අනුපාතිකය, ව්‍යුහාත්මක හා බදුකරණ ගැටලු හේතුවෙන් අඛණ්ඩ විචලතාවයක් පෙන්වන ලදී. ඒ අනුව, වසර තුළ දී ඒකීෂණ මුදල්

8.16 සංඛ්‍යා සටහන **මුදල් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු**

වෙළඳපොළ	පරිමාව (රු. බිලියන)		බරතැබූ සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය (අවම-උපරිම)%	
	2014	2015	2014	2015
ඒකීෂණ මුදල්	2,198	2,828	5.72-7.68	5.80-7.00
වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	2,246	1,962	5.29-7.02	5.00-6.91
මහ බැංකු ප්‍රතිමිලදී ගැනුම්	4,299	750	5.59-7.09	5.86-6.42
මහ බැංකු ප්‍රතිවිකුණුම්	6	44	6.72-8.50	6.15-6.30
නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම්	4,340	17,990	-	-
නිත්‍ය ණය පහසුකම්	8	23	-	-

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පොලී අනුපාතිකය හා වෙළඳපොළ ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් පොලී අනුපාතිකය අතර සීමා පරාසය පදනම් අංක 0 ක් 131 ක් අතර දෝලනය විය.

මුදල් වෙළඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය බොහෝ දුරට දෛනික පදනමක් මත අවශෝෂණය කර ගන්නා ලදී. පැවැති මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති රාමුව සහ පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී ශීඝ්‍ර ලෙස ද්‍රවශීලතාවය පිරිහීම හේතුවෙන් වසර තුළ දී විවිධ වෙළඳ කටයුතු සඳහා වන වෙන්දේසි අල්ප ප්‍රමාණයක් පමණක් පවත්වන ලදී. ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙන්දේසි ආවරණය කිරීමට ප්‍රමාණවත් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතු වූ බැවින් සහ දෛනික වශයෙන් වෙන්දේසි නොපැවැත්වූ බැවින් වසර තුළ දී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් ණයට ගැනීමේ ක්‍රමවේදය මත සුරැකුම්පත් ණයට ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයන් අවම විය.

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ

2015 වසර තුළ දී එක්සත් ජනපද ඩොලරයට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් අවප්‍රමාණය විය. සමස්තයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා රුපියල එක්සත් ජනපද ඩොලරයට එරෙහිව සියයට 9 කින් එනම් රුපියල් 131.0 සිට රුපියල් 144.1 දක්වා අවප්‍රමාණය විය. 2015 වර්ෂය තුළ දී විනිමය අනුපාතිකය මත වූ පීඩනය වැඩි වීම කෙරෙහි මූලිකවම හේතු වූයේ රජයේ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කර, කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ සහ සාතුවමය ආනයන නිසා වූ විදේශ මුදල් ආපසු රටින් පිටට ගලායෑමය. එමෙන්ම 2015 සැප්තැම්බර් 04 දින ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විනිමය අනුපාතය තීරණය කිරීම සඳහා වෙළඳපොළට වැඩි අවස්ථාවක් ලබා දීම හේතුවෙන් ද එක්සත් ජනපද ඩොලරයට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියල අවප්‍රමාණය විය. ශ්‍රී ලංකා රුපියලෙහි සමස්ත අවප්‍රමාණයට අනුගත වෙමින් වාණිජ බැංකුවල විදුලි පැවරුම් සඳහා වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලදී ගැනීමේ හා විකිණීමේ සාමාන්‍ය අනුපාතිකය, 2015 වසරේ දී පිළිවෙලින් රුපියල් 141.9 ක් සහ රුපියල් 146.2 ක් ලෙස වාර්තා වූ අතර, 2014 වසරේ දී එය පිළිවෙලින් රුපියල් 130.4 ක් සහ රුපියල් 133.4 ක් විය. වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල අනෙකුත් ප්‍රධාන මුදල් ඒකක වන බ්‍රිතාන්‍ය පවුම, ජපන් යෙන් සහ ඉන්දියානු රුපියලට එරෙහිව පිළිවෙලින් සියයට 4.5, සියයට 8.2 සහ සියයට 4.6 කින් අවප්‍රමාණය වුවද, ශ්‍රී ලංකා රුපියල යුරෝවලට එරෙහිව සියයට 1.3 කින් අධිප්‍රමාණය විය.

2015 වසර තුළ දී දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ගනුදෙනු පරිමාව, පසුගිය වසර හා සසඳන කල සියයට 12.2 කින් පහළ ගොස් ඇත.

දේශීය වෙළඳපොළේ විදේශ විනිමය ගනුදෙනු පරිමාව 2014 වසරේ දී වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 15,478 සිට 2015 වසර තුළ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 13,593 ක් දක්වා පහළ ගොස් ඇත. ඊට සමගාමීව අන්තර් බැංකු විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ දෛනික ගනුදෙනු පරිමාවේ සාමාන්‍ය ද 2014 වසරේ දී වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 64 සිට 2015 වසරේ දී එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 57 ක් දක්වා පහළ යෑමක් වාර්තා විය.

2015 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළේ ශුද්ධ විකුණුම්කරුවෙකු විය. මේ සඳහා හේතු වූයේ විනිමය අනුපාතිකයේ අසාමාන්‍ය උච්චාවචනයන් සමනය කිරීමේ අදහසින්, මෙම වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විදේශ විනිමය වෙළඳපොළට මැදිහත් වීමයි. ඒ අනුව වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 179 ක් වෙළඳපොළෙන් මිලදී ගන්නා ලද අතර එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,429 ක් වෙළඳපොළට මුදාහරින ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2015 වර්ෂයේ සැප්තැම්බර් මස 4 වැනි දිනට පෙර සිට විනිමය අනුපාතය තීරණය වීමට දේශීය විදේශීය විනිමය වෙළඳපොළට වැඩි අවකාශයක් ලබා දීමට පෙර එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 2,060 ක් වෙළඳපොළට මුදාහරින ලද අතර එයින්, එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 782 ක් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර ආශ්‍රිත අරමුදල් ආපසු රැගෙන යෑම් සඳහා ද ඉතිරි එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,278 අනෙකුත් වෙළඳපොළ ගෙවීම් සඳහා ද මුදා හරින ලදී. 2015 සැප්තැම්බර් 4 දිනෙන් පසුව ද මහ බැංකුව සිය විදේශ සංචිතවලින් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,369 ක් මුදා හරින ලද අතර, එයින් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 562 ක් භාණ්ඩාගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර ආශ්‍රිත අරමුදල් ආපසු රැගෙන යෑම් සඳහා ද ඉතිරි එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 807 අනෙකුත් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු සඳහා ද විය. සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කල 2015 වසර තුළ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළට ශුද්ධ සැපයුම එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 3,250 ක් විය.

රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

2015 මාර්තු 2 වන දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නීත්‍ය නැත්පතු පහසුකම මත පනවා තිබූ සීමාවන් ඉවත් කිරීම හේතුවෙන් මුල් මාස 2 තුළ ස්ථාවරව තිබූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් එලදා අනුපාතික මාර්තු - අප්‍රේල් කාලපරිච්ඡේදයේ දී ඉහළ යන ලදී. කෙසේ නමුත් 2015 අප්‍රේල් 15 දින ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතය පාදකාංක 50 කින් අඩු කිරීම හේතුවෙන් එලදා අනුපාතික නැවත පහළ යෑමට පටන් ගන්නා ලදී. ණය කළමනාකරණ උපක්‍රමයක් ලෙස පොලී අනුපාතය පහළ මට්ටමක රඳවා ගැනීම සඳහා, ජාත්‍යන්තර

ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළෙන් ණය ගැනීම් දේශීය පොලී අනුපාතිකය මත වූ අනිසි පීඩනය ඉවත් කර පවත්වාගෙන යෑමට උපකාරී වී ඇත. ඒ අනුව 2015 ජුනි මස කුපන අනුපාතය සියයට 6.125 ක් වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 650 ක හා 2015 නොවැම්බර් මස කුපන අනුපාතය සියයට 6.85 ක් වූ එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 1,500 ක ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කරන ලදී. කෙසේ වුවත්, ප්‍රධාන වශයෙන් එක්සත් ජනපද ප්‍රතිපත්ති අනුපාතය ඉහළ යා හැකි බවට ආයෝජකයින් තුළ පැවැති සුභවාදී ආකල්ප හේතුවෙන්, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර මත වූ විදේශ ආයෝජන 2015 අවසාන භාගයේ දී ශීඝ්‍රයෙන් පහළ යන ලදී. එසේ වුවත්, රජයේ ණය කළඹේ සාමාන්‍ය කල්පිරීමේ කාලය වැඩි කිරීම තුළින් ප්‍රතිආයෝජන අවදානම අවම කර ගැනීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට හැකියාව ලැබිණි. තවදුරටත් අරමුදල් රැස් කිරීමේ කටයුතු සඳහා හිතකර පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා සඵලදායී නිර්නායක පිහිටුවීම් වස් 2015 වසරේ දී ද අවදානම් රහිත ඵලදා වක්‍රයේ දිගුකාලීන අත්‍යවශ්‍ය අඛණ්ඩව සක්‍රීය කරන ලදී. එසේ නමුත්, විදේශ ආයෝජන පිටතට ගලා යෑම හා දෙසැම්බර් මාසයේ දී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය පාදකාංක 150 කින් ඉහළ දැමීමට මුදල් මණ්ඩලය ගන්නා ලද තීරණයත් සමඟ 2014 වසරට සාපේක්ෂව 2015 වසර අග භාගයේ දී දින 364 ක කල්පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වන ඵලදා අනුපාතිකය පාදකාංක 130 ක ඉහළ යෑමක් වාර්තා විය. 2015 අග වන විට දින 91, දින 182 හා දින 364 ක කල්පිරීම් සහිත භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා පොලී අනුපාතිකය පිළිවෙලින් සියයට 6.38, සියයට 6.69 හා සියයට 7.11 ක් විය.

2015 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමේ ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස්කම් අනුව යමින්, ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ වෙන්දේසි පදනම් කරගත් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා බැඳුම්කර නිකුතු පසුගිය වර්ෂය හා සසඳන කල සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යන ලදී. ඒ අනුව, 2014 වසරේ ප්‍රාථමික වෙන්දේසි මගින් නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රමාණය වන රුපියල් බිලියන 760 හා සසඳන කල 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 1,006 ක් විය. ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුතු 8.17 සංඛ්‍යා සටහන මගින් දැක්වේ.

සුදුසු ණය නිකුත් කිරීමේ උපක්‍රමයන් අනුගමනය කර තිබියදී පවා කෙටිකාලීන පොලී අනුපාතිකයේ ඉහළ යෑම 2015 වසර අවසානයේ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර ඵලදා අනුපාතයේ ඉහළ යෑමට හේතු වන ලදී. 2015 වසරේ දී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා විදේශ ආයෝජකයන්ගේ තිබූ රුචිකත්වය සැලකිය යුතු

මට්ටමකින් පහළ ගොස් ඇත. 2015 දෙසැම්බර් අග වන විට භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල විදේශීය ආයෝජන රුපියල් බිලියන 303.8 ක් විය. මෑත අතීතයේ දී සිදු වූ පරිදි විදේශිකයන් විසින් සිදු කරනු ලබන හදිසි ආපසු ගැනීම් නිසා විදේශීය සංචිත මත ඇතිවන අනවශ්‍ය පීඩනය අවම කිරීමේ අරමුණින් රජය 2016 අයවැය මගින්, මුළු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නොගයෙන් විදේශිකයන්ට ආයෝජනය කිරීමට තිබූ අවස්ථාව සියයට 12.5 සිට සියයට 10 දක්වා සංශෝධනය කරමින් රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ විදේශිකයන් වෙත නිරාවරණය වීම අවම කිරීමට කටයුතු කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර කෙරෙහි ආයෝජකයන්ගේ කැමැත්ත ඉහළ යෑම නිසා, 2015 වසර තුළ දී කල්පිරුණු ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 835.57 ක ප්‍රමාණයට අමතරව එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,491.37 ක ප්‍රමාණයක් අලුතින් රැස්කර ගැනීමට රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවට හැකියාව ලැබුණි. බාහිර සාධකයන්ගෙන් වන අවදානම අවම කරගැනීමට 2015 වසර තුළදී භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හා භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා විදේශ ආයෝජන උපක්‍රමිකව ප්‍රශස්ථ මට්ටමකට අඩු කිරීම සංවර්ධන බැඳුම්කර සඳහා ආයෝජකයන්ගේ මෙම කැමැත්ත ඉහළ යෑම සඳහා හේතු විය. තවද, රජයේ ණය ගැනීමේ වැඩසටහනට මූල්‍යනය කිරීමට අවශ්‍ය රුපියල්වලින් නාමනය වූ සුරැකුම්පත්වල අවශ්‍යතාවය ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවලින් වූ ගලාප්ම් තුළින් පියවීම නිසා තවදුරටත් දේශීය වෙළඳපොළේ පොලී අනුපාතිකය මත ඇති විය හැකි පීඩනය අවම මට්ටමක පවත්වාගෙන යෑමට ද හැකියාව ලැබුණි.

2015 වසර තුළ දී සමස්ත දේශීය රාජ්‍ය ණය කළඹේ සාමාන්‍ය කල්පිරීම් කාලය තවදුරටත් වැඩි වූ අතර පසුගිය වසරේ වාර්තා වූ වර්ෂ 5.75 සමඟ සසඳන විට 2015 වසරේ දෙසැම්බර් අවසානයට එය වර්ෂ 6.28 ක් ලෙස වාර්තා විය. 2014 දෙසැම්බර් අවසානයේ වසර 6.98 ක් වූ නොපියවූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර කළඹේ සාමාන්‍ය කල්පිරීමේ කාලය 2015 දෙසැම්බර් අවසානය

8.17 සංඛ්‍යා සටහන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ බැඳුම්කරවල ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ හිකුත් සහ බර හැඳූ සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතික

වර්ෂය	නිකුත් කළ වටිනාකම (රු. බිලියන)		
	වෙන්දේසිගත	සෘජු නිකුත්	මුළු වටිනාකම
2013	201	816	1,017
2014	28	833	861
2015	712	158	870

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වර්ෂය	පරිණත කාලය			සමස්ත සාමාන්‍යය
	දින 91	දින 182	දින 364	
	2011	7.28	7.21	
2012	10.72	12.29	12.14	11.81
2013	7.54	7.85	8.29	8.20
2014	6.58	6.57	6.73	6.68
2015	6.32	6.5	6.6	6.46

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

වන විට වසර 7.36 ක් දක්වා ඉහළ යන ලදී. 2015 වසර තුළ දී දිගුකාලීන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සැලකිය යුතු ප්‍රමාණවලින් නිකුත් කිරීම භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර කළඹෙහි මෙම සාමාන්‍ය කල්පිරීම් කාලය වැඩි වීම කෙරෙහි හේතු විය.

සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ

ශ්‍රී ලංකාවේ සාංගමික ණය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළෙහි වැදගත් සහ අත්‍යවශ්‍ය කාර්යභාරයක් ඉටු කරන ණයකර වෙළඳපොළ 2014 වසරට වඩා 2015 වසරේ දී සාපේක්ෂව ඉහළ ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. බැංකුවල සහාය ඇතිව 2015 වසර තුළ දී නිකුත් කළ වාණිජ පත්‍රවල සමස්ත වටිනාකම රුපියල් බිලියන 7.9 ක් වූ අතර, එය 2014 වසරේ දී නිකුත් කළ වාණිජ පත්‍රවල වටිනාකම වූ රුපියල් බිලියන 8.2 කට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 0.3 ක අඩුවීමක් වාර්තා කරන ලදී. 2015 වසර තුළ දී වාණිජ පත්‍රවලට අදාළ පොලී අනුපාතික සියයට 7.0 ත් 12.0 ත් අතර පරාසයක විචලනය වූ අතර එය 2014 වසරට සාපේක්ෂව එතරම් විචලනාවයක් පෙන්නුම් නොකරන ලදී. මාස 3 ක්

අයිතමය	රජයේ සුරැකුම්පත්වල එලඳු අනුපාතික			
	ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ		වාර්ෂික ප්‍රතිශතය ද්විතියික වෙළඳපොළ	
	2014	2015	2014	2015
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්				
දින 91	5.74-7.42	5.74 - 7.10	5.47-7.52	5.72 - 7.00
දින 182	5.83-7.53	5.86 - 7.31	5.64-7.83	5.85 - 7.12
දින 364	5.89-7.95	6.00 - 7.37	5.82-8.27	6.03 - 7.30
භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර				
වසර 2	6.15-8.70	6.70 - 8.14	5.97-8.86	5.95 - 7.75
වසර 3	6.20-8.80	7.18 - 8.70	6.45-9.05	6.93 - 9.02
වසර 4	6.40-9.06	8.15 - 9.50	6.50-9.54	7.13 - 9.42
වසර 5	6.48-9.29	8.11 - 9.79	7.09-10.29	7.24 - 9.63
වසර 6	6.64-9.42	8.87 - 9.90	7.41-10.37	7.45 - 9.85
වසර 10	7.78-10.15	7.88 - 10.94	7.79-10.89	7.93 - 10.43
වසර 15	8.50-10.91	9.67 - 10.96	8.28-11.60	7.65 - 10.71
වසර 30	8.85-11.80	11.73	9.27 - 11.24	9.27 - 11.60

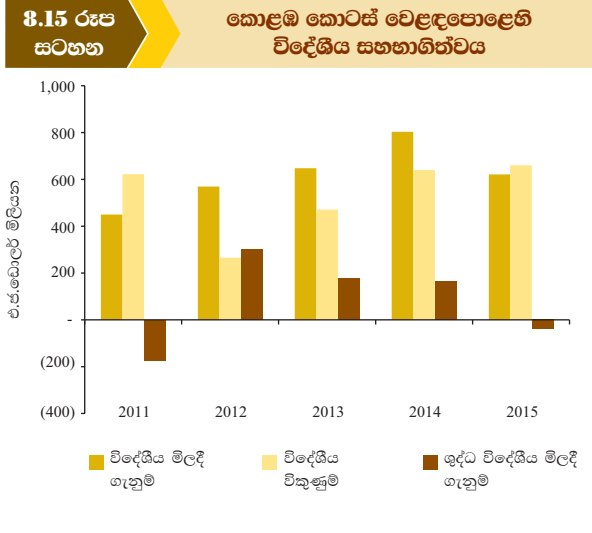
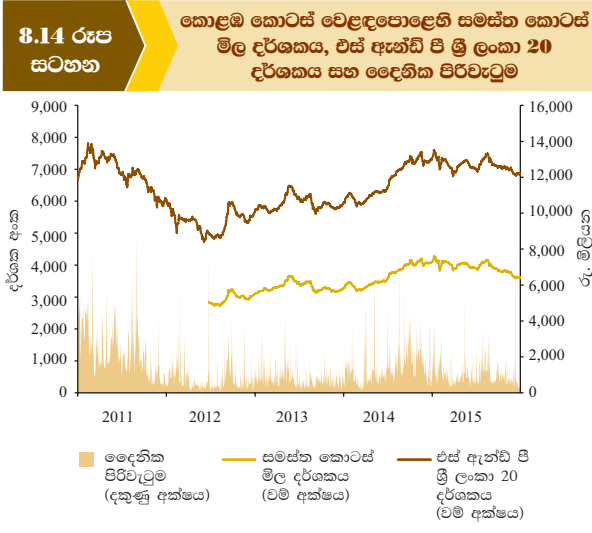
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

හෝ ඊට අඩු කල්පිරීම් කාලයක් සහිත වාණිජ පත්‍රවල ආයතනවය සමස්ත නව නිකුත්වලින් සියයට 65.5 ක් වූ අතර, මාස 6 ක සහ මාස 12 ක කල්පිරීමේ කාලයක් සහිත වාණිජ පත්‍රවල ප්‍රතිශතය පිළිවෙලින් සියයට 19.4 ක් සහ සියයට 15.1 ක් විය. 2015 වසර අවසානයට නොපියවූ සමස්ත වාණිජ පත්‍රවල වටිනාකම රුපියල් බිලියන 4.5 ක් වූ අතර, 2014 වසර අවසානයට එම වටිනාකම රුපියල් බිලියන 3.5 ක් විය.

ලැයිස්තුගත ණය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ 2015 වසරේ දී රුපියල් බිලියන 83.4 ක වාර්තාගත අරමුදල් රැස්කිරීමක් සිදු කළ අතර එය 2014 වසරේ දී වාර්තා කරන ලද රුපියල් බිලියන 54.2 ට වඩා සියයට 53.9 ක ඉහළ අගයකි. කොළඹ කොටස් හුවමාරුවට අනුව 2015 වසරේ දී ණයකර නිකුත් 25 ක් මගින් මෙම කාර්යසාධනය ළඟා කරගත් අතර එය 2014 වසරේ දී නිකුත් කළ ණයකර නිකුත් 20 ට සහ 2015 වසරේ දී මූල්‍ය අංශයෙන් සිදු කළ ණයකර නිකුත්වට සාපේක්ෂව වාර්තා කළ ඉහළම ලැයිස්තුගත සාංගමික ණයකර නිකුත් ප්‍රමාණය විය. ආයෝජකයන් විසින් සාංගමික ණයකර නිකුතුවෙන් ලබන පොලී ආදායම 2015 අයවැයෙන් යෝජනා කරන ලද ආකාරයට ආදායම් බදුවලින් නිදහස් කරනු ලැබූ අතර එම නිසා එකී වාසි සහගත තත්ත්වය යටතේ වැඩියෙන් ණයකර නිකුත් කිරීමට සමාගම් පෙළඹෙන ලදී. කෙසේ වුවද, මෙම ප්‍රතිලාභය 2016 අයවැය තුළින් ද තවදුරටත් දීර්ඝ කරන ලදී. 2015 වසරේ දී ලැයිස්තුගත සමාගම්වල ණයවලින් ඉහළම අගය වූ රුපියල් බිලියන 9 ක් ජාතික සංවර්ධන බැංකුවෙන් නිකුත් කළ අතර, ලංකා බැංකුව විසින් රුපියල් බිලියන 8 ක් ද, සම්පත් බැංකුව විසින් රුපියල් බිලියන 7 ක් සහ පීපල්ස් ශ්‍රී සිං සමාගම රුපියල් බිලියන 6 ක් ද නිකුත් කරන ලදී.

කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ

මිල දර්ශකවල උච්චාවචනයන් හේතුවෙන් 2015 වසරේ දී කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි මන්දගාමී කාර්යසාධනයක් වාර්තා කරන ලදී. 2015 වසර අවසානයට සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය, දර්ශකාංක 6,894 දක්වා සියයට 5.5 කින් ද, එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය දර්ශකාංක 3,626 දක්වා සියයට 11.3 ක් ද පහත වැටුණු අතර මෙයට සාපේක්ෂව 2014 වසර අවසානයට පිළිවෙලින් 7,299 ක් සහ 4,089 ක් විය. ප්‍රමාදිත ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ මෙන්ම දේශපාලනික වෙනස්වීම්, පොලී අනුපාතික ඉහළ යෑම, විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය වීම හේතුවෙන් ආයෝජකයින්ගේ අවිනිශ්චිතතාවය ඉහළ යෑම සහ නැගී එන වෙළඳපොළ ආර්ථික තුළ වූ විදේශීය

ආයෝජන ආපසු ගලා යෑමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2015 වසර තුළ දී කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළෙන් ද සැලකිය යුතු විදේශ විනිමය ගලායෑමක් සිදු වී ඇත. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බැංකු, මූල්‍ය සහ රක්ෂණ, විවිධාංගීකරණ, හෝල්ල් සහ ගමනාගමන සහ සන්නිවේදන යනාදියේ මිල දර්ශක වසර තුළ දී පිළිවෙළින් සියයට 5.3, සියයට 12.2, සියයට 5.1 හා සියයට 13.3 කින් පහළ ගියේය.

කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි ප්‍රාග්ධනීකරණය 2015 වසරේ දී පහළ යන ලදී. වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය 2015 වසර අවසානය වන විට රුපියල් ට්‍රිලියන 2.9 ක් දක්වා සියයට 5.4 කින් පහත වැටුණු අතර එය දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 26.3 ක් වූ අතර, 2014 වසරේ දී කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනය දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 29.7 ක් විය. වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයට අදාළව විශාලතම අංශ තුන වන බැංකු, මූල්‍ය හා රක්ෂණ, පාන වර්ග, ආහාර හා දුම්කොළ සහ විවිධාංගීකරණ යන අංශවල ප්‍රාග්ධනීකරණය 2015 අග පැවති සමස්ත වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස පිළිවෙළින් සියයට 23.8 ක්, සියයට 19.2 ක් සහ සියයට 17.9 ක් විය. මේ අතර, කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි ලියාපදිංචි විශාලතම සමාගම් දහයේ වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය සියයට 36.1 ක් වූ අතර එය 2014 වසරේ දී සියයට 38.0 ක් විය.

8.20 සංඛ්‍යා සටහන

කොටස් වෙළඳපොළෙහි ක්‍රියාකාරිත්වය

	2014	2015
සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය (1985=100) (අ)	7,299.0	6,894.5
වාර්ෂික වෙනස (%)	23.4	5.5
එස් ඇන්ඩ් පී ශ්‍රී ලංකා 20 දර්ශකය (17.12.2004=1000) (අ)	4,089.1	3,625.7
වාර්ෂික වෙනස (%)	25.3	11.3
වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය (රු. බිලියන) (අ)	3,104.8	2,937.9
ද.ජා.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස (%)	29.7	26.3
වෙළඳපොළ මිල ඉපැයීම් අනුපාතිකය (අ)	19.7	18.0
වෙළඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය හා පිරිවැටුම අතර අනුපාතය (%)	12.3	8.6
දෛනික සාමාන්‍ය පිරිවැටුම (රු. මිලියන)	1,415.0	1,059.6
වෙළඳාම් කළ කොටස් වටිනාකම (රු. බිලියන)	341.0	253.3
වෙළඳාම් කළ කොටස් ගණන (මිලියන)	16,722	9,414.7
ලැයිස්තුගත කළ සමාගම් ගණන	294	294
කොටස් හඳුන්වාදීම් (ආ)	5	2
ආරම්භක මහජන අර්පණයන්/විකිණීම සඳහා වන අර්පණයන් සංඛ්‍යාව (ආ)	5	27
හිමිකම් නිකුත් ගණන	13	14
හිමිකම් නිකුත්ගෙන් සහ මූලික මහජන නිකුත්ගෙන් රැස්කරගත් අරමුදල් ප්‍රමාණය (රු. බිලියන)	14.4	100.2

(අ) වසර අවසානයට මූලය: කොළඹ කොටස් හුවමාරුව (ආ) සමාගම් ලැයිස්තුගත කිරීමෙහි ක්‍රම 3 ක් ඇත. මහජන නිකුතුවක් අවශ්‍ය නොවන හඳුන්වා දීමක්, දැනටමත් තිබෙන කොටස් නිකුත් කිරීම සඳහා මහජනයාට කරන අර්පණයක් සහ මහජනයාට දායකවීම සඳහා නව කොටස් නිකුත් කිරීමක් වශයෙනි.

කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි දෛනික සාමාන්‍ය පිරිවැටුම වසර තුළ දී මධ්‍යස්ත ක්‍රියාකාරිත්වයක් පිළිබිඹු කෙරෙමින් 2014 වසරේ පැවති රුපියල් මිලියන 1,415 සිට 2015 වසරේ දී රුපියල් මිලියන 1,060 ක් දක්වා සියයට 25.1 කින් පහත වැටුණි. සමස්ත පිරිවැටුමෙන් සියයට 28.1 ක් විදේශීය ආයෝජකයන්ගෙන් නියෝජනය වූ අතර, ඉතිරිය දේශීය ආයෝජකයන් විය. වෙළඳපොළෙහි ශුද්ධ ගලා යෑමක් වාර්තා කරමින් සමුච්චිත විදේශීය මිලදී ගැනුම් රුපියල් බිලියන 85 ක් වූ අතර වසර තුළ දී සිදු වූ සමුච්චිත විදේශීය විකුණුම් රුපියල් බිලියන 90 ක් විය. කෙසේ වුවද, වසර තුළ දී, ප්‍රාථමික වෙළඳපොළ ක්‍රියාකාරීව පැවතුණු අතර කොටස් හා ණයකර නිකුත් ගමන් මූලික මහජන නිකුතු 27 ක්, හිමිකම් නිකුතු 14 ක් සහ

මහජන ස්ථාපනයන් 2 ක් මගින් 2015 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 100 කට වඩා වැඩි අරමුදල් ප්‍රමාණයක් රැස්කර ගන්නා ලදී.

ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව 2015 වසර තුළ දී ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ සංවර්ධන මූලික සැලැස්ම සකස් කරන ලදී. උපායමාර්ගික ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශයන් සැපයීම සඳහා සුරැකුම්පත් අංශය, ශ්‍රී ලංකා සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාව සහ කොළඹ කොටස් හුවමාරුවෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත ප්‍රධාන පාර්ශ්වකරුවන් පිරිසකගේ උපදේශකත්වයෙන් මෙම මූලික සැලැස්ම සකස් කරන ලදී. ඉහත කී සංවර්ධන සැලැස්ම යටතේ ආවරණය කරන ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර ලෙස සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභා පනතේ සංශෝධනයන්, අවදානම් කළමනාකරණ පද්ධතියක් සංස්ථාපනය, සාංගමික බැඳුම්කර වෙළඳපොළ, නව නිෂ්පාදන සහ ඒකක භාර අංශයේ වර්ධනයන්; ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ කෙරෙහි මහජන දැනුම සහ දැනුම්වත්භාවය වැඩිදියුණු කිරීම, නව ලැයිස්තුගත කිරීම් ඉහල දැමීම; පොදු සහ පෞද්ගලික දෙඅංශයෙහිම නව අරමුදල් පිහිටුවීම; නැරඹිකරුවන්ගේ පසුමෙහෙයුම් කාර්යාලය ගෙවීමට එරෙහිව පැවරීමේ සහ මධ්‍ය හුවමාරු ගෙවීම් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයන් ආදිය ඇතුළත් වේ. තවද, කොළඹ කොටස් හුවමාරුව විසින් ලැයිස්තුගත සමාගම් වර්ගීකරණය සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ තිරසාර කොටස් හුවමාරු සමග ඒකාබද්ධව, එක්සත් ජාතීන්, එක්සත් ජාතීන්ගේ අනුබද්ධ සංවිධාන, කොටස් හුවමාරු, ආයෝජන සමාගම්, නියාමකයන් සහ ලෝකයේ රාජ්‍යයන් අතර සහයෝගීතාවයෙන් ගෝලීය සමාගම් වර්ගීකරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුගත වෙමින් සිය මෙහෙයුම් කටයුතු ගෝලීයව පිළිගත් මට්ටමක් දක්වා වැඩිදියුණු කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී.

8.5 සංවර්ධන මූල්‍යකරණ සහ මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා

2015 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තුළින් ආර්ථික වර්ධනය සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වඩාත් පුළුල් කිරීමේ අරමුණින් මූල්‍ය ප්‍රවේශය ප්‍රවර්ධනය කිරීම ඉලක්ක කරගත් ක්‍රියාකාරකම්වල අඛණ්ඩව නිරත විය. මෙම අරමුණු සඵල කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ප්‍රතිමූල්‍ය යෝජනා ක්‍රම සහ පොලී සහනාධාර/ඇප සුරැකුම් යෝජනා ක්‍රම මගින් ණය සැපයීම සම්බන්ධීකරණය කිරීම සහ ආර්ථිකයේ උපායමාර්ගික අංශයන් සඳහා ණය පරිපූරක සේවාවන් සැපයීම සිදු කරනු ලැබීය. මෙම ක්‍රියාවලිය තුළින්, කෘෂිකාර්මික, පශු සම්පත්, ක්ෂුද්‍ර, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ

අංශයන්හි ව්‍යවසායකයන් හා පුද්ගලයින්ගේ ණය අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා ණය යෝජනා ක්‍රම 13 ක් සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන හරහා ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. 2015 වසර තුළ, මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම මගින් රුපියල් මිලියන 16,678.8 ක් ප්‍රතිලාභීන් 141,298 වෙත මුදාහැර ඇත. මේ අතුරින්, සියයට 67.9 ක් කෘෂිකාර්මික හා පශු සම්පත් අංශය වෙත ලබා දී ඇති අතර කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායයන්ට හා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය අංශයන් වෙත පිළිවෙළින් සියයට 19.3 ක් හා සියයට 12.8 ක ප්‍රමාණයක් ණය ලෙස ප්‍රදානය කර ඇත. ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් සලකා බලන විට රටේ මූල්‍ය ප්‍රවේශය හා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය තවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ණය යෝජනා ක්‍රමවල කොන්දේසි හා නියමයන් ලිහිල් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. මෙම ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රධාන වශයෙන්ම, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ණය යෝජනා ක්‍රමවල පොලී අනුපාත අඩු කිරීම, ව්‍යාපෘති වාර්තා සැපයිය යුතු ණය මුදල්වල සීමාව ඉහළ නැංවීම සහ ණය සඳහා ලබා දෙන සහන කාලය වැඩි කිරීම ආදිය අරමුණු කර ගනිමින් සිදු කරනු ලැබිණි.

පසුගිය වර්ෂයේ මෙන්ම කෘෂිකාර්මික හා පශු සම්පත් අංශය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සපයන ලද සහනදායී ණය පහසුකම්වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් ලබමින් ප්‍රමුඛස්ථානයට පත් විය. මෙම ණය පහසුකම්, නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය, වාණිජ මට්ටමේ කිරි නිෂ්පාදන සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය, තේ සංවර්ධන වැඩසටහන සහ තේ කර්මාන්තශාලා සඳහා කාරක ප්‍රාග්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය හරහා සපයන ලදී. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ, රුපියල් මිලියන 11,319.9 ක ණය මුදලක් ගොවි ව්‍යවසායකයන් 92,081 ක් වෙත මුදාහැර ඇත. කෘෂිකාර්මික අංශය සඳහා සහනදායී ණය ලබා දෙන ප්‍රමුඛතම ණය යෝජනා ක්‍රමය වන නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ගොවීන් 90,533 දෙනෙකු වෙත කෙටි කාලීන බෝග වර්ග 32 ක නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය කාරක ප්‍රාග්ධනය වෙනුවෙන් රුපියල් මිලියන 7,137.5 ක ණය ප්‍රමාණයක් ප්‍රදානය කර ඇත. කෘෂිකාර්මික අංශය සඳහා ලබා දෙන ණයවලින් සියයට 63.0 ක් මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලබා දී ඇත. අයහපත් කාලගුණික තත්ත්වය හේතුවෙන් පෙර වසරවල දී ණය සඳහා වූ අඩු ඉල්ලුම් ප්‍රවණතාවය හා සසඳා බලන කල, 2014 වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2015 වසරේ දී නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ මුදාහරින ලද මුළු ණය ප්‍රමාණය ඉහළ ගොස් ඇත. මෙම මුළු මුදාහැරීම්වලින් සියයට 19.1 ක් වූ වැඩිම ණය ප්‍රමාණය

8

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථායීතාව

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය වෙත ප්‍රදානය කරනු ලැබ ඇති අතර, අනෙකුත් දිස්ත්‍රික්ක අතර පොළොන්නරුව (සියයට 12.4 ක්), හම්බන්තොට (සියයට 9.6 ක්), බදුල්ල (සියයට 8.7 ක්), මාතලේ (සියයට 7.9 ක්) වෙත පිළිවෙළින් ණය ලබා දී ඇත. බෝග වර්ග අතරින්, සියයට 66.0 ක් වූ වැඩිම ණය ප්‍රමාණය වී වගාව සඳහා ප්‍රදානය කර ඇත. එමෙන්ම ගොවි ව්‍යවසායකයන් මුහුණදෙන ඇප සුරැකුම් සම්බන්ධ ගැටලුවට පිළියමක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නව සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ගුදම් කුචිතාන්සි මූල්‍යනය යෝජනා ක්‍රමය හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම යෝජනා ක්‍රමය යටතේ රජයේ ගබඩා මගින් නිකුත් කරනු ලබන ගබඩා ලදුපත් ඇප වශයෙන් ලබාගෙන, ලියාපදිංචි මූල්‍ය ආයතනවලින් සුළු ගොවීන් සඳහා කෙටිකාලීන ණය ලබා ගැනීම සඳහා අවස්ථාව ලබා දීම අපේක්ෂා කෙරිණි.

2015 වසරේ දී ද වාණිජ පදනම මත කිරි නිෂ්පාදන සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ දෙන ලද ණය මුදල්හි වැඩිවීමක් දක්නට ලැබිණි. කිරිවලින් ස්වයංපෝෂිතභාවය කරා ළඟා වීමේ වැදගත්කම සලකා බලමින්, යැපුම් මට්ටම අහිඛවා ගිය ඉහළ ශක්‍යතාවයකින් යුතු වාණිජ මට්ටමේ කිරි නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා පහසුකම් සැපයීම අරමුණු කරගෙන මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය දිවයින පුරා ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය. 2015 වසරේ දී, මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ, කිරි ගොවිපල සංවර්ධනය, කිරි සැකසුම, ප්‍රවාහනය, ගබඩා කිරීම හා අලෙවිකරණය යන කිරි ආශ්‍රිත කටයුතු සඳහා රුපියල් මිලියන 1,229.8 ක ණය ප්‍රමාණයක් කිරි ගොවීන් සහ ව්‍යවසායකයින් 1,424 දෙනෙකු හට සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන හරහා මුදාහැර ඇත. මෙම ණය මුදාහැරීම මගින්, වැඩිම ණය ප්‍රමාණය වන සියයට 21.9 ක් කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය සඳහා මුදාහැර ඇති අතර පුත්තලම, අනුරාධපුරය සහ හම්බන්තොට යන දිස්ත්‍රික්ක පිළිවෙළින් ඊළඟ වැඩිම ප්‍රතිශතයන්ට හිමිකම් පානු ලැබීය. ආදායම් උත්පාදනය සඳහා මාස 6 කට වඩා වැඩි කාලයක් ගතවන හෙයින්, 2016 ජනවාරි මස සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි වාණිජ පදනම මත කිරි නිෂ්පාදන සංවර්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ලබා දෙන ණය සඳහා වූ සහන කාලය මාස 6 සිට මාස 12 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් 2015 අගෝස්තු මාසයේ දී අලුතින් හඳුන්වා දෙන ලද තේ කර්මාන්තශාලා සඳහා කාරක ප්‍රාග්ධන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ පොලී සහනාධාරය ලබා දීමට අදාළ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් සිදු කරනු ලැබීය. ලියාපදිංචි තේ කර්මාන්තශාලා

හිමියන් විසින් මුහුණ දෙනු ලබන කාරක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා ගැටලුවට පිළියමක් ලෙස මෙම පොලී සහනාධාර ණය යෝජනා ක්‍රම ආරම්භ කරන ලදී. ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් සපයනු ලබන අරමුදල් මගින් අවුරුදු 2ක කාලයක් සඳහා සියයට 2ක පොලී සහනාධාරයක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන සඳහා ලබා දෙනු ලබයි. 2015 වසර අවසානය වන විට මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ රුපියල් මිලියන 2,943.8 ක ණය ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිලාභීන් 79 දෙනෙකු අතර මුදාහරින ලදී.

වැඩි විභවතාවයකින් යුත් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශය සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීමට 2015 වසර තුළ දී ප්‍රමුඛතාවය ලබා දෙන ලදී. සමස්ත ආර්ථික වර්ධනය, රැකියා උත්පාදනය, අසමතුලිතතාවය සහ දරිද්‍රතාවය අවම කිරීම සහ ව්‍යවසායකයන් දිරිගැන්වීමේලා කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශයෙහි ඇති උපායමාර්ගික වැදගත්කම සලකා බලා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මෙම අංශය සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීමෙහි තවදුරටත් නිරත විය. මීට අදාළව, සෞභාග්‍යා ණය යෝජනා ක්‍රමය, ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධන ආරම්භක ණය යෝජනා ක්‍රමය, කුඩා පරිමාණ වතු ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන, විශ්ලි කලාපීය ජීවනෝපායයන් සඳහා සහාය වීමේ හා හවුල් වීමේ වැඩසටහන සහ “පිබිඳෙන උතුර” ණය යෝජනා ක්‍රමය අදියර II යනාදී වශයෙන් ණය යෝජනා ක්‍රම 5 ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ රුපියල් මිලියන 3,219.3 ක ණය ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිලාභීන් 14,832 දෙනෙකු අතර මුදාහරින ලදී. මෙයින්, 2015 වසර තුළ දී කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශය සඳහා ණය ලබා දෙන ප්‍රමුඛතම ණය යෝජනා ක්‍රමය වන “සෞභාග්‍යා” ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ රුපියල් මිලියන 2,889.6 ක ණය ප්‍රමාණයක් නිෂ්පාදන සහ සේවා කටයුතුවල නිරත ව්‍යවසායකයන් 12,317 දෙනෙකු අතර මුදාහැර ඇත. එමගින් පමණක් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශය වෙත ලබා දෙන ලද සමස්ත ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 90 ක ප්‍රතිශතයක් නියෝජනය කෙරිණි. “සෞභාග්‍යා” ණය යෝජනා ක්‍රමයට අදාළ මෙහෙයුම් උපදෙස්වල අඩංගු නියමයන් හා කොන්දේසි ලිහිල් කිරීමේ අරමුණින් ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් ද ගනු ලැබීය. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීම සඳහා සපුරාලිය යුතු මූලික අවශ්‍යතාවයක් වූ අවම සේවක සංඛ්‍යාව පිළිබඳ කොන්දේසිය ඉවත් කිරීම, බහු වාර්ෂික බෝග වගාව සඳහා ලබා දෙන ලද ණය සඳහා සහන කාලය මාස 6 සිට මාස 12 දක්වා දීර්ඝ

විශේෂ සටහන 13 ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් පිළිබඳ සමීක්ෂණයේ ප්‍රධාන නිරීක්ෂණයන්

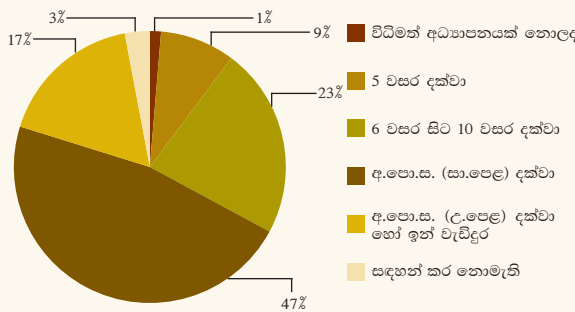
ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනයන් සහ ශ්‍රී ලාංකික ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවාවන් ලබාගන්නන්ගේ මූල්‍ය සාක්ෂරතාව හා මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම යන මූලික අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් පවත්වනු ලැබීය. පළාත් අටක් ආවරණය වන පරිදි අම්පාර, අනුරාධපුරය, බදුල්ල, ගම්පහ, හම්බන්තොට, යාපනය, කළුතර, නුවර, කුරුණෑගල, මන්නාරම, මාතලේ, මාතර, මොණරාගල, පොළොන්නරුව සහ ත්‍රිකුණාමලය යන දිස්ත්‍රික්ක 15 අතුරින් ලංකා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය නියුක්තිකයන්ගේ සංගමයේ ලියාපදිංචි වූ ආයතන සහ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවලින් තෝරාගත් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ප්‍රතිලාභීන් 1,588 ක් ගෙන් යුතු නියැදියක් මෙම සමීක්ෂණය සඳහා යොදාගන්නා ලදී.

සමීක්ෂණයේ නිරීක්ෂණයන්

1.1 ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් ලාභීන්ගේ මූලික තොරතුරු

මුළු නියැදියෙන් සියයට 96 ක් කාන්තාවන් වූ අතර බහුතරය අවුරුදු 31 සිට 40 දක්වා වයස් කාණ්ඩයට අයත් විය. මොවුන්ගේ අධ්‍යාපන මට්ටම සතුවදාසක තත්ත්වයක තිබූ අතර සියයට 64 ක් ප්‍රතිලාභීන් අධ්‍යාපන පොදු සහතික පත්‍ර (සා.පෙළ) හෝ ඉන් ඉහළ අධ්‍යාපන තත්ත්වයක් ලබා තිබුණි. විධිමත් අධ්‍යාපනයක් නොලැබූ ප්‍රතිලාභීන් සිටියේ සියයට එකක් වැනි සුළු ප්‍රතිශතයක් පමණි. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ප්‍රතිලාභීන් විසින් ලබාගත් මුළු ණය සංඛ්‍යාව 4,274 ක් වූ අතර ඒ අනුව එක් පුද්ගලයෙකු විසින් ලබාගත් සාමාන්‍ය ණය ප්‍රමාණය ආසන්න වශයෙන් තුනක් විය.

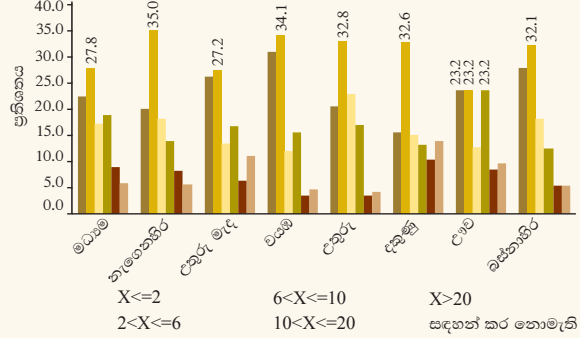
රූප සටහන වි.ස. 13.1 ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ප්‍රතිලාභීන්ගේ අධ්‍යාපන තත්ත්වය

මුළු නියැදියෙන් සියයට 84 ක ප්‍රතිලාභීන් පිරිසක් කෘෂිකාර්මික, කාර්මික හා සේවා යන අංශවලට අදාළ

ව්‍යාපාර කටයුතුවල නියැලී තිබුණි. මෙම ව්‍යාපාර කටයුතු පළාත් අනුව සැලකීමේ දී කෘෂිකාර්මික අංශයට අදාළ ව්‍යාපාර වැඩිම ප්‍රතිශතය උතුරු පළාතින් වාර්තා වූ අතර, කාර්මික හා සේවා අංශවලට අදාළ වැඩිම ව්‍යාපාර ප්‍රතිශතය බස්නාහිර පළාතින් වාර්තා විය. මෙම ව්‍යාපාර වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් අවුරුදු 2 න් 6 න් අතර කාලයක් පවත්වා ගෙන යනු ලැබ තිබුණි. මෙම ප්‍රවණතාවය උච්ච පළාත හැර ඉතිරි සියලුම පළාත්වලින් පිළිබිඹු වූ අතර, උච්ච පළාතේ අවුරුදු 2 ට අඩු, අවුරුදු 2 සිට 6 දක්වා සහ අවුරුදු 10 සිට 20 දක්වා යන කාලයන් තුළ පවත්වාගෙන ගිය ව්‍යාපාර සමාන ප්‍රතිශතයන්ගෙන් වාර්තා වීම දිගුකාලයක් එකම තත්ත්වයේ පවත්නා ව්‍යාපාර එම පළාතේ පවතින බව පෙන්නුම් කරන සාධකයක් විය හැකිය.

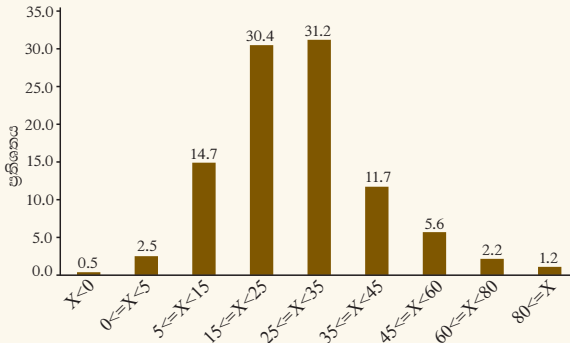
රූප සටහන වි.ස. 13.2 පළාත් අනුව ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන ගිය කාලපරාසය වසර වලින් (X)

1.2 ණය පිළිබඳ තොරතුරු

ප්‍රතිලාභීන් විසින් ලබාගත් 4,274 ක් වූ මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් බහුතරය (සියයට 44 ක්) රුපියල් 25,000 න් රුපියල් 50,000 න් අතර වටිනාකමින් යුතු ඒවා විය. මෙම ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 80 ක් ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා ද, සියයට 18 ක් පෞද්ගලික කටයුතු හා සියයට 2 ක් වෙනත් ණය පියවීම ද යන අවශ්‍යතාවයන් සඳහා ලබාගෙන තිබුණි. ප්‍රතිලාභීන් විසින් ලබාදුන් තොරතුරු පදනම් කරගෙන ගණනය කළ ණය පොලී අනුපාතිකයන් සැලකීමේ දී, ලබාගෙන තිබූ මුළු ණයවලින් අඩකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක පොලී අනුපාතය සියයට 15 න් 35 න් අතර පරාසයේ වූ අතර, එයින් සියයට 30 ක පොලී අනුපාතය සියයට 15 න් 25 න් අතර පරාසයේ ද තවත් සියයට 31 ක ණය සඳහා අදාළ පොලී අනුපාතය සියයට 25 න් 35 න් අතර ද පැවතිණි.

රූප සටහන වි.ස. 13.3 ගණනය කරන ලද පොලී අනුපාතික (X) ව්‍යාප්තිය

ණය ලබාගත් අවශ්‍යතාවය අනුව ණය පියවීම සඳහා යොදාගත් මූලාශ්‍රයන්ගේ කැපී පෙනෙන වෙනසක් පෙන්නුම් කළ අතර, ව්‍යාපාර ණයවලින් සියයට 58 ක් පියවීම සඳහා ව්‍යාපාර ආදායම භාවිතා කර ඇති අතර පෞද්ගලික කටයුතු සඳහා ලබාගත් ණයවලින් සියයට 42 ක් පියවීම සඳහා පවුලේ සාමාජිකයන්ගෙන් ලබාගත් අරමුදල් භාවිතා කර ඇත.

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන මගින් ලබාදුන් ණය වැඩි ප්‍රතිශතයක් අයකර ගැනීම සහිතව සිදුකර ඇති අතර අනෙකුත් සියලුම ආයතන ණය වාරික අයකර ගැනීම මාසිකව සිදුකර ඇත. ණය අයදුම්පත් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන හා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන මගින් අඩු කාලයක් ගෙන තිබූ අතර, ඔවුන්ගේ මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 70 ක් සති තුනකට වඩා අඩු කාලයක දී අනුමත කිරීමට සමත්ව තිබුණි. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු හා අනෙකුත් විධිමත් ආයතන¹ ණය අයදුම්පත් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට සති 3 කට වඩා දිගු කාලයක් ගෙන තිබුණි. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු හා අනෙකුත් විධිමත් ආයතනවලින් ලබා දී තිබූ වැඩි ණය ප්‍රමාණයක් සමග අනිවාර්ය ක්ෂුද්‍ර ඉතිරි කිරීමේ ගිණුමක් ලබා දී ඇති අතර ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන හා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන ඔවුන්ගේ ණය සඳහා අනිවාර්ය ක්ෂුද්‍ර රක්ෂණ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දී ඇත.

1.3 මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය

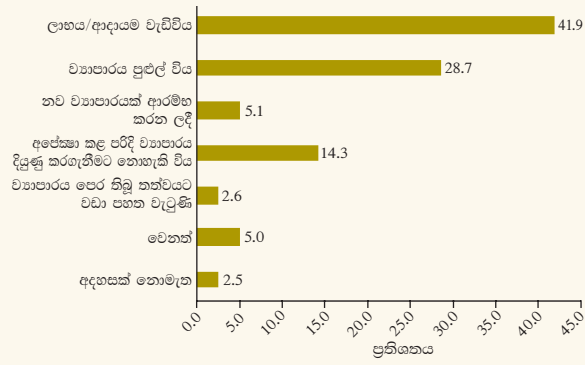
මෙම සමීක්ෂණයේ දී ප්‍රතිලාභීන් සතු මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය මැනීම සඳහා, ණය තොරතුරු පිළිබඳ ඔවුන්ගේ දැනුවත් භාවය, බැංකු² හා අනෙකුත්

1 සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු, සමාදායී බැංකුව, සභා සමිති යනාදිය
2 බැංකු යන්නෙන් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු අදහස් කෙරේ

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන මගින් ලබාදුන් පහසුකම් හා ඒ ආධාරයෙන් ප්‍රතිලාභ ලබාගත් ආකාරය යන කාරණා පිළිබඳ ප්‍රතිලාභීන්ගේ දැනුවත්කම විමසා බලන ලදී. සමීක්ෂණය සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වූවන් විසින් ලබාගත් මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 48 ක ණය ප්‍රමාණයක් සඳහා පමණක් අදාළ පොලී අනුපාතික සඳහන් කිරීමට මොවුන්ට හැකි විය. කෙසේ වෙතත්, මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 95 ක වාරික පිළිබඳව තොරතුරු පැවසීමට හෝ මෙම තොරතුරු ඇතුළත් ණය පොත් ඉදිරිපත්කිරීමට ප්‍රතිලාභීන් සමත් විය. බැංකු මගින් ණය ඉල්ලුම් නොකිරීම සඳහා බලපෑ හේතු විශ්ලේෂණය කිරීමේ දී, ප්‍රතිලාභීන්ගෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රතිශතයක් (සියයට 7 ක්) බැංකු මගින් ලබාදෙන පහසුකම් පිළිබඳ නොදැනුවත්කම ඒ සඳහා හේතු වූ බව සඳහන් කර තිබූ අතර ඒ හා සමාන ප්‍රතිශතයක් එවැනි ආයතනයක් ආසන්නයේ නොමැතිකම මේ සඳහා හේතුවක් වශයෙන් දක්වා ඇත.

ප්‍රතිචාර දැක්වූවන් ලබාගෙන ඇති මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 80 ක් ව්‍යාපාරික කටයුතු සඳහා ලබාගෙන ඇති අතර, එසේ ලබාගත් ව්‍යාපාරික ණයවලින් සියයට 38 ක මුළු ණය මුදලම ණය ලබාගත් කාරණය සඳහා යෙදවූ බව සඳහන් කර තිබුණි. කෙසේ වුවත් ව්‍යාපාරික ණයවලින් සියයට 16 ක ප්‍රතිලාභීන් එම ණය මුදල යෙදවූ ආකාරය පිළිබඳ අදහසක් නොමැති බව සඳහන් කර තිබුණි. මෙම ණය ලබාගැනීමෙන් අත්පත් කරගත් ප්‍රතිලාභයන් පිළිබඳ සැලකීමේ දී ව්‍යාපාර ණයලාභීන් ගෙන් සියයට 42 ක් ණය ලබාගැනීම මගින් තම ආදායම වැඩිදියුණු කරගැනීමට හැකි වූ බව සඳහන් කර තිබූ අතර තවත් සියයට 17 ක ප්‍රමාණයක් බලාපොරොත්තු වූ පරිදි ව්‍යාපාර දියුණු කරගැනීමට නොහැකි වූ බව හෝ ව්‍යාපාරය පෙර තිබූ තත්ත්වයටත් වඩා පහත වැටුණු බව සඳහන් කර ඇත.

රූප සටහන වි.ස. 13.4 ව්‍යාපාරික ණය ප්‍රතිලාභයන්

සමීක්ෂණයේ නිගමනයන්

සමීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵලවලට අනුව ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය බහුතර ප්‍රමාණයක් ලබා දී ඇත්තේ කාන්තාවන් සඳහාය. මෙම සමීක්ෂණයේ දී බැංකු ගිණුම් හිමි ප්‍රතිලාභීන්ගේ ප්‍රතිශතය හා එමගින් ගනුදෙනු කරන ලද වාර ගණන ඉහළ අගයන් පෙන්නුම් කළ අතර එමගින් ප්‍රතිලාභීන්ගේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සතුටුදායක මට්ටමක පවතින බවට නිගමනය කරන ලදී. මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය සැලකීමේ දී අඩකට වඩා වැඩි ප්‍රතිලාභීන් ප්‍රමාණයක් ණය පොලී අනුපාතික පිළිබඳ දැනුවත් වී සිටි අතර ප්‍රතිලාභීන්ගෙන් සියයට 95 ක් ණය වාරික හෝ ණය තොරතුරු සම්බන්ධ ලියකියවිලි ලබාදීමට සමත්විය. බහුතර ණය ප්‍රමාණයක් ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා ලබාගෙන ඇති අතර එමගින් තම ව්‍යාපාරවල ආදායම/ලාභය වැඩිකර ගැනීමට සමත් වූ ප්‍රතිලාභීන් මෙන්ම ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් ලැබුණ ද ව්‍යාපාරය කිසිසේත්ම දියුණු කර ගැනීමට නොහැකි වූ ප්‍රතිලාභීන් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් පිළිබඳ තොරතුරු ද මෙම සමීක්ෂණයෙන් වාර්තා විය. බැංකු හා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන මගින් ලබාදුන් ණය පිළිබඳ

විමසා බැලීමේ දී ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය වැඩි ප්‍රමාණයක් බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවලින් ලබා දී ඇති අතර ඉහළ වටිනාකමකින් යුතු ණය වැඩිප්‍රමාණයක් ලබාදී ඇත්තේ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු හා බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු මගිනි. එක් පුද්ගලයෙකු විසින් ලබාගෙන ඇති සාමාන්‍ය ණය සංඛ්‍යාව තුනක් වූ අතර මුළු ණයවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් රු.25,000 ත් රු.50,000 ත් අතර පරාසයක විය. බහුතරයක් ණය සඳහා අයකර ඇති පොලී අනුපාතය සියයට 25 ත් 35 ත් අතර පරාසයේ වූ අතර මෙම පොලී අනුපාතය ප්‍රධාන වශයෙන් අය කර ඇත්තේ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන හා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවලිනි. එමෙන්ම බැංකු ණය අඩු පොලී මට්ටමකට ලබාදීමේ ප්‍රවණතාවයක් ද දක්නට ලැබුණි. බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන හා අනෙකුත් ණය ලබාදෙන්නන් (පොලීකරුවන්, ඥාතීන් යනාදිය) මගින් ලබා දුන් ණය ඉතා අඩු කාලයක් තුළ දී ලබා දී තිබුණි. සමීක්ෂණයේ ප්‍රතිඵල අනුව බැංකු මගින් ණය ලබාගැනීම හෝ නොගැනීම සඳහා ඇප සම්බන්ධයෙන් ඇති ගැටලු සහ දිගු හා අසීරු අයදුම්පත් ක්‍රියාවලි යන කරුණු හේතු වී ඇත.

කිරීම සහ ව්‍යාපෘති වාර්තා සැපයීමේ අවශ්‍යතාවය රුපියල් 500,000 ණය මුදලේ සිට රුපියල් මිලියනය දක්වා වැඩි කිරීම එම ක්‍රියාමාර්ග අතර සිදු කළ මූලික වෙනස්කම් වේ. මෙම ක්‍රියාමාර්ගයන් මගින් “සෞභාග්‍යා” ණය යෝජනා ක්‍රමය ජනනාව අතර ප්‍රචලිත කිරීමට අදාළව සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන සහ ප්‍රතිලාභීන් මුහුණදෙමින් සිටි ගැටලුකාරී තත්ත්වයන්ට පිලියමක් ලැබෙනු ඇත. 2015 වසරේ දී “පිබිඳෙන උතුර” ණය යෝජනා ක්‍රමය අදියර II යටතේ රුපියල් මිලියන 203.6 ක ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිලාභීන් 1,721 ක් අතරේ මුදාහැර ඇත. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය අවුරුදු 6 කට වඩා වැඩි කාලයක් ඉතා සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් අනතුරුව 2015 නොවැම්බර් මස දී අවසන් කරනු ලැබූ අතර එය “සෞභාග්‍යා” ණය යෝජනා ක්‍රමය සමග ඒකාබද්ධ කරන ලදී. තවද, ස්වයං රැකියා ප්‍රවර්ධන ආරම්භක ණය යෝජනා ක්‍රමය, කුඩා පරිමාණ වතු ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන සහ වියලි කලාපීය ජීවනෝපායයන් සඳහා සහාය වීමේ හා හවුල් වීමේ වැඩසටහන යටතේ රුපියල් මිලියන 126.0 ක මුළු ණය ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිලාභීන් 794 ක් සඳහා ලබා දී ඇත. පවතින අඩු පොලී අනුපාතයන් සලකා බලමින් කුඩා පරිමාණ වතු ව්‍යවසාය සංවර්ධන වැඩසටහන යටතේ ලබා දෙන ලද ණය සඳහා වූ වාර්ෂික පොලී අනුපාතය සියයට 9.0 සිට සියයට 7.0 දක්වා පහත හෙලන ලදී.

දිළිඳුකම පිටුදැකීම සහ මූල්‍ය පහසුකම් ජනනාව අතරට ගෙන යෑම පුළුල් කිරීමේ අරමුණින් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රම 4 ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. දිළිඳුකම පිටු දැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රමය (චක්‍රීය අරමුදල) - අදියර II, දිළිඳුකම පිටු දැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රමය - (චක්‍රීය අරමුදල), දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රමය - අදියර II සහ සුළු ගොවීන් සහ ඉඩම් නොමැති අය සඳහා වන චක්‍රීය අරමුදල් ණය යෝජනා ක්‍රමය යන ණය යෝජනා ක්‍රම යටතේ වසර තුළ දී රුපියල් මිලියන 2,139.5 ක ණය ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිලාභීන් 34,385 ක් සඳහා මුදාහැර ඇත. මුළු ණය මුදාහැරීමවලින් කුඩා කර්මාන්ත සහ කෘෂි අංශය සඳහා සියයට 52.3 ක් මුදාහරිනු ලැබ ඇති අතර, පශු සම්පත් අංශයට සියයට 18.3 ක්, වෙළඳ සහ සේවා අංශයට සියයට 21.4 ක් සහ මත්ස්‍ය නිෂ්පාදන අංශයට සියයට 8.1 ක් ලෙස ණය ලබා දී ඇත. වෙළඳපොළ තුළ පවත්නා අඩු පොලී අනුපාතයන්හි වාසිය අවසන් ප්‍රතිලාභියා වෙත ලබා දීමේ අරමුණ ඇතිව, 2015 නොවැම්බර් මස දී දිළිඳුකම පිටුදැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය යෝජනා ක්‍රමය - අදියර II සහ දිළිඳුකම පිටු දැකීම සඳහා වන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍රීය අරමුදල් ණය යෝජනා ක්‍රමය - අදියර II යටතේ ලබා දෙනු ලබන උප ණය සඳහා වූ වාර්ෂික පොලී අනුපාතය සියයට 12.0 සිට සියයට 10.0 දක්වා පහත හෙලන ලදී.

2014 ජුනි 17 දින ආරම්භ කරන ලද උකස් ණය අත්තිකාරම් සඳහා වන ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය, මූල්‍යමය වශයෙන් හා දේශීය හා ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළේ රනුන් මිලෙහි හැසිරීම සැලකිල්ලට ගනිමින් 2015 වසර අවසානයේ දී අවසන් කරන ලදී. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය ආරම්භයේ සිට සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් උකස් අත්තිකාරම් ලෙස මුදාහැර ඇති මුළු මුදල වන රුපියල් මිලියන 29,248.1 ක් සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ඇප ආවරණ සලසා දෙනු ලැබිණි. 2015 වසර තුළ දී මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ රුපියල් මිලියන 17,758.9 ක උකස් අත්තිකාරම් ප්‍රමාණයක් ලබා දී ඇත.

කුසලතා සංවර්ධනය සහ හැකියාවන් වර්ධනය යන උපායමාර්ගික අරමුණුවලට අනුව, මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය/අන්තර්භාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වැඩිමුළු සහ වැඩසටහන් ගණනාවක් රට තුළ ක්‍රියාත්මක කෙරිණි. මෙම වැඩසටහන් මගින් මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය, ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය, පුහුණු කරන්නන් පුහුණු කිරීම සහ ව්‍යවසායකයන් සඳහා ව්‍යාපෘති ඇගයුම් වැඩිමුළු ආදිය ආවරණය කෙරිණි. ස්වඋපකාරක කණ්ඩායම් ඇති කිරීම සහ මූල්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳව ඔවුන් දැනුවත් කිරීම සඳහා ද ප්‍රමුඛතාවය ලබා දෙන ලදී. තවද, බැංකු කටයුතු සහ මූල්‍ය යන අංශයට අදාළ තොරතුරු, මහජනතාව වෙත මුද්‍රිත සහ විද්‍යුත් මාධ්‍ය ඔස්සේ ලබා දීමට ද කටයුතු කර ඇත.

8.6 මූල්‍ය යටිතල පහසුකම්

ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධති

මූල්‍ය පද්ධතියෙහි කාර්යක්ෂමතාව සහ ස්ථායීතාව වැඩිදියුණු කිරීම සහ රටෙහි ආර්ථික කටයුතු සඳහා පහසුකම් සැලසීම සඳහා මනා ක්‍රියාකාරීත්වයකින් යුත් ජාතික ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතියක් සහතික කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් තවදුරටත් කටයුතු කරන ලදී. රට තුළ පවතින එකම විශාල වටිනාකම් සහිත ජාතික ගෙවීම් පද්ධතිය වන තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙන් සහ ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය, සුළු පරිමාණ ගෙවීම් පද්ධතීන් සමඟ බාධාවකින් තොරව සුමට ලෙස ක්‍රියාත්මක වූ අතර එමගින් රටෙහි ගෙවීම් අවශ්‍යතා කාර්යක්ෂමව ඉටු කිරීම සිදු විය. ජාතික ගෙවීම් යටිතල පහසුකම්හි කාර්යක්ෂමතාව සහ සුරක්ෂිත බව වැඩි කිරීම සහ විද්‍යුත් ගෙවීම් ක්‍රමවේද ප්‍රවර්ධනය තුළින් වෙනස් වන සහ වර්ධනය වන ගෙවීම් අවශ්‍යතා සඳහා

පහසුකම් සැලසීම උදෙසා මහ බැංකුව, නියාමනය කරන්නා සහ පහසුකම් සලසන්නා ලෙස, තමන්ගේ කාර්යභාරය 2015 වසරේ දී තවදුරටත් ඉටු කරන ලදී. ඒ අනුව වර්ෂය තුළ දී මහ බැංකුව විසින් ගෙවීම් සහ පියවීම් ක්ෂේත්‍රයට අදාළව ප්‍රතිපත්තිමය පියවර කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් ගෙවීම් පද්ධතියක් වන ලංකාසෙට්ල් පද්ධතිය, සිය උපපද්ධතීන්, එනම් තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය සහ ලංකාසෙකපු පද්ධතිය හරහා පුද්ගලයින් සහ ආයතනවලට විශාල වටිනාකම් සහිත හා කාල සංවේදී ගෙවීම් සහ රජයේ නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු සිදු කිරීමට අවශ්‍ය කාර්යක්ෂම ගෙවීම් සහ පියවීම් යටිතල පහසුකමක් සැලසීම තවදුරටත් සිදු කරනු ලැබීය. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය මගින් අන්තර් බැංකු ඒකභණ මුදල් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු, රජයේ සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ ගනුදෙනු, විවට වෙළඳපොළ ගනුදෙනු, විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ ගනුදෙනු සහ පාරිභෝගික ගනුදෙනුවලට අදාළ රුපියල් ගෙවීම් පහසුකම් සැලසීමත් මෙන්ම ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් මෙහෙයවන චෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය, ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය සහ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයට අදාළ බහුපාර්ශ්වීය ශුද්ධ නිෂ්කාශන ශේෂයන්හි අවසාන පියවීමක් සිදු කෙරේ.

සලකා බලන වසර තුළ දී, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හරහා සිදු කළ ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම, මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදු කළ ගනුදෙනුවල වටිනාකමෙන් සියයට 88 ක් විය. පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේ දී, 2015 වසර තුළ දී තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සියයට 1.4 කින් වර්ධනය වී 322,234 ක් ලෙස ද, ගනුදෙනුවල මුළු වටිනාකම සැලකිය යුතු ලෙස සියයට 41.8 කින් වර්ධනය වී රුපියල් බිලියන 84,432 ක් ලෙස ද වාර්තා කරන ලදී. තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි ද්‍රවශීලතා අවදානම අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගයක් ලෙස මහ බැංකුව විසින් ද්‍රවශීලතා ගැටලුවලට මුහුණපාන තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සහභාගිත්ව ආයතන වෙත එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකම ලබා දීම තවදුරටත් සිදු කළ අතර, සලකා බලන කාලය තුළ දී, සහභාගිත්ව ආයතන විසින් භාවිතා කළ එක් දින ද්‍රවශීලතා පහසුකමෙහි දෛනික සාමාන්‍ය වටිනාකම රුපියල් බිලියන 23.3 ක් ලෙස වාර්තා විය.

2015 වසරේ දී මහජනතාව අතර විද්‍යුත් ගෙවීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් මහ බැංකුව විසින් විද්‍යුත් ගනුදෙනුවල දී ගනුදෙනුකරුවන් විසින් දරනු ලබන

8.21 සංඛ්‍යා සටහන **ගෙවීම් පද්ධති මගින් සිදු වූ ගනුදෙනු**

ගෙවීම් පද්ධති	2014		2015 (අ)	
	ප්‍රමාණය ('000)	වටිනාකම (රු.බිලියන)	ප්‍රමාණය ('000)	වටිනාකම (රු.බිලියන)
විශාල පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය	318	59,551	322	84,432
සුළු පරිමාණයේ ගෙවීම් පද්ධති				
ප්‍රධාන වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය	48,052	7,640	49,326	8,434
රුපියල් අණකර නිෂ්කාශන පද්ධතිය (ආ)	1.0	0.1	-	-
ශ්‍රී ලංකා අන්තර්බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය (SLIPS)	20,421	894	23,279	1,169
ණය කාඩ්පත්	23,632	135	26,335	154
හර කාඩ්පත්	22,699	62	30,686	83
අන්තර්ජාල බැංකු කටයුතු	10,818	984	13,736	1,207
දුරකථන බැංකු කටයුතු	732	9	1,993	12
තැපැල් උපකරණ	-	7	-	7
එකතුව	126,673	69,282	145,677	95,499
එක්සත් ජනපද ඩොලර් නිෂ්කාශන පද්ධතිය	60	33	62	34

(අ) තාවකාලික මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) රුපියල් අණකර නිෂ්කාශනය 2014 ජූලි සිට ප්‍රධාන වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය හරහා සිදු කරනු ලැබේ.

පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා නියාමන පියවර කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හරහා සිදු කරන අරමුදල් පැවරීම්වල දී ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි සහභාගිත්ව ආයතන විසින් අය කරනු ලබන ගාස්තු සඳහා උපරිම සීමාවක් පනවන ලදී. ඒ සමඟම, තත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතියෙහි මෙහෙයුම්කරු ලෙස මහ බැංකුව විසින් අය කරනු ලබන මෙහෙයුම් ගාස්තුව එක් ගනුදෙනුවක් සඳහා රුපියල් 600 සිට රුපියල් 450 දක්වා අඩු කරන ලදී.

2015 දෙසැම්බර් මස අවසානයේ දී ලංකා සෙක්‍යු පද්ධතියෙහි පැවැති මුළු නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත්වල මුහුණත වටිනාකම රුපියල් බිලියන 4,363.2 ක් වූ අතර, එය වටිනාකම රුපියල් බිලියන 663.3 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වලින් ද, වටිනාකම රුපියල් බිලියන 3,699.9 ක් වූ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරුවලින් ද සමන්විත විය.

සලකා බලන වර්ෂය තුළ දී, රට තුළ පවතින පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් අනෙක් ගෙවීම් පද්ධතිය වන ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් මෙහෙයවනු ලබන වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය රුපියල් බිලියන 8,434 ක මුළු වටිනාකමකින් යුතු වෙක්පත් මිලියන 49 ක් නිෂ්කාශනය කරන ලදී. පසුගිය වසර සමඟ සැසඳීමේ දී, 2015 වසර තුළ වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය හරහා

නිෂ්කාශනය කළ මුළු වෙක්පත් ප්‍රමාණය සහ වටිනාකම පිළිවෙලින් සියයට 2.7 කින් සහ සියයට 10.4 කින් වර්ධනය විය. ගනුදෙනු ප්‍රමාණය සලකා බැලීමේ දී, වෙක්පත් නිෂ්කාශන පද්ධතිය හරහා නිෂ්කාශනය කළ මුළු වෙක්පත් ප්‍රමාණය 2015 වසරේ දී වාර්තා වූ මුදල් භාවිතයෙන් තොරව සිදු කළ ගනුදෙනුවලින් සියයට 33.9 ක් විය.

බැර පැවරුම් (Credit Transfers) සහ සෘජු හර පැවරුම් (Direct Debit Transfers) යන ආකාරයෙන් වන සුළු පරිමාණ ගෙවීම් සඳහා පහසුකම් සැලසීමට ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් මෙහෙයවනු ලබන අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය වන ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය හරහා රුපියල් බිලියන 1,169 ක මුළු වටිනාකමකින් යුත් ගනුදෙනු මිලියන 23 ක් සිදු කෙරිණි. මුදල් භාවිතයේ සිට විද්‍යුත් ගෙවීම් ක්‍රම යොදා ගැනීම දක්වා සීඝ්‍රව යොමු වීමේ අරමුණින් යුතුව, 2015 දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ශ්‍රී ලංකා අන්තර් බැංකු ගෙවීම් පද්ධතිය හරහා අරමුදල් පැවරීම් සිදු කිරීමේ දී එම පද්ධතියෙහි සහභාගිකරුවන්ට ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් අය කළ හැකි ගාස්තු සඳහා උපරිම සීමාවක් පනවන ලදී. මෙමගින් ගනුදෙනුකරුවන්ට දැරීමට සිදුවන පිරිවැය අඩු වන අතර සුළු පරිමාණ විද්‍යුත් ගෙවීම් පද්ධතීන්හි උපයෝජනය නොකළ ධාරිතාව භාවිතා කිරීම ඉහළ නැංවීමත් සිදු වනු ඇත.

ලංකාක්ලියර් (පුද්ගලික) සමාගම විසින් 'ලංකාපේ' යන සන්නම් නාමය යටතේ මෙහෙයවනු ලබන කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය ස්ථාපනය කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2015 වසරේ දී අඛණ්ඩ ආයතනවයක් සපයන ලදී. කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා පොදු යාන්ත්‍රණය, විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර සඳහා වූ හවුල් යාන්ත්‍රණය, විකුණුම්පළ ගෙවීම් යන්ත්‍ර සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය, ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය යන බහුවිධ දේශීය ගෙවීම් පද්ධතිවලින් සැදුම්ලත් සමෝධානිත විද්‍යුත් ගෙවීම් පද්ධතියකි. කාඩ්පත් හා අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය, සාමාජික මූල්‍ය ආයතනවල විවිධාකාර වූ පද්ධතිවල අඛණ්ඩ සම්බන්ධතාවක් ඇති කිරීම තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ සුළු පරිමාණ විද්‍යුත් ගෙවීම් කටයුතු වර්ධනය කිරීමත් සුරක්ෂිත තත්කාලීන ගෙවීම් සඳහා පහසුකම් සැලසීමේදී පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව සහ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ පහසුව වැඩි දියුණු කිරීමත් සිදු කරනු ඇත.

කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි පළමු අදියර ලෙස 2013 දී අරඹන ලද ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හරහා 2015 වසර තුළ දී රුපියල් බිලියන 90 ක මුළු වටිනාකමකින් යුතු ගනුදෙනු මිලියන 19 ක් සිදු කරන ලදී. 2015 වසර අවසානයේ දී, ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර 2,673 ක් ස්වයංක්‍රීය ටෙලර් යන්ත්‍ර ආශ්‍රිත සේවා සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හා සම්බන්ධ වී තිබුණි. තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ දේශීය අන්තර් බැංකු විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් විජ්ජවීය වෙනසකට ලක් කරමින් සුළු පරිමාණ අරමුදල් පැවරීම් තත්කාලීන පදනමක් මත සිදු කිරීමේ පහසුකම සලසා දෙමින් කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයෙහි දෙවන අදියර ලෙස 2015 අගෝස්තු මස විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි කටයුතු අරඹන ලදී. තත්කාලීන පදනම මත සුළු පරිමාණ අරමුදල් පැවරීම් සිදු කිරීමේ දී තම ගනුදෙනුකරුවන්ට ගෙවීම් මාධ්‍යයන් කිහිපයක් යොදා ගැනීමේ පහසුව සහ කාර්යක්ෂමතාව ලබා දීම සඳහා, 2015 වසර අවසානයේ දී මූල්‍ය ආයතන 7 ක් විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හා සම්බන්ධ වී තිබුණි. මහජනතාව අතර කාර්යක්ෂම සුළු පරිමාණ විද්‍යුත් ගෙවීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණයෙහි භාවිතය වැඩි කිරීමේ අරමුණින් විද්‍යුත් අරමුදල් පැවරීම් සඳහා වූ පොදු යාන්ත්‍රණය හරහා අරමුදල් පැවරීම් සිදු කිරීමේ දී ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් අය කළ හැකි ගාස්තු හා සම්බන්ධව උපරිම සීමා පනවමින් 2015 වසරේ දී මහ බැංකුව විසින් චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරන ලදී. තවද, මූල්‍ය ආයතන සහ මහජනතාවට කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයෙහි උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා දීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකු කාඩ්පත් සහ අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා වූ පොදු ගෙවීම් යාන්ත්‍රණයෙහි උප යාන්ත්‍රණ හා සම්බන්ධ වීමට අදාළ කාලසීමාවන් මත බැංකුව විසින් නියම කරන ලදී.

2013 අංක 1 දරන ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති සඳහා වන නියෝග ප්‍රකාරව ගෙවීම් කාඩ්පත් සහ ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධති හා සම්බන්ධ අවධානම් අවම කිරීම සඳහා මහ බැංකුව විසින් නියාමන සහ අධීක්ෂණ කටයුතු තවදුරටත් සිදු කරන ලදී. ඒ අනුව, ඉහත කී නියෝග ප්‍රකාරව වර්ෂය තුළ දී මූල්‍ය ආයතන දෙකක් සඳහා හර කාඩ්පත් නිකුත් කරන්නන් ලෙස කටයුතු කිරීමට බලපත්‍ර ලබා දුන් අතර තවත් එක් මූල්‍ය ආයතනයකට ගෙවීම් කාඩ්පත් පිළිබඳ මූල්‍ය අත්පත්කරුවෙකු ලෙස ක්‍රියාකාරීව බලපත්‍රයක් නිකුත් කරන ලදී.

2015 වසරේ දී ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලයෙහි සාමාජිකත්වය පුළුල් කරන ලදී. මෙය සිදු කරන ලද්දේ, බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ හා ජංගම දුරකථන ආශ්‍රිත ගෙවීම් ක්ෂේත්‍රයේ නියෝජනය වැඩි කිරීමේ, ගෙවීම් සහ පියවීම් සම්බන්ධව ජාතික මට්ටමේ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය විධිමත් කිරීමේ සහ අවදානම් අවම කරමින් ගෙවීම් පද්ධති වැඩිදියුණු කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණ ඇතිවය. තවද, ජාතික ගෙවීම් කවුන්සිලය, ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතීන්හි මැදිකාලීන වැඩිදියුණු කිරීම්වලට මඟපෙන්වීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති පෙරදැක්මක් පිළියෙල කිරීමේ මූලික කටයුතු වර්ෂය තුළ දී ආරම්භ කරන ලදී.

ණය තොරතුරු

ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් ණය ගැනුම්කරුවන් සහ ණය ලබා දෙන ආයතනවල අනාගත ණය ගැනුම්කරුවන්ගේ ණය තොරතුරු සහ මූල්‍ය තොරතුරු එකතු කිරීමේ සහ සැසඳීමේ කටයුතුවල අඛණ්ඩව නිරත වන ලදී. එමගින් කොටස්කාර ණය ලබා දෙන ආයතන මෙන්ම මෙවැනි තොරතුරු අදාළ වන ණය ගැනුම්කරුවන්ගේ ඉල්ලීම මත මෙවැනි ණය තොරතුරු සැපයීම හා මූල්‍ය අංශයේ ණය සුදුසු පරිදි හැසිරවීම සිදු වේ. කොටස්කාර ණය දෙන ආයතන සඳහා පර්යේෂණ සහ පුහුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් සපයනු ලබන තවත් සේවාවකි. විශේෂයෙන්ම අවිධිමත් අංශය සහ ආර්ථිකයේ සියලුම අංශවල ණය බෙදාහැරීමේ පහසුකම් සැලසීමේ අරමුණින් වංචල දේපළවල සුරැකුම්පත් අනුපාත ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු සිදු කිරීමේ කාර්යය ද මෙමගින් සිදු කරනු ලබයි.

බැංකුහා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන දෙවර්ගයේම ණය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රසාරණය පිළිබිඹු කරමින්, 2015 වසර තුළ දී ණය තොරතුරු කාර්යාංශය මගින් සපයන ණය වාර්තා සඳහා වූ ඉල්ලුමේ සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. 2015 වසර තුළ දී ණය තොරතුරු කාර්යාංශය විසින් සමාගම් සහ පෞද්ගලික ණයකරුවන් පිළිබඳ වාර්තා 6,890,270 ක් නිකුත් කරනු ලැබූ අතර, 2014 වසර තුළ දී නිකුත් කරනු ලැබූ එම ණය වාර්තා ප්‍රමාණය 4,756,418 ක් විය. මෙම ණය වාර්තා අතුරින් සියයට 97 ක් ම පාරිභෝගිකයන් සම්බන්ධ ණය වාර්තා වන අතර, පසුගිය වසරට සාපේක්ෂව එය සියයට 37 ක වර්ධනයකි. 2015 වසර අවසානයට ණය තොරතුරු කාර්යාංශය සතුව ණය වාර්තා කරන සාමාජික ආයතන 86 ක් සහ තනි පුද්ගල හා සාංගමික ණය ගැනුම්කරුවන් මිලියන 7 කට වැඩි ගණනක් පැවතුණි.

විශේෂ සටහන 14

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී මෙන්ම ඊට අදාළව ගනු ලබන ක්‍රියාවලට අනුකූලතාවය ඇති කර ගැනීම පිණිස ලොව පුරා විවිධ රටවල් විසින් “රීති මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” (Rule Based Approach) සහ “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” (Risk Based Approach) භාවිතා කරනු ලැබේ. කෙසේ වෙතත්, මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන්ගේ මෑත කාලීනව සිදු වූ වෙනස්වීම් අනුව “රීති මත පදනම් වූ ප්‍රවේශයේ” පැවැති අඩුපාඩු මග හරවා ගැනීම සඳහා “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” වෙත මාරුවීමේ ප්‍රවණතාවයන් දක්නට ලැබේ.

1980 දශකයේ මුල් භාගයේ දී මන්ද්‍රවා ආශ්‍රිතව සිදුකරන ලද මුදල් විශුද්ධීකරණය ඉහළ යාම සහ එමගින් වූ අවදානම් තත්ත්වය සලකා බලා ලොව පුරා මුදල් විශුද්ධීකරණ ක්‍රියාකාරකම් අඩු කිරීම සඳහා නිර්දේශ කිරීම, එම නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම හා ඒවා නිරීක්ෂණය කිරීම සහ මූල්‍ය බුද්ධි තොරතුරු එක් රැස් කිරීම, විශ්ලේෂණය කිරීම සහ විමර්ශනය කිරීම සඳහා සංවිධානය වීම, ඒ සඳහා ප්‍රතිපත්ති/නිර්දේශ කිරීම හා වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා 1989 දී පැරිසියේ පැවැති G7 රටවල සමුළුවේ දී මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය (FATF) ස්ථාපනය කරන ලදී. ඒ අනුව ප්‍රථම වරට 1990 වසරේදී මුදල් විශුද්ධීකරණය සඳහා වන නිර්දේශ 40 ක් ඉදිරිපත් කරන ලදී. 2001 සැප්තැම්බර් 11 වන දින ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ සිදු වූ ත්‍රස්ත ප්‍රහාරයෙන් (9/11) අනතුරුව ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම ද ඇතුළත් වන අයුරින් මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ නිර්දේශයන් තව දුරටත් පුළුල් කරන ලද අතර, 2001 ඔක්තෝබර් මාසයේදී ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් විශේෂ නිර්දේශ 9 ක් මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකාය විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී. ඒ අනුව 2004 වර්ෂය අවසානයේ සිට මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම සඳහා නිර්දේශ 40+9 ක් වන පරිදි මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායේ මූල්‍ය බුද්ධි විෂය පථය පුළුල් විය. 2012 පෙබරවාරි මාසයේ දී සිදු කරන ලද සංශෝධන සහ ඒකාබද්ධ කිරීම් වලින් අනතුරුව නිර්දේශ 40 කින් සමන්විත වන දැනට පවතින මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ රාමුව ඉදිරිපත් කෙරිණි.

මූල්‍ය අපරාධ මැඩලීමට තරම් ශක්තිමත් ක්‍රමවේදයන් සැපයීම හරහා මූල්‍ය පද්ධතිය පිළිබඳ ඇති විශ්වාසනීයත්වය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීම මෙම සංශෝධනයන්හි

ඉලක්කය විය. මෙම සංශෝධනයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ හා ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවැත්වීමේ රාමුවේ මූලික ස්ථරය හා අත්‍යාවශ්‍ය පදනම බවට “රීති මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” වෙනුවට “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” ඉදිරිපත් වී ඇත.

“අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” යටතේ සෑම රටක් ම සහ රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන නියාමන බලධාරීන් සහ මූල්‍ය ආයතනයන් විසින් තමන්ට මුහුණ දීමට සිදුවී ඇති මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීමේ අවදානම් තත්ත්වයන් හඳුනා ගැනීම, තක්සේරු කිරීම හා අවබෝධ කර ගැනීම කළ යුතු අතර, මෙම අවදානම් තත්ත්වයන් ක්‍රමවත් ලෙස අවම කර ගැනීම හා පාලනය කිරීම සඳහා ඵලදායී පියවර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය. ඇතිවිය හැකි අවදානම් තත්ත්වය සැලකිල්ලට නොගෙනම “රීති මත පදනම් වූ ප්‍රවේශයේ දී” සියළු ආකාරයේ ගනුදෙනුකරුවන් සහ අදාළ මූල්‍ය උපකරණ සම්බන්ධයෙන් එක හා සමාන අවධානයක් සහ සම්පත් දායකත්වයක් ලබා දීමට සිදු වේ. අනෙක් අතට, “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” යටතේ, මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම පාලනය කිරීමට ගනු ලබන පියවර, හඳුනාගන්නා ලද අවදානම් තත්ත්වයන්ට අනුකූල අයුරින් පවතීද යන්න තහවුරු කර ගැනීමට මූල්‍ය ආයතනයන්ට හැකියාව ඇත. එම නිසා මූල්‍ය ආයතනයට හඳුනාගත් අවදානම් සාධක පදනම් කරගෙන, ලබාදුන් ප්‍රමුඛතාවයන්ට අනුව සම්පත් බෙදා හැරීම සිදුකළ හැකි බැවින් “අවදානම් මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” මඟින් ඵලදායී අයුරින් සම්පත් වෙන් කිරීමට ඉඩ ප්‍රස්තාව ලැබී ඇත.

මුදල් විශුද්ධීකරණය සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීමේ ඇති අවදානම් තත්ත්වයන් හඳුනා ගැනීම සඳහා සම්පත් උපයෝගී කරගැනීම සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථාවරත්වය තහවුරු කිරීම මෙන්ම ගෝලීය වශයෙන් පවතින නියාමන අවශ්‍යතාවයන් ලඟා කර ගැනීම යන අරමුණු අතර මනා සමබරතාවයක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීමේ සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා කේන්ද්‍රීය ස්ථානය වන ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය (FIU) විසින් “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන වෙත හඳුන්වා දෙන ලදී.

මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය විසින් 2006 අංක 6 දරණ මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ 2 වන වගන්තිය යටතේ, 2016 ජනවාරි 27 දින 1951/13 දරණ රජයේ ගැසට් පත්‍රය මගින් 2016 අංක 01 දරණ මූල්‍ය ආයතන (ගනුදෙනුකරුවන්

මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය සහ පද්ධති ස්ථාවරතාව

පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ) රීතීන් මූල්‍ය ආයතනයන් වෙත නිකුත් කරන ලදී. මූල්‍ය කාර්ය සාධක බලකායට අනුබද්ධිත කලාපීය ආයතනය වන මුදල් විශුද්ධිකරණය පිළිබඳ වූ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායමේ (APG) නිර්දේශයන්ට අනුව ශ්‍රී ලංකාව විසින් සම්පූර්ණ කළ යුතු අවශ්‍යතාවයන් ඉටු කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ආයතන සඳහා “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශයට” අදාළ උපදෙස් ලබා දීම යන අරමුණු දෙක ලගා කර ගැනීම සඳහා මෙම රීතීන් නිකුත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ සෑම මූල්‍ය ආයතනයක්ම “රීති මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” වෙනුවට “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” ක්‍රියාත්මක කළ යුතු අතර අදාළ නියාමන අධිකාරීන් විසින් පනවනු ලබන ක්‍රමවේදයන්ට අනුව කටයුතු කළ යුතුය. ඒ අනුව, මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට අරමුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සම්බන්ධව රටක් වශයෙන් ලබා ගතයුතු අනුකූලතාව පිළිබඳව සතුටුදායක ප්‍රගතියක් මුදල් විශුද්ධිකරණය පිළිබඳ ආසියා ශාන්තිකර කලාපීය කණ්ඩායම වෙතම 2016 ජනවාරි 31 දින වන විට වාර්තා කිරීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි විය.

2006 අංකය 6 දරණ මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතට අනුව, “මූල්‍ය ව්‍යාපාර” යන නිර්වචනයට ඇතුළත් සියළුම ආයතන සඳහා මෙම රීති අදාළ වේ. මෙම රීතිවලට අනුව, මූල්‍ය ආයතන විසින් “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශයට” පිවිසීම අවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව, සෑම මූල්‍ය ආයතනයක්ම මුදල් විශුද්ධිකරණය හා ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීමේ අවදානම හඳුනා ගැනීමත්, සිය මෙහෙයුම් කටයුතුවලට එයින් ඇති විය හැකි බලපෑම කුමක්ද යන්නත් පිළිබඳව විශ්ලේෂණය කිරීම හා අවබෝධය ලබා ගැනීම සිදු කළ යුතුය. මුදල් විශුද්ධිකරණය හා ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීමේ අවදානම ඇගයීම සඳහා විස්තරාත්මක අවදානම් ඇගයීමක් සිදු කිරීමේදී සෑම මූල්‍ය ආයතනයක් විසින්ම එක් එක් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අවදානම් පැතිකඩයන් (Risk Profile) හඳුනා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය අභ්‍යන්තර ක්‍රියා පිළිවෙලක් අනුගමනය කළ යුතු වනු ඇත.

ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අවදානම් පැතිකඩයන් නිර්ණය කිරීමේදී, මූල්‍ය ආයතන විසින් ඒ ඒ අවස්ථාවන්ට අදාළ කරුණු, එනම්, ගනුදෙනුකරු අයත්වන කාණ්ඩය, වෘත්තිය, ඔහුට ආදායම් ලැබෙන මාර්ගය, ව්‍යාපාරයේ භූගෝලීය පිහිටීම හෝ ගනුදෙනුකරුවාගේ සමාරම්භක පදිංචිය ඇති රට (Country of origin) භාවිතා කරන ලද සේවාවන්, බෙදා හැරීමේ මාර්ග, ගිණුම්වල ස්වභාවය හා අවශ්‍යතාවය, සම්බන්ධිත ගිණුම් හා ව්‍යාපාරික ක්‍රියාකාරීත්වයන් සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ. එසේම ගනුදෙනුකරු හා සම්බන්ධ සමස්ත මුදල් විශුද්ධිකරණය හා ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීමේ අවදානම් තත්ත්වය නිර්ණය කිරීමේදී, ගනුදෙනුකරුට අදාළ අනෙකුත් අවදානම් දර්ශක ද

සැලකිල්ලට ගත යුතුය. තවද, ගනුදෙනුකරුවෙකු ලෙස පිළිගැනීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රමවේදයන්, ගනුදෙනුකරු පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් කටයුතු කිරීම (Customer Due Diligence) සහ ව්‍යාපාරික සම්බන්ධතාවයන් පිළිබඳව දැනට පවතින නිරීක්ෂණයන්, ගනුදෙනුකරුගේ අවදානම් පැතිකඩයන් සමඟ සමගාමීව පැවතිය යුතු වේ.

ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් කටයුතු කිරීමේ දී “සරල කරන ලද රීතීන්” (Simplified Rules) සහ “ප්‍රවර්ධිත රීතීන්” (Enhanced Rules) උපයෝගී කර ගැනීම, ප්‍රතිලාභී හිමිකාරීත්වය (Beneficial Owner) හඳුනා ගැනීම සහ මුදල් හෝ වටිනාකම් පැවරීම් සේවා සපයන්නන් සඳහා සලසා ඇති විධිවිධාන ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීමේ රාමුව ශක්තිමත් කිරීමට ඉවහල් වේ. තවද, දේශපාලනික ව්‍යුහයට අනාවරණය වූ තැනැත්තන් (Politically Exposed Persons) පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් කටයුතු කිරීම, නව තාක්ෂණය අනුගත කර ගැනීම, මූල්‍ය ආයතනයන්හි ඉහළ කළමනාකාරීත්වයෙන් ලැබිය යුතු දායකත්වය, විද්‍යුත් ප්‍රේෂණ කටයුතු කිරීම සහ කලාතුරකින් පැමිණෙන ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා මුදල් හෝ විද්‍යුත් හුවමාරු සම්බන්ධයෙන් ගනුදෙනුකරු පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් කටයුතු කිරීමේ පියවර, ආයතනික සම්බාධක සහ අනුකූල නොවීම සඳහා වන සම්බාධකයන් ආදිය සඳහා වන නියාමන විධිවිධානයන් දේශීය සහ ජාත්‍යන්තර අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වන ආකාරයට ආවරණය කර ඇත.

මූල්‍ය ආයතනයක ගනුදෙනුකරුවෙකු ලෙස පිළිගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය, බැංකු සහ අනෙකුත් සේවාවන් ලබා ගැනීම සඳහා එම ගනුදෙනුකරුවෙකුගේ ප්‍රවේශය වැළැක්වීමක් සිදු නොවන බවට වග බලා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. එබැවින් “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” හරහා මූල්‍ය අපරාධ මැඩලීම සඳහා දැනට පවතින පියවරයන්හි වෙනසක් සිදු නොකොට මූල්‍ය පද්ධතියට ඇතුළත් නොවන කණ්ඩායම් මූල්‍ය පද්ධතියට අන්තර්ග්‍රහණය කිරීම දිරිමත් කිරීමක් සිදු කෙරේ. මේ අයුරින්ම, මුදල් විශුද්ධිකරණ හා ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීමට අදාළ අවදානම වැඩි අවස්ථාවන්හි, මූල්‍ය ආයතන මඟින් එම අවදානම් අඩු කිරීම සහ පාලනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ගනුදෙනුකරු සඳහා නිසි උද්යෝගයෙන් කටයුතු කිරීමට අදාළ ප්‍රවර්ධිත පියවරයන් ගත යුතු වේ. නිදසුනක් ලෙස, සිය ගිණුමේ සැලකිය යුතු ශේෂයක් පවත්වාගෙන යාමට සහ තාර්කික නොවන ලෙසින් නිරන්තරයෙන් විදේශය හරහා විද්‍යුත් ප්‍රේෂණ සිදු කිරීමට බලාපොරොත්තු වන ගනුදෙනුකරුවෙකු සඳහා ගනුදෙනුකරු පිළිබඳ නිසි උද්යෝගයෙන් කටයුතු කිරීමේ ප්‍රවර්ධිත රීතීන් අවශ්‍ය විය හැක.

මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම සහ ත්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩපැවැත්වීම සඳහා “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශයක්” ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මූලික අරමුණ වනුයේ අපරාධකරුවන් විසින් මූල්‍ය පද්ධතිය අවහා විතා කිරීමෙන් අරක්ෂා කර ගැනීමයි. තවද රට තුළ මූල්‍ය අන්තර්ග්‍රහණය ඉහළ නැංවීම සඳහා ද “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” දායක වේ. එබැවින්, “අවදානම මත පදනම් වූ ප්‍රවේශය” රටේ මූල්‍ය පද්ධතියේ මෙන් ම සමස්ත ආර්ථිකයේ ස්ථාවරත්වය පවත්වාගෙන යාමට ඉවහල් වේ.

මූලාශ්‍ර :

1. FATF (2010), National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment, FATF, Paris.
2. FATF (2012), International standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation - The FATF Recommendations, FATF, Paris.
3. FATF (2014), Guidance for a Risk-Based Approach - The Banking Sector, FATF, Paris.
4. FATF (2015), Guidance for a Risk-Based Approach - Effective supervision and enforcement by AML/CFT supervision of the financial sector and law enforcement, FATF, Paris

